

اصول و قوانین و مقررات برنامه و بودجه طرح های عمرانی در ایران (نظام پیدایش طرح) فصل ۱ تا ۴ کتاب

دکتر مهدی روانشادنیا

عضو هیات علمی دانشگاه

www.irancem.com

www.ravanshadnia.ir

فهرست مطالب

2

- مقدمه
- توسعه و توسعه پایدار
- رابطه توسعه و زیرساخت ها
- برخی شاخص های توسعه ای ایران و جهان
- نظام های حاکم بر توسعه زیرساخت های کشور
- نظام فنی اجرایی طرح های عمرانی کشور
- پیدایش طرح ها و چالش های آن
- برنامه های توسعه
- نظام برنامه و بودجه
- بودجه طرح های عمرانی
- مراحل و گردش کار تصویب و اجرای بودجه
- بودجه دستگاههای اجرایی مرتبط
- نمونه تحلیل وضعیت طرح های تملک دارایی سرمایه ای در بودجه
- آسیب شناسی نظام پیدایش طرح در کشور و ارائه پیشنهاد
- نظام بهره برداری طرح ها
- نظام ارزشیابی طرح های عمرانی و عوامل اجرای آن

مقدمه

✓ قدرت اقتصادی هر کشور بازتاب توانایی زیرساختاری آن کشور می باشد.

✓ لزوم تعریف طرح‌های جدید کارآمد و تسریع در اجرای طرح‌های اولویت‌دار

✓ اختصاص ۲۷ درصد بودجه عمومی کشور به طرح‌های عمرانی

✓ انبوه مشکلات موجود در فرایند شکل‌گیری، اجرا و بهره‌برداری طرح‌ها

تعریف ما از پیمان

– **پیمان:** نوع خاصی از قرارداد اداری که برای اجرای طرح عمرانی در بستر نظام فنی اجرایی طرح های عمرانی کشور منعقد می شود و شامل اجزای ماده ۲ موافقت نامه پیمان می باشد.

– **قرارداد اداری**

– **طرح عمرانی:** مجموعه عملیات و خدمات مشخصی است که بر اساس **مطالعات توجیه فنی - اقتصادی یا اجتماعی** (که توسط دستگاه اجرایی انجام می شود) طی **مدت معین** و با **اعتبار مشخص** برای **تحقق اهداف برنامه عمرانی ۵ ساله** به صورت سرمایه گذاری ثابت (شامل هزینه های غیر ثابت وابسته در دوره مطالعه و اجرا) اجرا می گردد و تمام یا قسمتی از هزینه های اجرای آن از **محل اعتبارات عمرانی** تأمین می شود. (قانون برنامه و بودجه ماده ۱ بند ۱)

– **نظام فنی اجرایی**

– **اجزای پیمان:** موافقت نامه، شرایط عمومی، شرایط خصوصی، مشخصات فنی و... + تفکیک ناپذیری

– **سند پیمان، تنها موافقتنامه نیست بلکه ضمائی دارد که باید یک جا با هم دیده شوند)**

انواع طرح‌های عمرانی

الف (طرح عمرانی انتفاعی - منظور طرحی است که در مدت معقولی پس از شروع به بهره برداری علاوه بر تأمین هزینه های جاری و استهلاک سرمایه ، سود متناسبی به تبعیت از سیاست دولت را نیز عابد نماید .

ب) طرح عمرانی غیر انتفاعی - منظور طرحی است که برای انجام برنامه های رفاه اجتماعی و عملیات زیر بنایی و یا احداث ساختمان و تأسیسات جهت تسهیل کلیه و وظایف دولت اجرا می گردد و هدف اصلی آن حصول درآمد نمی باشد .

پ (طرح مطالعاتی - منظور طرحی است که بر اساس قرارداد بین سازمان و یا سایر دستگاههای اجرایی با موسسات علمی و یا مطالعاتی متخصص برای بررسی خاص اجرا می گردد

حقوق عمومی و حقوق خصوصی

—حقوق خصوصی-اصل اباحه (محدود کننده آزادی):

قانون، اخلاق حسنه و نظم عمومی)

—حقوق عمومی-اصل بر محدودیت (منافع عمومی)

توسعه و توسعه پایدار

چرا از مفهوم توسعه شروع می کنیم؟

9

- برای توسعه هر کشور زیر ساخت های متناسب نیاز است و تحقیقات متعدد رابطه مستقیمی بین زیرساخت ها و **شاخص های توسعه** به دست آورده اند.
- برای اجرای زیرساخت ها قوانین، مقررات، پیمان و بسترهای حقوقی لازم است.
- **بهره وری نظام فنی اجرایی** طرح های عمرانی کشور پایین است.
- به اعتقاد بسیاری از تحلیلگران، مهم ترین مانع توسعه ایران، **موانع ساختاری** است و اصلاح های نهادی و ساختاری می تواند کمک شایانی به ارتقا بهره وری ملی و رشد تولید ناخالص داخلی بکند. (**قوانین، نهادها، برنامه ها**)
- بخش قابل توجهی از **بودجه عمومی کشور** در قالب طرح های عمرانی هزینه می شود.
- **تا مبانی و راهکارهای رشد، پیشرفت، توسعه و توسعه پایدار** را ندانیم و سیاست واحدی نداشته باشیم، نمی توانیم در تدوین قوانین و مقررات و انشاء پیمان ها، جهت گیری توسعه کشور را دنبال کنیم.
- متأسفانه «توسعه» هنوز به **دغدغه عمومی و مطالبه مردمی** در کشور تبدیل نشده و حتی در بین مسئولان بخش های مختلف کشور نگاه آمایشی و عمیق نسبت به این موضوع کمتر مشاهده می شود. ما هر جا که شده باید این موضوع را مورد توجه ویژه قرار دهیم.

هدف از تعریف یک پیمان = اجرای طرح عمرانی
هدف از اجرای طرح عمرانی = ایجاد زیرساخت
هدف از ایجاد زیرساخت = توسعه کشور
لازمه توسعه کشور = قوانین، مقررات و ساختارهای حقوقی مناسب در
نظام برنامه و بودجه

توسعه چیست؟ شاخص های ارزیابی آن چیست؟

- "افزایش در ظرفیت تولیدی یک جامعه" یکی از رایج ترین جنبه های فرآیند توسعه اقتصادی و وجوه مشترک این مفهوم است که بوسیله بسیاری از اقتصاددانان مورد تاکید قرار گرفته است. دومین وجه مشترک مفهوم توسعه، طولانی و مستمر بودن مدت فرآیند آنست. به عنوان نمونه، کوزنتس (Kuznets) معتقد است که: "رشد اقتصادی عبارت است از افزایش بلندمدت ظرفیت های تولید برای کالاهای (از حیث تنوع) در حال افزایش که این افزایش ظرفیت خود متأثر از پیشرفت های تکنولوژیک و تعدیل های نهادی و ایدئولوژیک لازم برای این تکنولوژیها می باشد".
- پاول استریتین (Streeten) نیز معتقد بود که "توسعه هم به عنوان یک هدف و هم به عنوان یک فرآیند شامل تحول اساسی هم در دیدگاه نسبت به زندگی و کار و هم در نهادهای اجتماعی، فرهنگی و سیاسی می باشد".
- سیرز: سئوالی که باید درباره فرآیند توسعه یک کشور پرسید آن است که: **چه اتفاقی برای فقر افتاده است؟ چه اتفاقی برای بیکاری افتاده است؟**
- آثار توسعه در حوزه اجتماعی: ایجاد زمینه رشد فضائل معنوی و اخلاقی و حذف رذایل اخلاقی
- حوزه های توسعه (اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، سیاسی، نظامی)

رشد فراگیر

- منجر به رشد درآمدی پایدار شود.
- تحقق برابری و کارآیی بیشتر در استفاده از منابع طبیعی و بروز تخریب و ضایعات کمتر را هدایت نماید.
- منجر به اشتغال بهره ور و ایجاد ارزش افزوده شود.
- بیشتر به نفع افراد فقیر و محروم باشد.
- سبب بدتر شدن عمومی نابرابری درآمدی نشود.
- سبب بهبود و ارتقای دسترسی محلی به خدمات اجتماعی پایه به منظور حداکثر کردن فرصت ها برای افراد فقیر و محروم (از طریق سرمایه گذاری در کالا های عمومی و سازوکار های مسئولیت های اجتماعی) شود.

شاخص های توسعه اقتصادی

- درآمد سرانه-PGNP
- شاخص برابری قدرت خرید-Purchasing Power of Parity
- شاخص درآمد پایدار-Sustainable Income Index
- شاخص توسعه انسانی - Human Development Index-امید به زندگی، دسترسی به آموزش و...
- شاخص های ترکیبی توسعه (مثل شاخص گراناهاان بر مبنای ۱۸ زیر شاخص)

ویژگیهای کشورهای توسعه یافته – علی قنبری

- درآمد سرانه بالا
- فعال بودن بخش خصوصی
- صادر کننده خدمات و سرمایه
- سطح بسیار بالای آموزش
- رشد جمعیت پایین
- توجه بیشتر به صنعت و خدمات در اقتصاد
- ضریب جینی پایین
- حجم تجارت خارجی بالا
- داشتن فناوری و علم روز

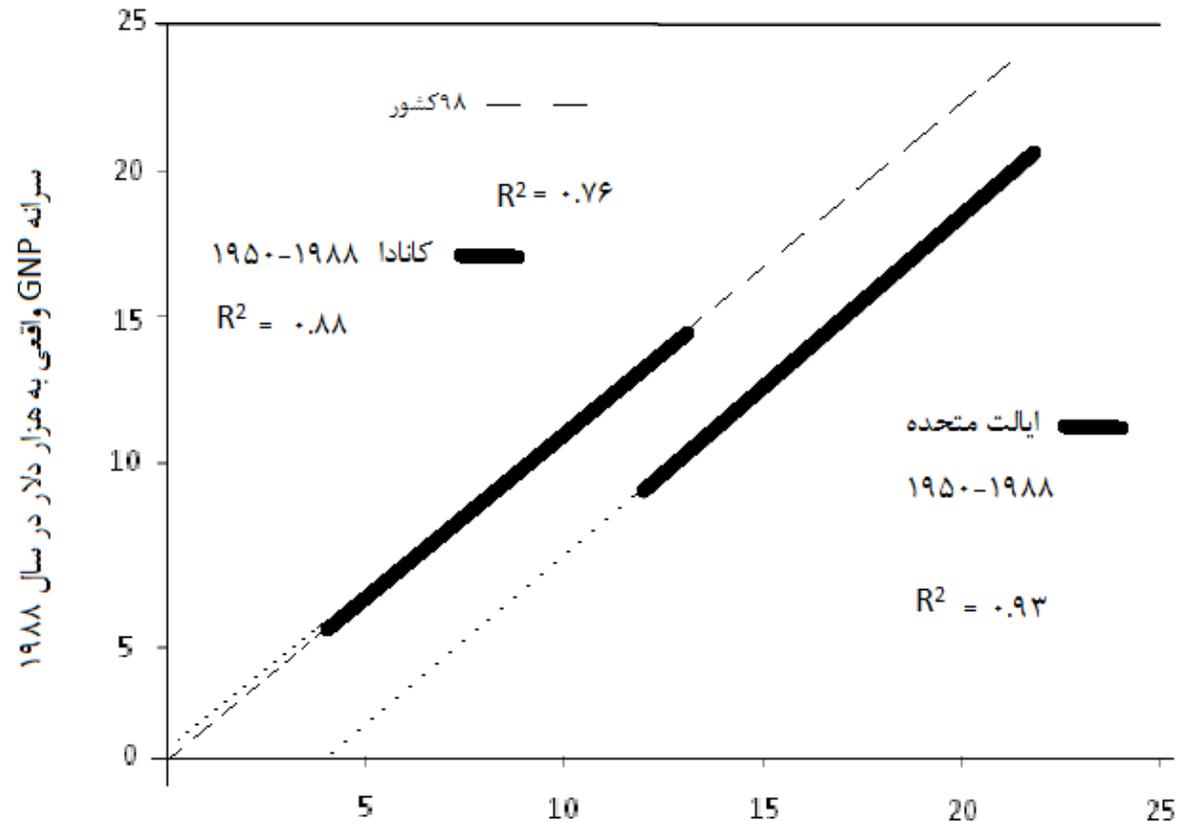
رابطه توسعه و زیرساخت ها

طبقه بندی زیرساخت ها

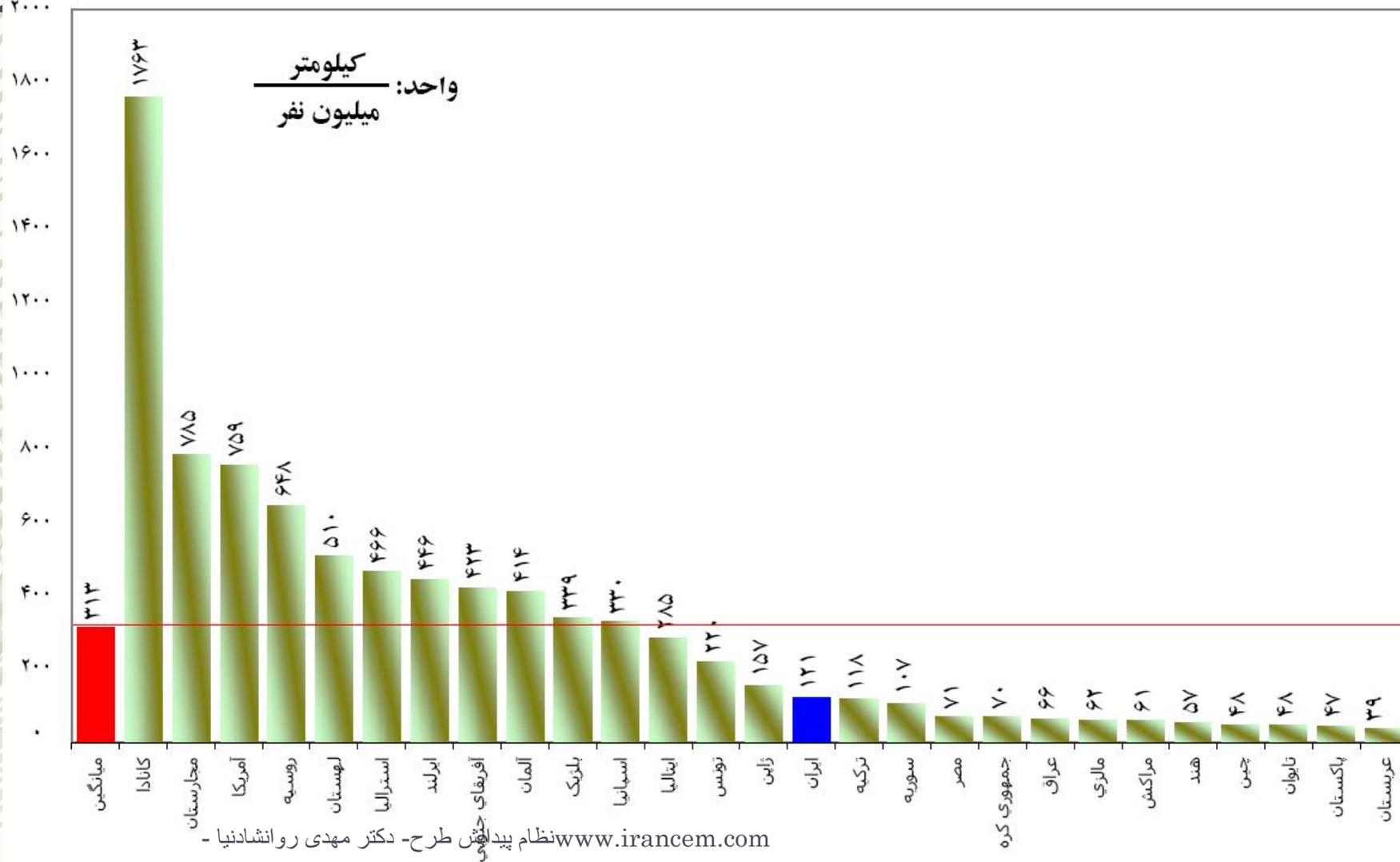

- خطوط حمل و نقل
- ارتباطات
- ساختمان ها
- زیرساخت های مدیریت زائدات
- نیرو و تولید انرژی
- تأمین منابع آب و سیستم های فاضلاب
- شبکه های توزیع آب
- ابر پروژه های اجتماعی (آموزشی، تفریحی و ...)

همبستگی سرانه در آمد ناخالص ملی واقعی و تأخیر زمانی در تراکم جاده‌های آسفالت شده

طول خطوط ریلی به جمعیت (کیلومتر به میلیون نفر)

– امام علی (ع): حُسْنُ التَّدْبِيرِ يُنْمِي قَلِيلَ الْمَالِ، وَسَوْءُ التَّدْبِيرِ يُفْنِي كَثِيرَهُ.

برنامه ریزی درست، مال اندک را افزایش می دهد و برنامه ریزی نادرست، مال فراوان را نابود می کند.

واژه شناسی توسعه و توسعه نیافتگی

خطاب به کشورهایی که در گروه پیشرفته‌ها نمی‌باشند واژه‌های متعددی در ادبیات توسعه موجود است که عبارتند از:

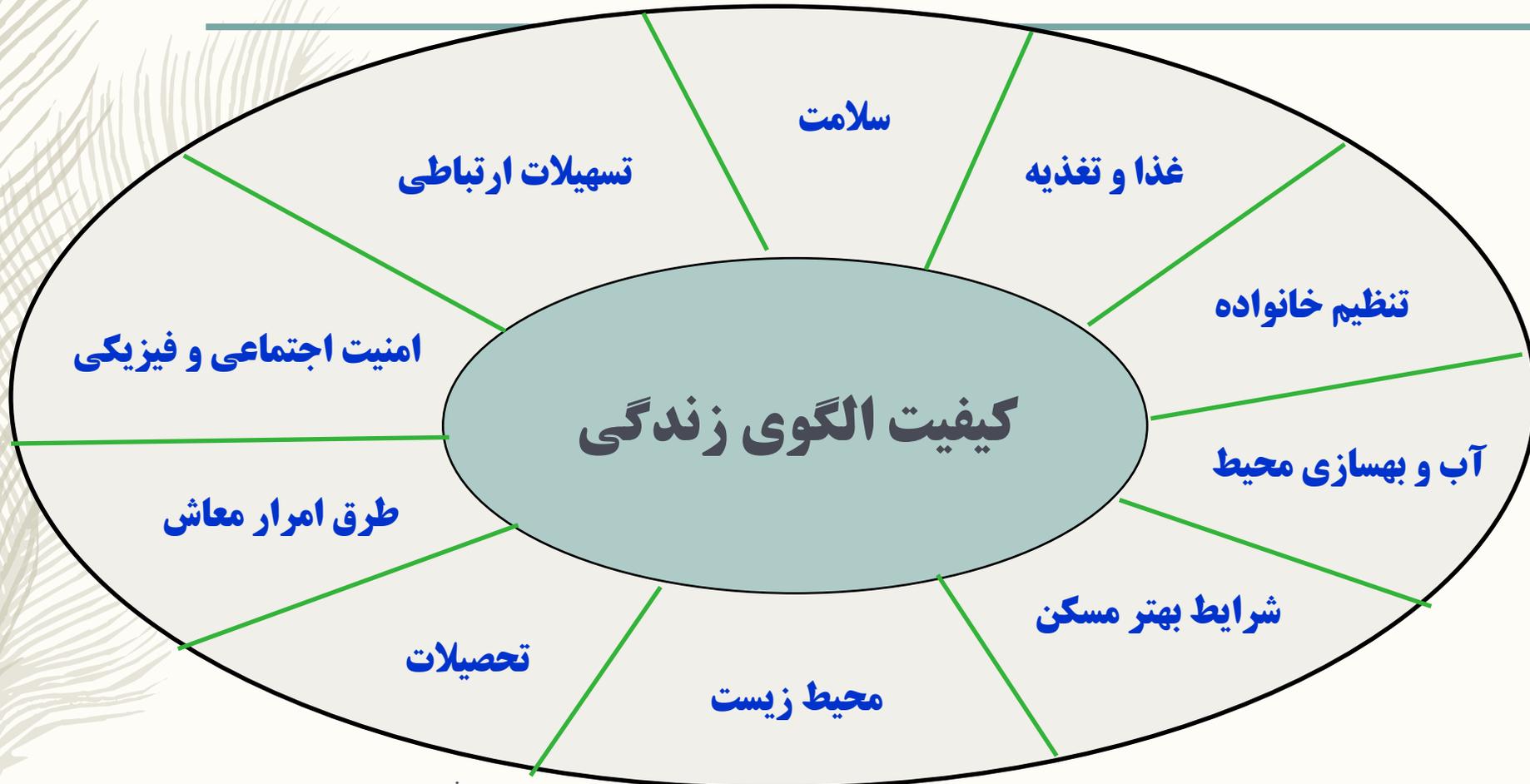
Underdeveloped Countries	کشورهای عقب مانده یا کم توسعه
Third World Countries	کشورهای جهان سوم
The South	کشورهای جنوب
Backward Countries	کشورهای عقب مانده
Undeveloped Countries	کشورهای توسعه نیافته
Least Developed Countries (LDC)	فقیر ترین کشورها
Less Developed Countries (DC)	کشورهای در حال توسعه
Uneven Development	توسعه ناهموار

اما سازمان ملل بکارگیری این واژه‌ها در مورد کشورهای توسعه نیافته را توهین آمیز خواند و پیشنهاد کرد برای این کشورها از واژه کشورهای در حال توسعه (Developing Countries) استفاده نمایند.

کیفیت الگوی زندگی

21

کیفیت زندگی کانون توسعه اجتماعی و انسانی است و عوامل تعیین کننده آن وابسته بهم هستند

توسعه پایدار

از جمله واژه های مهم دیگری که از دهه ۷۰ وارد ادبیات توسعه شده و حجم قابل توجهی از آن را به خود اختصاص داده توسعه پایدار (Sustainable Development) است. بعد از رشد سریع کشورهای پیشرفته کنونی بخصوص بعد از جنگ جهانی دوم، جهان با دو مشکل پیش بینی نشده مواجه شد:

۱- گسترش فقر و نابرابری

۲- تخریب وسیع محیط زیست.

از آن تاریخ تا کنون تعاریف توسعه با محوریت رفع این دو عارضه مورد تجدید نظر قرار گرفتند.

مطالعات مربوط به فقر در حوزه اقتصاد باقی ماند و انبوهی از این تحقیقات تاکنون در مراکز علمی و دانشگاهی ایجاد شده است و هم اکنون نیز با شدت ادامه دارد. اما مطالعات مربوط به محیط زیست به شاخه های علمی دیگر سپرده شد.

تعریف توسعه پایدار

منظور از توسعه پایدار تلاش برای توازن بین رشد اقتصادی و حفظ محیط است. اگر چه تعاریف متعددی از این اصطلاح ارائه شده است ولی بهترین تعریف عبارتست از: "تأمین نیازهای نسل کنونی بدون لطمه زدن به منافع نسلهای آینده" (World Commission on Environment and Development, 1987, pp. 4&8)

طبق این تعریف، کیفیت زندگی آینده و بطور کلی کیفیت زندگی به کیفیت محیط زیست بستگی تام دارد. بنابراین، توسعه دانه‌ها توصیه می‌کنند که کلیه برنامه ریزان توسعه حتماً باید در طرحهای خود توسعه را با حفظ محیط زیست در نظر بگیرند. از آنجا که یکی از دلایل تخریب محیط زیست پاسخ جوامع به مصرف فزاینده جمعیت رو به تزاید خود می‌باشد بحث توسعه پایدار یک مسئله کلیدی در مطالعات توسعه بوده و بنا براین برنامه ریزان باید بطور جدی و سریع در مورد الگوی تولید و مصرف جهانی تجدید نظر کنند (Todaro).

– بر اساس نتایج اجلاس ریو (۱۹۹۲)، اهداف مهمی را که از طریق مفهوم توسعه پایدار می توان دنبال نمود عبارتند از:

– تجدید حیات رشد اقتصادی، تغییر کیفیت رشد اقتصادی، برآورده ساختن نیازهای ضروری نظیر شغل، انرژی، آب و اقدامات بهداشتی، اطمینان یافتن از یک سطح پایداری از جمعیت، محافظت از منابع طبیعی و ارتقاء منابع، جهت گیری مجدد دانش فنی و روابط اقتصادی بین المللی، اقدام درجهت هرچه مشارکتی تر کردن توسعه

عوامل ضروری برای توسعه پایدار

- تقاضا و احساس مالکیت در درون جامعه
- برنامه ریزی عملی مبتنی بر نیازها
- تمرکز زدائی و انتقال مسؤلیتها و منابع
- ظرفیت سازی در سطح محلی و ارتقاء مهارتهای فنی
- تعهد سیاسی و حمایت اداری
- عوامل فرهنگی اجتماعی و محیطی هدایتی
- استفاده از تکنولوژیهای مناسب و سازگار در سطح محلی
- مدیریت مالی شفاف و کارا
- پایش موثر و ارزشیابی دوره ای

تفاوت های اساسی پارادایم رشد و توسعه پایدار

26

پارادایم توسعه پایدار	پارادایم رشد
تلاش برای توسعه همه جانبه در همه ابعاد	حصول رشد اقتصادی به هر قیمت
توسعه پدیده چند بعدی است که مردم تعریف کننده آن میباشد .	توسعه پدیده ای اقتصادی است و دولت ها تعریف کننده آن میباشد
برنامه ریزی نهادی با مراکز متعدد، سازمانهای مردمی ، چارچوبهای نظارتی	ایجاد سازمان های بزرگ و نیرومند برای توسعه با محور بودن دولت
اندیشه محوری فرایند توسعه : ارزیابی	اندیشه محوری فرایند توسعه : برنامه ریزی
نقش دولت : ایجاد چارچوب های قانونی، تواناسازی ، محول کننده قدرت ، مشوق همکاری ها ، فعالیتهای مردم و نهادهای مردمی	نقش دولت : تولیدکننده اصلی، تهیه کننده و نظارت کننده اصلی
هدف پیشرفت انسانی پایدار است.	هدف حداکثرسازی سود و کارایی اقتصادی است.
پایه اصلی فلسفی مسؤولیت جمعی است.	پایه اصلی فلسفی فردگرایی است.
انتخاب تکنولوژی با توجه به پایداری بوم شناختی صورت می گیرد.	انتخاب تکنولوژی بدون توجه به محیط زیست و در جهت افزایش کارایی صورت می گیرد.
شاخص موفقیت پایداری است	شاخص موفقیت سودآوری و رشد است
منابع طبیعی بستر حیات و توسعه است.	به منابع طبیعی به عنوان یک عامل تولید نگاه میشود.

اهداف ۱۷ گانه توسعه پایدار مورد نظر سازمان ملل

	هدف ۱: ریشه‌کن کردن همه اشکال فقر در همه جا
	هدف ۲: ریشه‌کن کردن گرسنگی، دستیابی به امنیت غذایی، تغذیه بهتر و ترویج کشاورزی پایدار
	هدف ۳: تضمین زندگی سالم و ایجاد رفاه برای همگان
	هدف ۴: تضمین آموزش فراگیر، منصفانه و با کیفیت، و پیشبرد فرصت‌های یادگیری مادام‌العمر برای همگان
	هدف ۵: دستیابی به برابری جنسیتی و توانمندسازی همه زنان و دختران
	هدف ۶: تضمین دسترسی و مدیریت پایدار آب و فاضلاب برای همگان
	هدف ۷: تضمین دسترسی همگانی به انرژی متناسب با درآمد، مطمئن، پایدار و نوین
	هدف ۸: ترویج رشد اقتصادی مداوم، پایدار و فراگیر، و اشتغال کامل، مولد و آبرومند برای همگان
	هدف ۹: ایجاد زیرساخت‌های تاب‌آور، ترویج صنعتی شدن فراگیر و پایدار و تشویق نوآوری
	هدف ۱۰: کاهش نابرابری درون هر کشور و بین کشورها
	هدف ۱۱: فراگیر، ایمن، تاب‌آور و پایدار ساختن شهرها و سکونت‌گاه‌های انسانی
	هدف ۱۲: تضمین الگوهای مصرف و تولید پایدار
	هدف ۱۳: اقدام فوری برای مبارزه با تغییرات اقلیمی و پیامدهای آن
	هدف ۱۴: حفاظت و بهره‌برداری پایدار از اقیانوس‌ها، دریاها و منابع دریایی برای دستیابی به توسعه پایدار
	هدف ۱۵: حفاظت، بازسازی و ترویج استفاده پایدار از اکوسیستم‌های خشکی، مدیریت پایدار جنگل‌ها، مبارزه با بیابان‌زایی، توقف و تغییر رویه تخریب زمین و ممانعت از نابودی تنوع زیستی
	هدف ۱۶: ترویج جوامع صلح‌آمیز و فراگیر برای دستیابی به توسعه پایدار، تامین دسترسی همگانی به عدالت و برابری نهادهای اجتماعی کارآمد، پاسخگو و فراگیر در همه سطوح
	هدف ۱۷: تقویت ابزارهای اجرایی و احیای مشارکت جهانی برای دستیابی به توسعه پایدار

در سپتامبر سال ۲۰۱۵ میلادی سران دولت‌ها با تصویب دستور کار ۲۰۳۰ بر تعیین مسیری به سوی توسعه پایدار توافق کردند. این دستورکار که حاوی ۱۷ آرمان و ۱۶۹ هدف است اهداف عملیاتی کمی در ابعاد اجتماعی، اقتصادی و محیط زیستی توسعه پایدار در نظر گرفته که باید تا سال ۲۰۳۰ تحقق یابند. این اهداف چارچوبی برای اقدامی مشترک با عنوان "برای مردم، زمین و شکوفایی" تدوین کرده‌اند که باید توسط همه کشورها و بهره‌وران اجرایی شود.

برخی شاخص های توسعه ای ایران و جهان

نرخ بهره یک‌ساله

۱۳

(درصد)

نرخ تورم مصرف‌کننده

۱۱/۵

(میانگین)

صادرات نفت

۷۸۷۲۰

(میلیون دلار)

تولید نفت خام

۳۸۰۱

(هزار بشکه در روز)

تولید ناخالص داخلی

GDP

۵/۵

(درصد رشد)

نرخ ارز

۵۳۹۲۹

ریال / یورو (انتهای دوره)

نرخ ارز

۳۴۷۹۵

ریال / یورو (میانگین)

نرخ ارز

۴۴۲۰۴

ریال / دلار (انتهای دوره)

نرخ ارز

۴۱۰۹۵

ریال / دلار (میانگین)

تعادل خالص بودجه

-۳/۸

(درصد GDP)

سرمایه گذاری کشورها در انرژی تجدید پذیر

NEW INVESTMENT IN RENEWABLE ENERGY BY COUNTRY

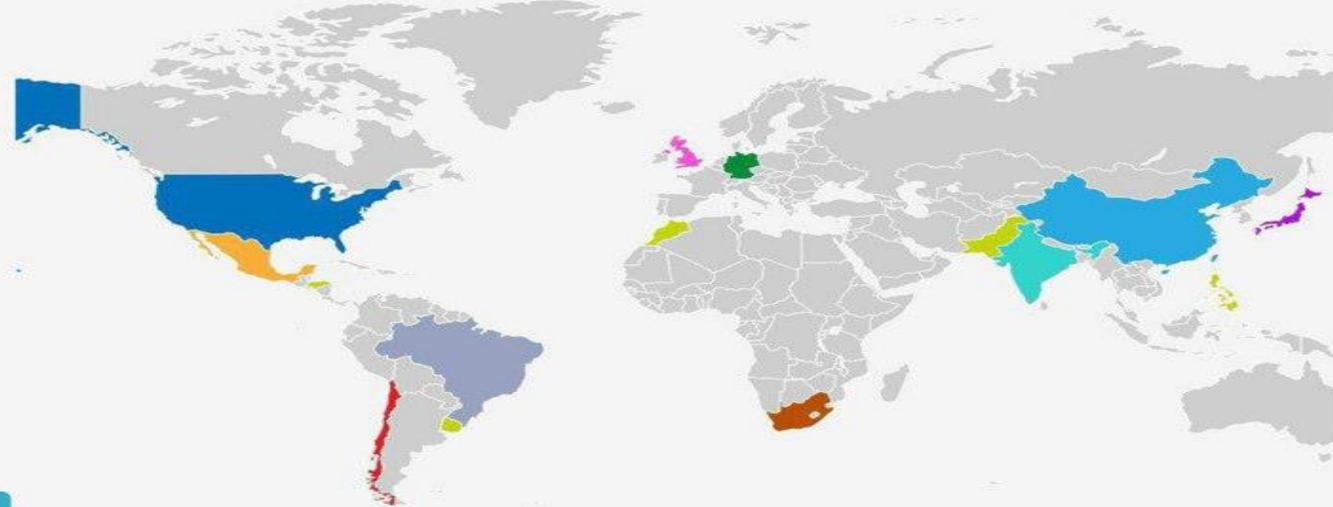
USA:
\$44.1 billion

Honduras, Morocco, Pakistan, Philippines and Uruguay invest more than \$500 million

Mexico:
\$4 billion

UK:
\$22.2 billion

Germany:
\$8.5 billion

Chile:
\$3.4 billion

India:
\$10.2 billion

Japan:
\$36.2 billion

Brazil:
\$7.1 billion

South Africa:
\$4.5 billion

China:
\$103 billion

(Data source: Frankfurt School-UNEP Centre / BNEF Global Trends in Renewable Energy Investment 2016)

روانشادنی

RAVANSHADNIA.IR

کانال رسمی دکتر مهدی روانشادنی

TELEGRAM
@RAVANSHADNIA

سیر تحول انقلاب های صنعتی :

از نمادهای انقلاب صنعتی چهارم :

- هوش مصنوعی
- چاپگرهای سه بعدی
- شبکه های اجتماعی نسل جدید
- ترکیب فناوری های زیستی و نانوفناوری
- ویژگیهای انقلاب صنعتی چهارم :
- سرعت نهایی تغییرات ، گستردگی، عمق و اثرگذاری

انقلاب صنعتی چهارم :

از سال ۲۰۰۰- تلفیق فناوری های دیجیتال، فیزیکی و زیستی، بازار سفارشی

انقلاب صنعتی سوم :

از سال ۱۹۷۰- کامپیوتر، اینترنت، فناوری اطلاعات و بازار تولید انبوه

انقلاب صنعتی دوم :

اواخر قرن ۱۹- آمریکا (خطوط مونتاژ و جایگزینی نیروی بخار با برق و تولید انبوه)

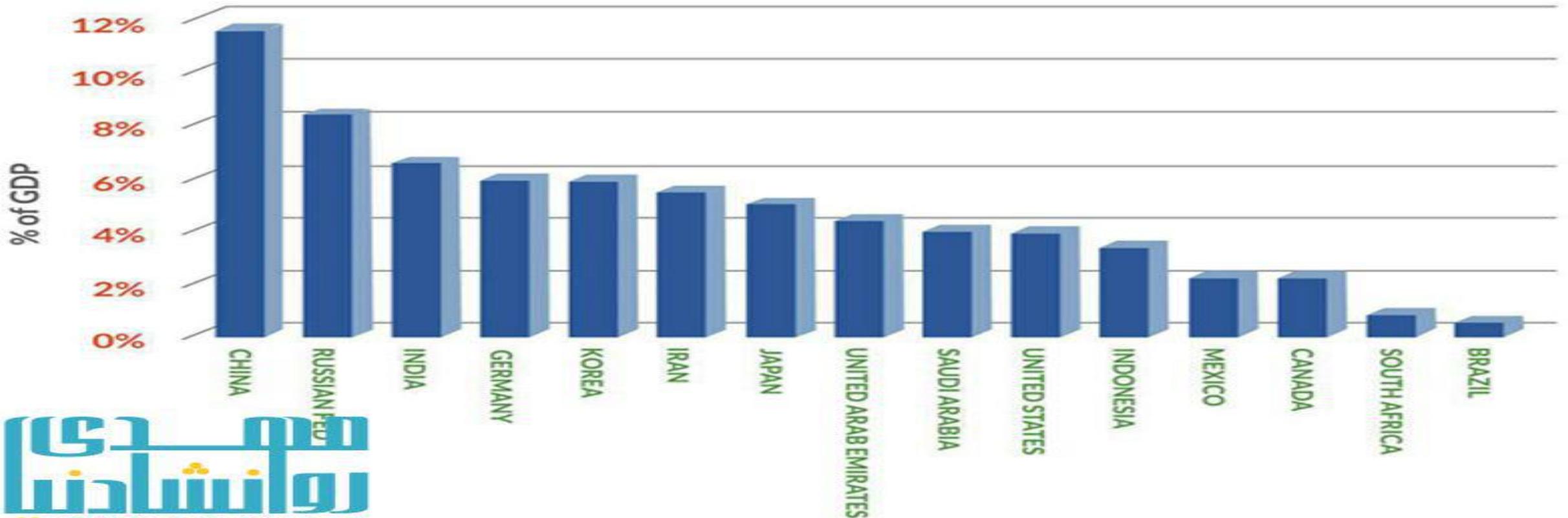
انقلاب صنعتی اول :

اواخر قرن ۱۸- بریتانیا (مکانیزه شدن صنعت نساجی)

برگرفته از کتاب آینده شغل ها
نوشته کلاس شوآب و ریچارد سامانز
ترجمه و تولید محتوا توسط:
تیم پژوهشی دکتر مهدی روانشادینیا

مهدی روانشادینیا
گفتار رسمی دکتر مهدی روانشادینیا
TELEGRAM
@RAVANSHADNIA

ایران معادل ۵ درصد از کل تولید ناخالص داخلی خود را بابت مرگ و میر ناشی از آلودگی هوا هزینه می کند.

۲۰ اقتصاد بزرگ دنیا

بقیه کشورها 20.1%

20. سوئیس	0.9%
19. عربستان	1.0%
18. هلند	1.1%
17. ترکیه	1.2%
16. اندونزی	1.3%
15. کره جنوبی	1.8%
14. مکزیک	1.8%
13. اسپانیا	1.9%

12. استرالیا 2.1%

11. هند 2.5%

10. کانادا 2.7%

9. روسیه 2.8%

8. ایتالیا 3.0%

7. برزیل 3.3%

6. انگلیس 3.3%

5. فرانسه 3.7%

1. آمریکا 21.9%

2. چین 12.2%

3. ژاپن 6.9%

4. آلمان 4.9%

روانشادنی

RAVANSHADNIA.IR

کافال رسمی دکتر مهدی روانشادنی

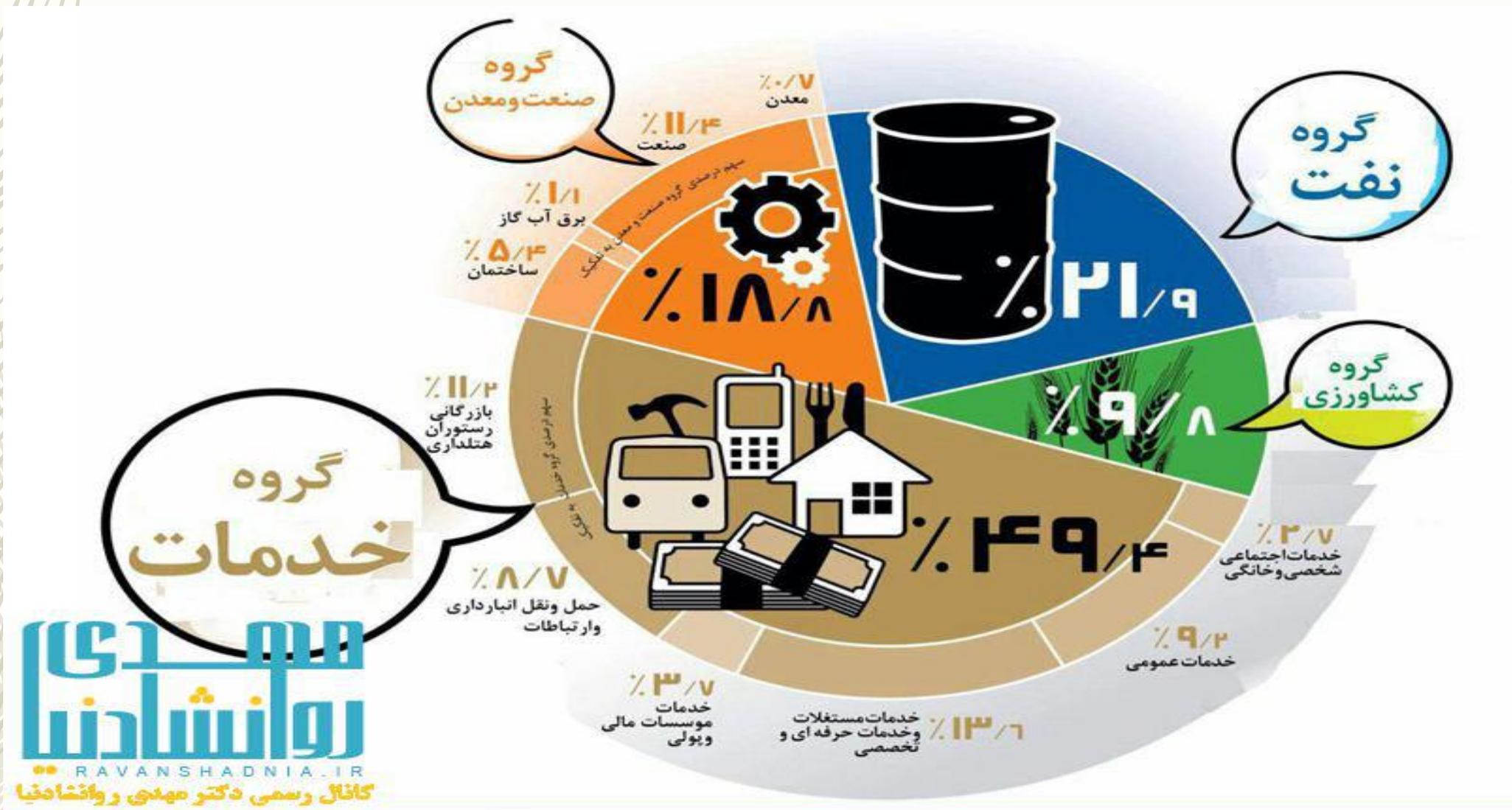

TELEGRAM

@RAVANSHADNIA

www.irancem.com

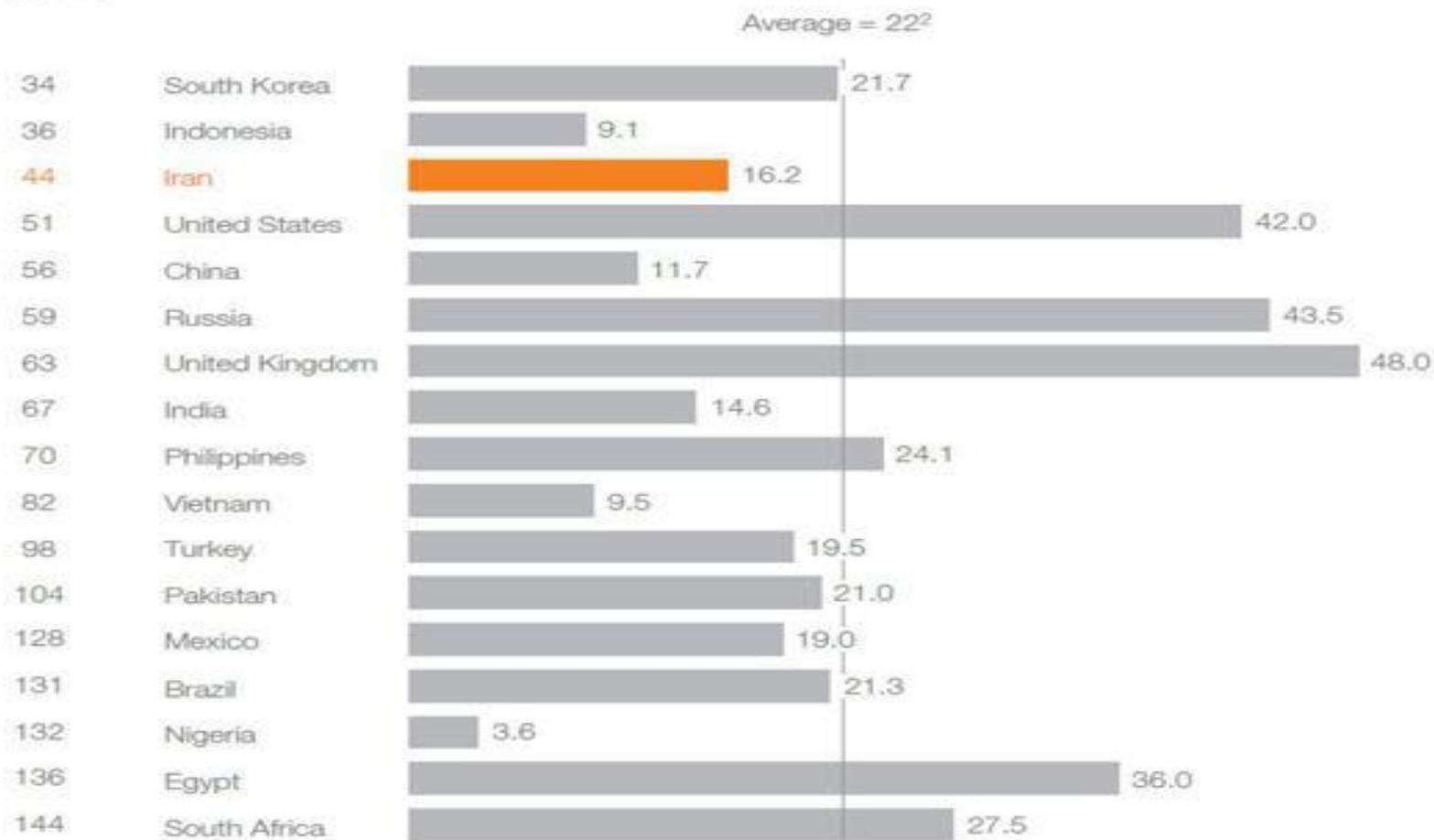
سهم بخش های اقتصادی در کل اقتصاد ایران

روانشادنی
 RAVANSHADNIA.IR
 کانال رسمی دکتر مهدی روانشادنی

Share of high-skilled employees, 2015¹
%

Quality of mathematics
and science education
Ranking, 2014-15

روانشادنی
RAVANSHADNIA . IR

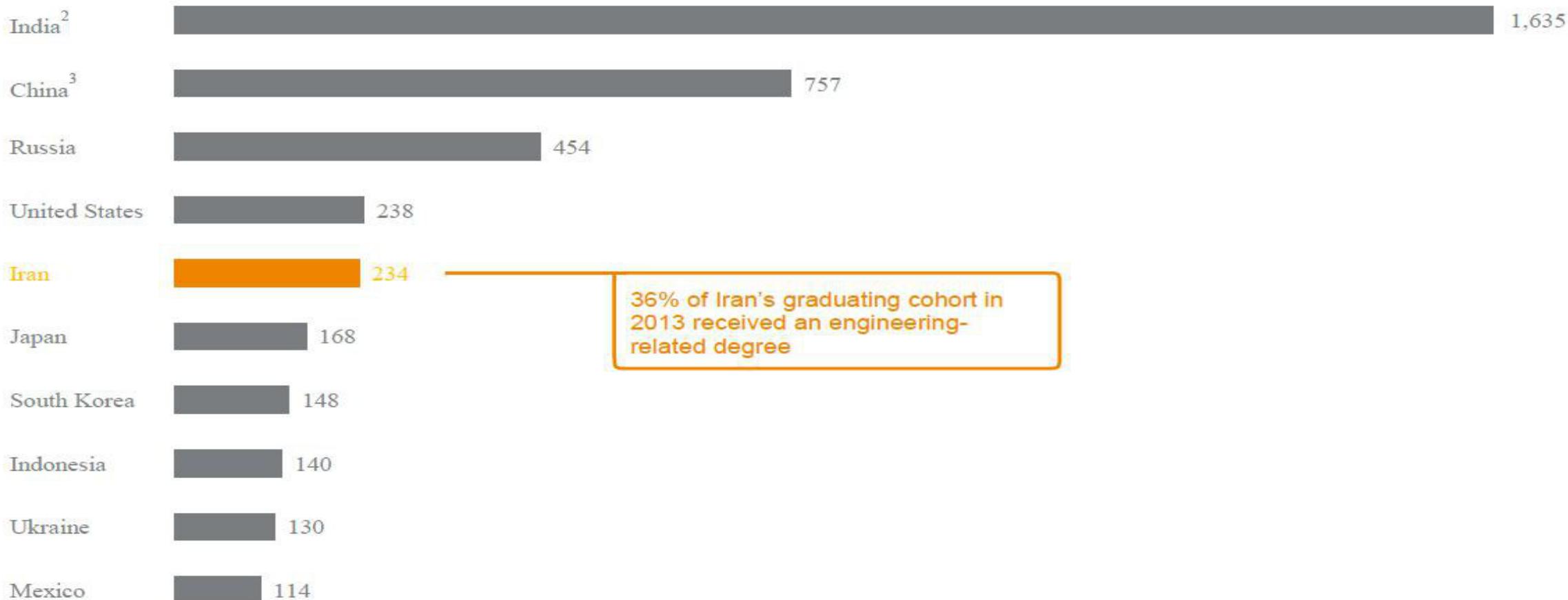
کانال رسمی دکتر مهدی روانشادنی

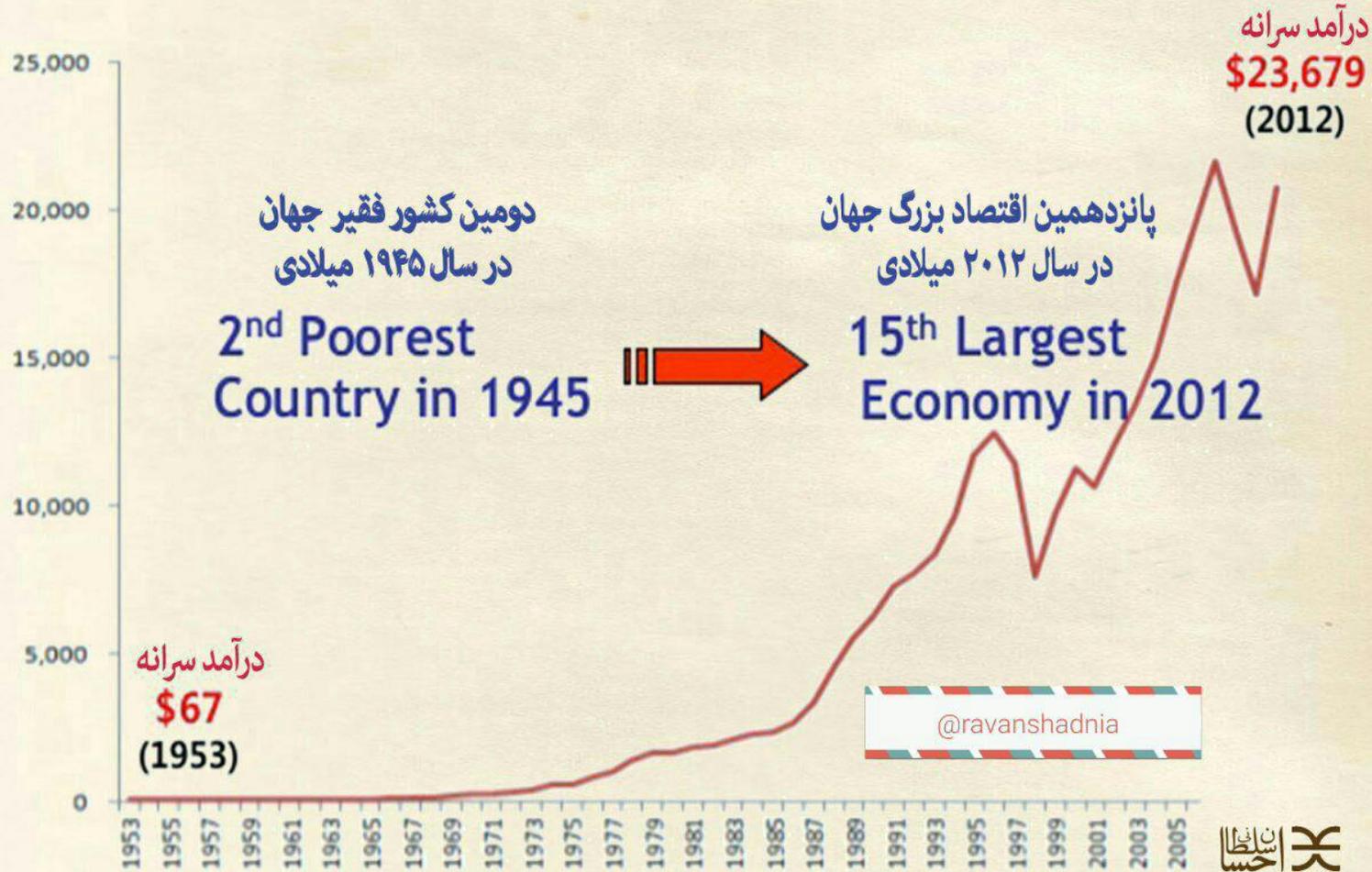
TELEGRAM
@RAVANSHADNIA

Number of graduates in engineering-related degrees, 2013¹

Thousand

توسعه اقتصادی کره جنوبی در دوره ۱۹۵۳-۲۰۱۰ میلادی

روند
افزایش
درآمد
سرانه کره
جنوبی

شاخص های اقتصاد جهانی
مرجع: صندوق بین المللی پول

شاخص های توسعه ایران

نمودار - پیش بینی وضعیت اقتصادی ایران و متغیرهای محقق شده

پیش بینی ۲۰۱۷	پیش بینی ۲۰۱۶	پیش بینی ۲۰۱۵	متغیرهای اقتصادی
۵/۴ درصد	۶/۱ درصد	۲ درصد	رشد تولید ناخالص داخلی
\$ ۶۱۴۴ (\$ ۱۹۵۲۰)	\$ ۶۱۳۰ (\$ ۱۸۰۷۰)	\$ ۶۰۷۰ (\$ ۱۴۱۶۰)	سرانه تولید ناخالص داخلی (برابری قدرت خرید)
۹ درصد	۱۴/۱ درصد	۱۵/۵ درصد	تورم

ایران ۵ برابر کشورهای پیشرفته دانشگاه دارد

ایران با دو معضل توأمان مدرک گرایی و مدرک دهی مواجه است. این در حالی است که بیکاری و تلاش برای به تعویق انداختن بیکاری رسمی، اخذ یک مدرک تحصیلی را به یک ضرورت تبدیل کرده و این مسأله، به موجی از مدرک گرایی و مدرک دهی دامن زده است. در این گرافیک اطلاع رسانی به گوشه ای از این معضلات اشاره می شود

مقایسه تعداد دانشگاه در ایران با برخی کشورهای جهان

اگر حوزه های علمیه را هم به لیست دانشگاه های ایران اضافه کنیم می توان گفت ایران بزرگترین تولیدکننده مدرک تحصیلی است

برخی کشورهای اروپایی نظیر نروژ، سوئد، دانمارک، فنلاند و... کمتر از صد دانشگاه ولی با کیفیت تاسیس کرده اند

تعداد داوطلبان کنکور سال ۱۳۸۰ در ایران

۲۲۰۰۰۰۰ نفر

تعداد داوطلبان کنکور سال ۱۳۹۵ در ایران

۸۰۰۰۰۰ نفر

دانشگاه های ایران ۵۰٪ از جمعیت بیکار کشور را تولید می کنند

۲۶۴۰ دانشگاه در ایران ۵۰۰۰ میلیارد تومان از بودجه کل کشور را می بلعد

حداقل مدرک تحصیلی برای یک کارمند معمولی در ایران: کارشناسی ارشد

۸۰٪

وزرای کابینه در کشور انگلستان لیسانس هستند

حداقل مدرک تحصیلی برای نمایندگی مجلس شورای اسلامی در ایران: کارشناسی ارشد یا معادل آن

روانشادنیا

RAVANSHADNIA . IR

کانال رسمی دکتر مهدی روانشادنیا

TELEGRAM @RAVANSHADNIA

نسیم آنلاین گرافیک اطلاع رسانی

مقایسه شاخص های توسعه ایران و سنگاپور

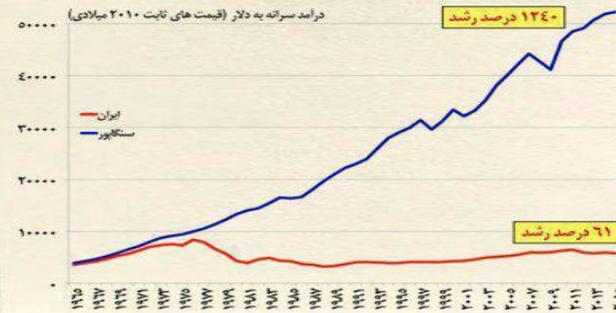
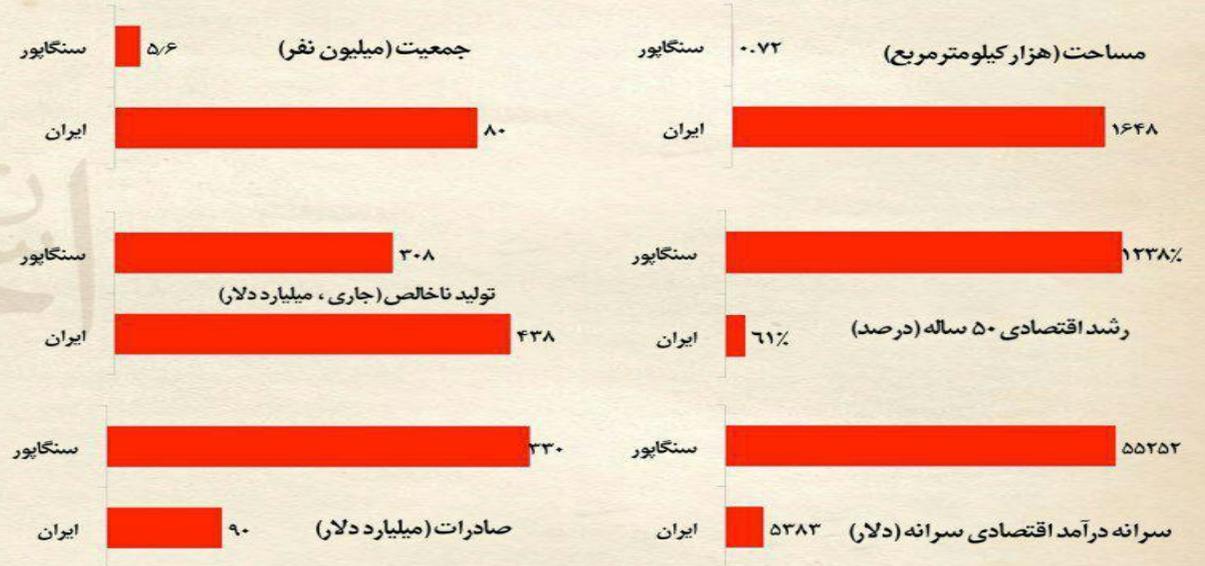
اقتصاد ایران و سنگاپور در یک نگاه

مساحت تهران: ۷۳۰ کیلومتر مربع

مساحت سنگاپور: ۷۱۹ کیلومتر مربع

شاخص های اقتصاد جهانی
مرجع داده ها: بانک جهانی

نقاط قوت

اقتصاد متنوع که تنها یک چهارم GDP آن مربوط به نفت و گاز است

آموزش علمی که به اندازه آمریکا مهندس تربیت می‌کند

طبقه مصرف‌کننده به میزان دو برابر این نسبت در چین و برزیل

نسبت شهرنشینی معادل دو برابر این نسبت در هند

فرهنگ کارآفرینی همراه با مجموعه‌ای پویا از شرکت‌های نوپا

موقعیت استراتژیک در محل اتصال شرق و غرب

چالش‌ها

ثبات اقتصاد کلان به منظور کاهش تورم و تعدیل نوسانات نرخ ارز

رقابتی کردن محیط کسب و کار به وسیله مقررات زدایی

بازار کار انعطاف‌پذیر برای افزایش مشارکت و کاهش بیکاری

نظام مالی کارا با سرمایه‌گذاری مجدد و ایجاد ارتباط مجدد بانکی

جذب و استقرار سرمایه‌گذاری به میزان ۳/۵ تریلیون دلار

اقتصاد ایران تا سال ۲۰۳۵ از دیدگاه مک کینزی

کانال دکتر مهدی روانشادنیا

بهره‌برداری از منابع طبیعی

توسعه صنایع داخلی برای رقابت در سطح بین‌المللی

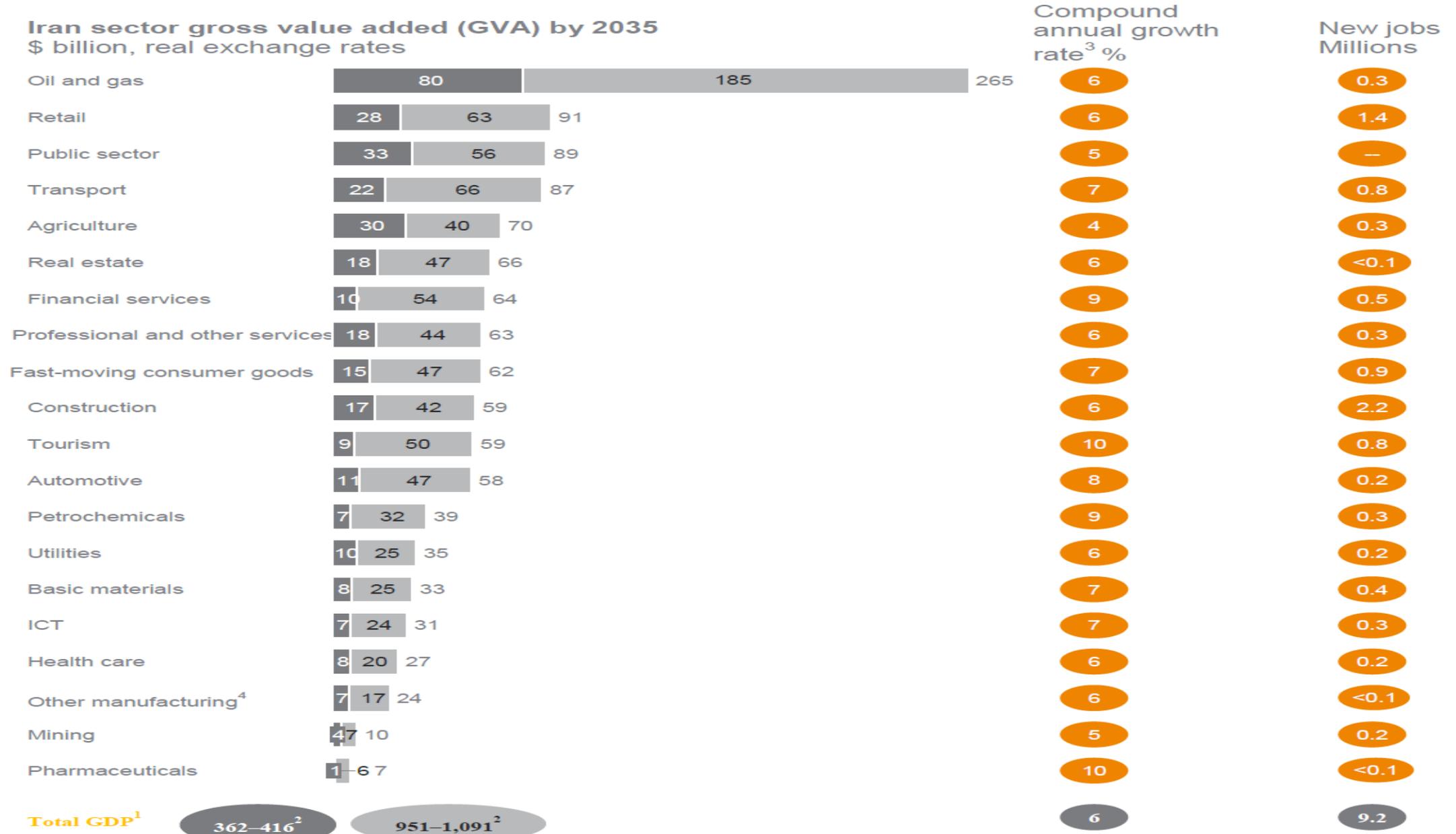
دستوراتی برای اقدام و اصلاح

گذار به یک اقتصاد دانش بنیان

توسعه و نوسازی زیرساخت‌ها

@ravanshadnia

Iran sector gross value added (GVA) by 2035
\$ billion, real exchange rates

www.irancem.com نظام پیدایش طرح- دکتر مهدی روانشادنیا -

Note: Numbers may not sum due to rounding.

■ 2014 GVA ■ GVA growth by 2035

نظام قانونی کشور

عوامل بستر ساز توسعه زیرساخت های کشور

- قوانین و مقررات
- نهادها و دستگاهها (اجرایی، برنامه ریزی، نظارتی)
- نظام برنامه و بودجه کشور

نخستین آیین نامه ساختمان جهان، قدمتی ۳۸۰۰ ساله دارد

HAMMURABI BUILDING CODE

If a builder build a house for a man and do not make it's construction firm and the house which he has built collapse and cause the death of the owner of the house - that builder shall be put to death. If it cause the death of the son of the owner of the house - they shall put to death a son of that builder. If it cause the death of a slave of the owner of the house - he shall give to the owner of the house a slave of equal value.

If it destroy property, he shall restore whatever it destroyed, and because he did not make the house which he built firm and it collapsed, he shall rebuild the house which collapsed at

is own expense. If a builder build a house for a man and do not make its construction meet the requirements and a wall fall on the neighbor, the builder shall strengthen the wall on his own expense.

وضع شده توسط حمورابی پادشاه کشور بابل

تصویری از نسخه خطی کد ساختمانی حمورابی در زبان بابلی، که به صورت ستون‌های عمودی از چپ به راست و از بالا به پایین نوشته شده است.

آیین نامه باستانی احداث ساختمان

هر گاه معماری خانه ای را برای شخصی بسازد و ساختمان آن را محکم بنا ننماید، به طوری که خانه ای که او ساخته خراب گردد و منجر به مرگ صاحب خانه شود، آن معمار را بایستی اعدام نمود.

هرگاه این امر منجر به مرگ فرزند صاحب خانه گردد، یکی از فرزندان او را می بایست اعدام کرد. اگر این امر باعث مرگ صاحب خانه گردد، معمار می بایست غلامی به همان ارزش به صاحب خانه تحویل دهد. هرگاه این امر منجر به از بین رفتن اموال گردد، معمار موظف است کلیه اشیایی را که در این حادثه از بین رفته اند، به صورت اولیه مسترد نماید، و چون این خانه‌ای را که ساخته محکم بنا ننموده است، بنابراین معمار موظف است آن خانه خراب شده را نیز با خرج خودش بسازد. اگر معمار خانه ای برای شخصی بسازد، ولی بنای آن را به اندازه لازم محکم ننماید به طوری که دیواری از فرود آید، آن معمار موظف است دیوار مزبور را با خرج خود دوباره ساخته و محکم سازد.

کافال رسمی دکتر مهدی روانشادنی

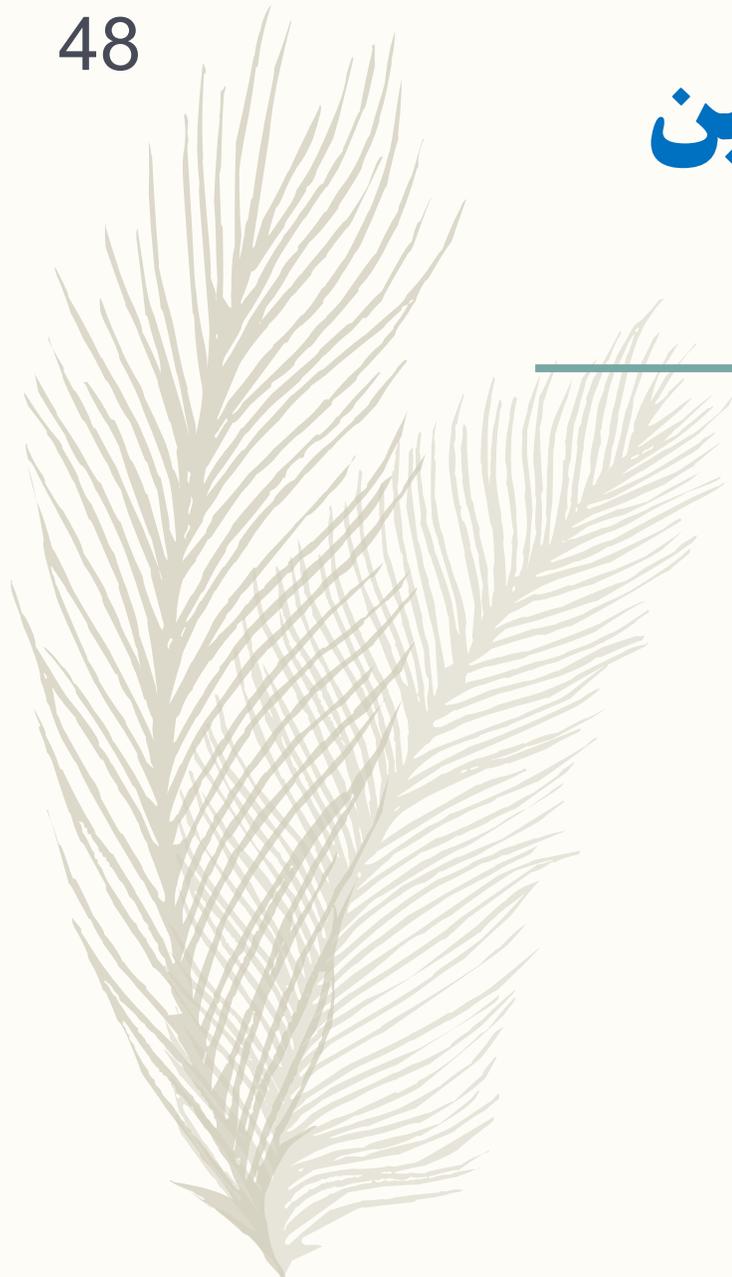
آماري از سامانه ملي قوانين کشور

– تعداد کل قوانين: ۱۲۲۰۸

– تعداد قوانين معتبر: ۱۰۷۶۵

– تعداد قوانين منسوخه: ۱۴۴۳

انواع قانون در طبقه بندی سامانه قوانین کشور

۱	ولائی
۲	حکومتی
۳	اساسی
۴	عادی - حکومتی
۵	عادی
۶	اساسنامه قانونی
۷	آیین نامه قانونی

انواع مقررات

1	تصميم نامه
2	آيين نامه
3	موافقتنامه
4	بخشنامه
5	اساسنامه

انواع وضعیت تنقیحی

50

۱	معتبر
۲	اصلاحی
۳	آزمایشی
۴	موقت
۵	موقوف الاجراء
۶	ساختار الحاقی
۷	منسوخه
۸	نامه اصلاحی
۹	بالاجرامنتفی می شود
۱۰	احیاء
۱۱	تفسیر
۱۲	ساختار جایگزین
۱۳	جایگزین شده
۱۴	تنفیذ
۱۵	تمدید
۱۶	ساختار الحاقی مکرر

چند مرجع تصویب قانون و مقررہ در کشور

- همه پرسی
- مجلس شورای اسلامی (با تأیید شورای نگهبان و یا مجمع تشخیص مصلحت نظام)
- مقام معظم رهبری (فرماندهی کل قوا)
- هیات وزیران و وزارتخانه ها
- معاون سرمایه انسانی رئیس جمهور
- وزرای عضو شورای هماهنگی مناطق آزاد تجاری -صنعتی و ویژه اقتصادی
- کمیسیون های مجلس
- خبرگان رهبری
- شورای عالی امنیت ملی
- شورای عالی انقلاب فرهنگی

مهم ترین قوانین و مقررات اثرگذار بر ساخت و ساز کشور

52

- قانون اساسی
- قانون برنامه و بودجه
- قانون محاسبات عمومی
- قانون مدیریت خدمات کشوری
- قوانین برنامه‌های توسعه
- قوانین بودجه سالانه
- قانون مدیریت خدمات کشور
- قانون برگزاری مناقصات
- قانون کار
- قانون تأمین اجتماعی
- قانون مدنی
- قانون مجازات اسلامی
- قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان (برای پروژه های شهری)
- قانون تجارت
- قانون شهرداری ها
- قانون تملک آپارتمان ها
- قانون موجر و مستاجر
- قانون تعزیرات حکومتی
- قانون آیین دادرسی کیفری
- مبحث ۲۲ گانه مقررات ملی ساختمان به ویژه مبحث دوم مقررات ملی ساختمان
- آیین نامه حفاظت کارگاههای ساختمانی
- آیین نامه تشخیص صلاحیت عوامل اجرای طرح ها
- نشریات سازمان مدیریت و برنامه ریزی
- مقررات ملی ساختمان
- استانداردها و آیین نامه ها
- مشخصات فنی پیوست پیمانها
- نشریات ارشادی و آموزشی
- دستورالعمل های سازمان مدیریت و برنامه ریزی
- آیین نامه اجرایی قوانین

سلسله مراتب قوانین و مقررات نظام فنی اجرایی تشریفات قانونی اجرایی شدن پیمان

- قانون اساسی
- قوانین عادی-موضوعه (قانون برگزاری مناقصات، قانون برنامه و بودجه، قانون محاسبات کشور، قانون بودجه سنواتی، قانون برنامه پنج ساله توسعه)+ سیاست های کلی نظام
- آیین نامه اجرایی قانون (مانند آیین نامه اجرایی مستندسازی و اطلاع رسانی مناقصات)
- مقررات ملی ساختمان (مبحث دوم و...)
- دستورالعمل ها و شیوه نامه ها و نشریات فنی مصوب

نظام های حاکم بر توسعه زیرساخت های کشور

نظام حاکم بر ساخت و ساز کشور

- نظام فنی اجرایی طرح های عمرانی کشور
- نظام مهندسی و کنترل ساختمان
- نظام فنی اجرایی پروژه های نفت و گاز
- نظام فنی اجرایی پروژه های شهرداری ها
- ساخت و ساز خارج از نظامات مرسوم

چالش های عمومی نظام های فنی اجرایی کشور

- عدم یکپارچگی این نظام ها (تعدد، تنوع و بعضا تعارض در رویه ها، استانداردها و...)
- عدم تطبیق بسیاری از بخش ها با عرف ها و مقررات بین المللی (مثلا در شرایط عمومی پیمان، آیین نامه های تشخیص صلاحیت، ضوابط و...)
- مشکلاتی در تطبیق اسناد بالادستی و ضوابط و مقررات اجرایی
- تعدد و تعارض نهادهای درگیر
- بهره وری پایین و ناکارآمدی بخش هایی از این نظام ها
- مشخص نبودن شاخص توسعه ای مورد نظر (به ویژه توسعه پایدار) و رابطه برنامه ها و طرح ها با این شاخص ها

نظام فنی اجرایی طرح های عمرانی کشور

مهم‌ترین وقایع نظام فنی و اجرایی طرح های عمرانی – قبل از انقلاب اسلامی

- جدا کردن حساب عواید و مخارج دولت در زمان سلجوقیان
- دسته‌بندی انواع مالیاتها و واگذاری وظایف عمرانی به حکومت مرکزی در زمان صفویان
- پیش‌بینی عایدات و مخارج مملکت به وضوح و برای مصارف معین به صورت سیاهه‌نویسی در قالب یک کتابچه
- عوض شدن ساختار حکومت از حکومت ایلی به غیر ایلی
- تشکیل کمیسیون اقتصادات در سال ۱۳۰۳
- تشکیل شورای عالی اقتصاد در سال ۱۳۲۳
- تشکیل هیات عالی برنامه در سال ۱۳۲۵
- تهیه طرح لایحه برنامه ۷ ساله اقتصادی و تقدیم آن به مجلس شورای ملی در سال ۱۳۲۷
- تشکیل اداره دفتر کل برنامه در سال ۱۳۲۷
- تهیه برنامه عمرانی اول و تأیید آن توسط کمیسیون برنامه مجلس شورای ملی در سال ۱۳۳۱
- خارج شدن سازمان برنامه از حالت اجرایی و محول نمودن اجرای طرح های عمرانی به دستگاهها و وزارتخانه‌های مربوطه در سال ۱۳۴۱
- تصویب قانون برنامه و بودجه در سال ۱۳۵۱ و تغییر نام سازمان برنامه به سازمان برنامه و بودجه در سال ۱۳۵۱
- تشکیل شورای اقتصاد در سال ۱۳۵۲

مهم‌ترین وقایع نظام فنی و اجرایی طرح های عمرانی – پس از انقلاب اسلامی

– توقف برنامه ششم مربوط به سالها ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۱ با پیروزی انقلاب اسلامی

– تغییر سازمان برنامه بودجه به وزارت برنامه و بودجه ۱۳۶۴

– تهیه نخستین نظام فنی و اجرایی در سال ۱۳۶۷

– تهیه برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۶۷

– تدوین نظام فنی اجرایی کشور ۱۳۷۵

– شکل گیری سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور از ادغام سازمان برنامه و بودجه و سازمان امور اداری و استخدامی کشور

– تصویب سند چشم‌انداز بیست ساله در سال ۱۳۸۳

– تغییر ساختار سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی در سال ۱۳۸۵ و تبدیل به معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و معاونت توسعه سرمایه انسانی

– ویرایش سوم نظام فنی اجرایی کشور ۱۳۸۵

– شکل گیری مجدد سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، ۱۳۹۳

– تفکیک سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور به سازمان برنامه و بودجه و سازمان امور اداری و استخدامی کشور، ۱۳۹۶

نکاتی برای احیای سازمان مدیریت و برنامه ریزی 60

۹) تنوع بخشی به منابع درآمدی طرح‌های ملی و مشارکت بخش‌های غیر دولتی

۱۰) توجه به توسعه پایدار

۱۱) پوشش کل طرح‌ها و پروژه‌های ملی و استانی کشور

۱۲) تغییر ساختاری با نگاه به تمرکز زدایی، تفویض

اختیارات و ایجاد فرصت‌های برابر

۱۳) توجه به مهم‌ترین سند بالادستی کشور یعنی سند

چشم‌انداز ۲۰ ساله

۱۴) توجه به ارتقا بهره‌وری

۱۵) توجه به اقتصاد بدون اتکا به درآمدهای نفت

۱) رعایت اندازه، چابکی و بهره‌وری سازمان در ساختار جدید

۲) تفکیک بخش‌های برنامه‌ریزی از بخش‌های عملیاتی

۳) جدا شدن سازمان‌های مدیریت استان‌ها از استانداری‌ها

۴) ایجاد اقتدار تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری برای سازمان

۵) واگذاری امور اجرایی سازمان به انجمن‌های صنفی و تخصصی

۶) تلفیق تشکیلات معاونت‌های برنامه‌ریزی و نظارت و معاونت

توسعه سرمایه انسانی

۷) تشکیل معاونت کنترل و نظارت راهبردی و عملیاتی

۸) تفکیک شرح وظایف اقتصادی سازمان در برابر وزارت اقتصاد و

بانک مرکزی

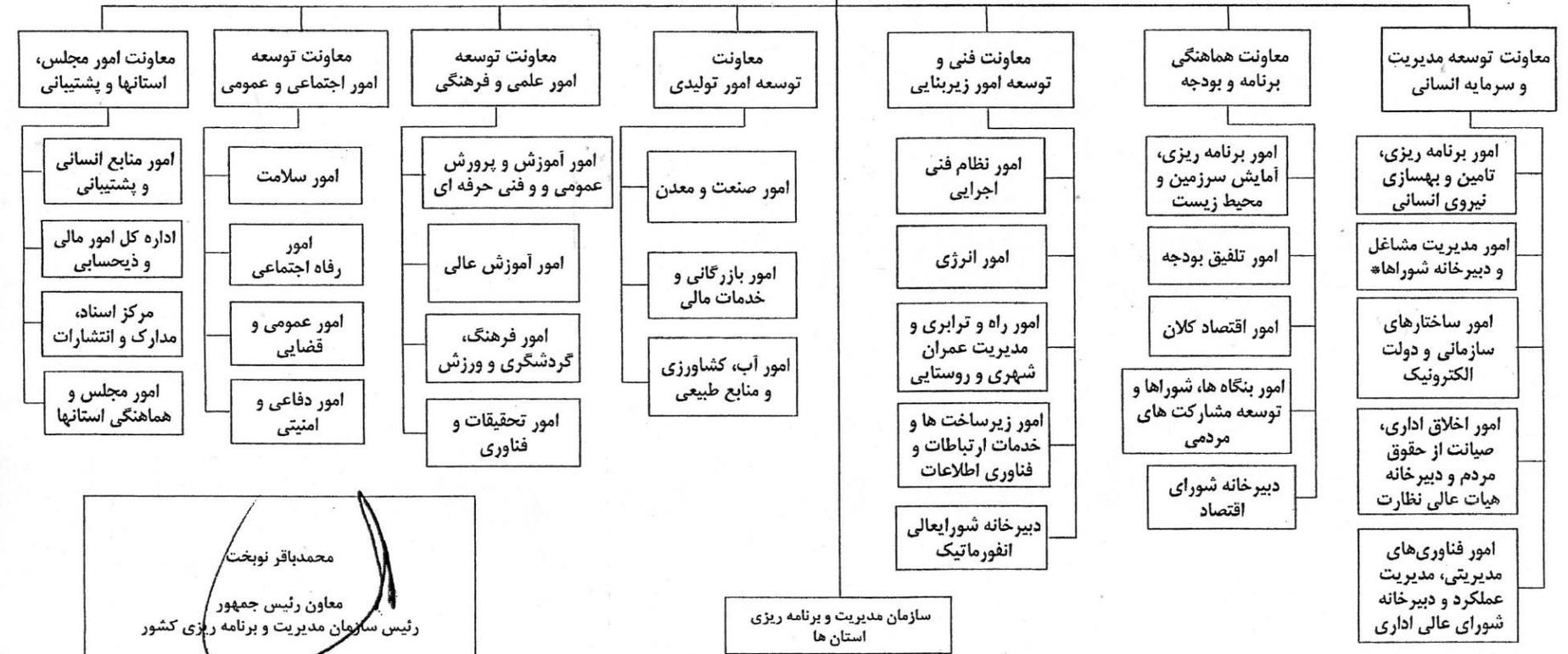
معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

دبیرخانه انجمن های تخصصی و صاحب نظران توسعه کشور

- دبیرخانه هیات امنای صندوق توسعه ملی
- شورای اقتصاد
- شورای عالی آمار
- شورای عالی فنی
- شورای عالی انفورماتیک
- شورای عالی نقشه برداری
- شورای عالی اداری
- شورای توسعه مدیریت
- شورای حقوق و دستمزد
- هیات عالی نظارت

- مرکز آمار ایران
- سازمان نقشه برداری
- سازمان ملی بهره وری ایران
- سازمان هدفمندسازی یارانه ها
- مرکز آموزش و پژوهش های توسعه و آینده نگری

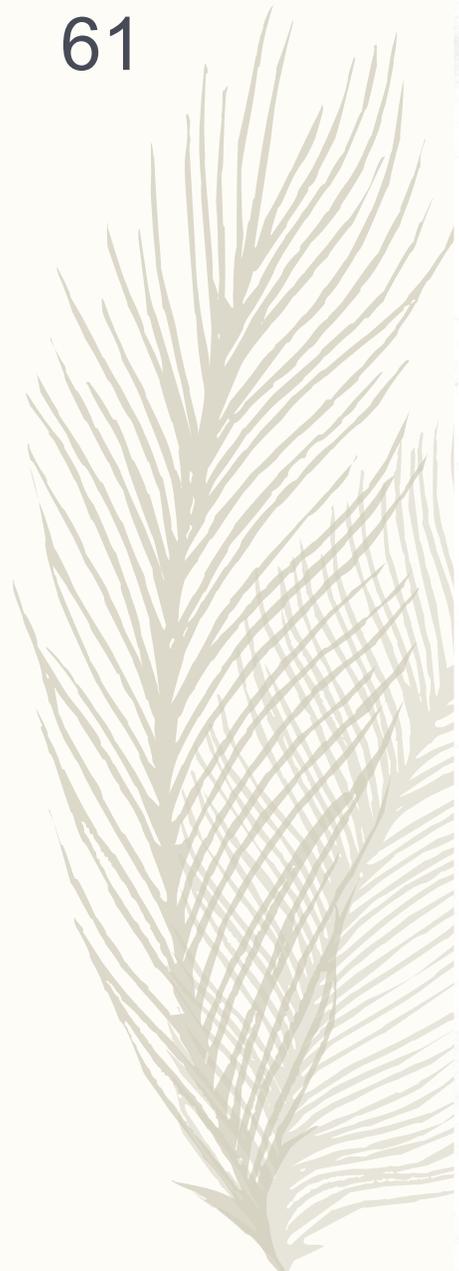
- حوزه ریاست، روابط عمومی و امور بین الملل
- مرکز توسعه سیستمها و فناوری اطلاعات
- هیات و هسته گزینش
- دبیرخانه شورای نظارت راهبردی
- امور حقوقی و دبیرخانه شورای حقوقی
- مرکز حراست

محمدباقر نوبخت
معاون رئیس جمهور
رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

فروردین ۱۳۹۴

* دبیرخانه شوراها "توسعه مدیریت" و "حقوق و دستمزد"

تاریخچه نظام فنی اجرایی در کشور

- واژه نظام فنی و اجرایی برای اولین بار، در آیین نامه استانداردهای اجرایی مصوب ۱۳۵۱ ذکر شده است.
- قانون برنامه بودجه (مصوب ۱۳۵۱) و قانون برنامه پنج ساله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۳) مبانی نظام فنی اجرایی هستند.

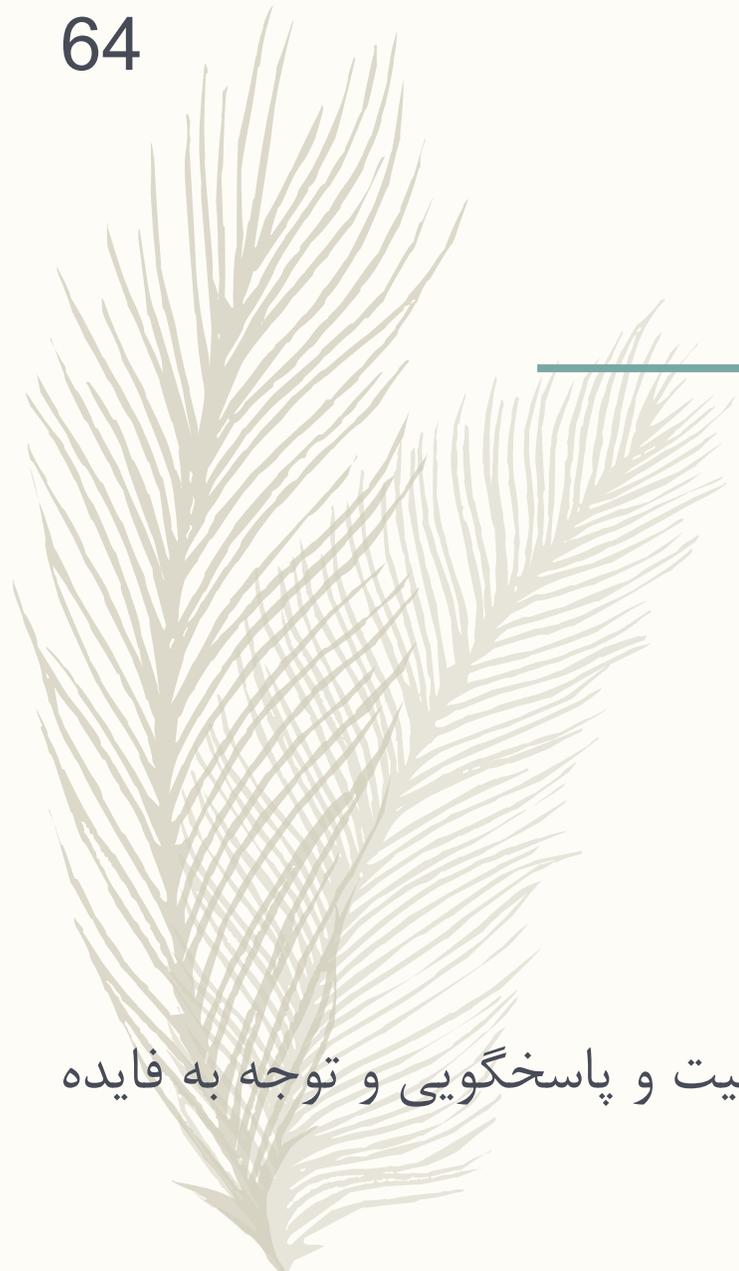
● تاکنون ۳ نظام فنی و اجرایی تدوین شده است :

- ۱- نظام فنی و اجرایی طرح های عمرانی کشور مصوب سال ۱۳۶۷
- ۲- نظام فنی و اجرایی طرح های عمرانی کشور مصوب سال ۱۳۷۵
- ۳- نظام فنی و اجرایی کشور مصوب سال ۱۳۸۵

نظام فنی اجرایی کشور

- هیئت وزیران در جلسه مورخ ۲۰/۱/۱۳۸۵ بنا به پیشنهاد شماره ۷۲۲۹۳/۱۰۱ مورخ ۲۶/۴/۱۳۸۴ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و به استناد ماده (۳۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۳) و اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، برای سومین بار، نظام فنی و اجرایی کشور را تصویب کرد.
- هدف نظام فنی و اجرایی کشور، **استقرار نظامی یکپارچه، برای پدیدآوری طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری، در چارچوب اسناد برنامه های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران با در نظر گرفتن افزایش کارآمدی و اثربخشی طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری با رویکردی نتیجه گرا، با قابلیت پیگیری و ارزیابی و مبتنی بر نظام مدیریت کیفیت، متناسب با شرایط اقتصادی، اجتماعی، اقلیمی و زیست محیطی کشور است.**
- **نظام فنی و اجرایی:** عبارت است از مجموعه اصول، روش ها، مقررات، ضوابط فنی، حقوقی و مالی حاکم بر تهیه، اجرا و ارزشیابی طرح های عمرانی کشور، چگونگی انتخاب و بکارگیری عوامل دست اندر کار مربوط به آن و نیز تبیین مشخصات عوامل یاد شده و نحوه ارتباط بین آن ها (مجموعه اصول، فرآیندها و اسناد مربوط به مدیریت، پدیدآوری و بهره برداری طرحها و پروژه های سرمایه گذاری است).
- دامنه کاربرد این نظام، طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری تمامی دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۱۶۰) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (مصوب ۱۳۸۳) و طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری مشارکتی آنان با بخش خصوصی است.

ارکان نظام فنی اجرایی

- پدیدآوری
- مدیریت
- تهیه اسناد(معیارهای فنی)
- ممیزی

- رویکرد آن فرآیند گرایی ، سیستمی ، نتیجه گرا، توجه به ذینفع ها ، مسؤولیت و پاسخگویی و توجه به فایده ملی است .

- اتخاذ رویکرد فرآیندی در سامانه های نظام.
- مد نظر قراردادن بیشترین فایده ملی در تهیه اسناد.
- استفاده از استاندارد های معتبر و شناخته شده ملی و بین المللی و روش ها و تجربیات جهانی در تهیه اسناد مدیریت، پدیدآوری و بهره برداری طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری.
- شناخت و اولویت بندی اسناد مورد نیاز سامانه های نظام، در برنامه ریزی برای تهیه آن ها.
- سازگاری با مفاد برنامه های توسعه ای کشور و سایر قوانین و مقررات مربوط در تهیه اسناد.
- ارتقاء و استفاده از حداکثر توان فنی و مهندسی کشور.
- پاسخگو بودن عوامل ذی نفع نسبت به تعهدات و مسئولیت های خود در پدیدآوری طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری و قرارداد های مربوط.
- استقرار سامانه تضمین انجام به موقع تعهدات مالی در دستگاه های اجرایی و تأمین کنندگان منابع مالی.
- حمایت از ابتکارات، خلاقیت ها و نوآوری ها در پدیدآوری طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری.
- احراز صلاحیت مجریان طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری.
- احراز صلاحیت تأمین کنندگان خدمات و کالا و ایجاد بستر رقابت شفاف در ارجاع کارهای پدیدآوری طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری.
- انتخاب فناوری مناسب در پدیدآوری طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری و زمینه سازی برای بومی کردن آن ها.

اصول نظام فنی و اجرایی کشور-ادامه

- استقرار و نهادینه ساختن نظام مدیریت کیفیت، در سازمان های عوامل ذینفع.
- لزوم استقرار از مصالح و فرآورده های ساختمانی و کالاهای تأسیسات و تجهیزات مکانیکی و برقی استاندارد در طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری.
- تأکید ویژه بر آموزش و کسب مهارت های فردی و گروهی و بهبود مستمر آن ها.
- استقرار سامانه پایش و ارزشیابی طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری.
- ترویج اخلاق حرفه ای در سازمان ها و تعاملات عوامل ذینفع.
- حمایت از استقلال حرفه ای و امنیت شغلی تأمین کننده خدمات و کالا.
- ایجاد زمینه مشارکت تشکل های قانونی غیردولتی صنفی-تخصصی بخش های مختلف در سیاست گذاری و برنامه ریزی های مربوط.
- فراهم کردن بستر لازم برای حضور فعال تأمین کنندگان خدمات و کالا در میدان رقابت های بین المللی.
- استقرار سامانه مدیریت کارآیی انرژی و زیست محیطی در پدیدآوری طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری توسط دستگاه های اجرایی.
- تاکید بر کاهش آسیب پذیری طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری با هدف افزایش ایمنی بناها و استحکام ساخت و سازها.
- رعایت اصول پدافند غیرعامل در طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری با هدف ملاحظات امنیتی و دفاعی.
- تشویق و بهره گیری از مشارکت های مردمی در پدیدآوری طرح ها و پروژه های سرمایه گذاری.

عوامل ذینفع در نظام فنی و اجرایی کشور

- دستگاههای اجرایی
- تأمین کنندگان منابع مالی
- بهره‌برداران
- تأمین کنندگان خدمات و کالا
- تهیه کنندگان اسناد

الزامات مدیریت در نظام فنی اجرایی

۱- اتخاذ رویکرد فرآیندی و سیستمی در مدیریت. ۲- به کارگیری استانداردهای مدیریت پروژه برای مدیریت طرحها و پروژههای سرمایه گذاری. ۳- استقرار و پیاده سازی نظام مدیریت کیفیت در سطح عوامل ذینفع. ۴- در انجام فرآیندهای مربوط به مدیریت، فعالیتهای اصلی، ماتریس مسئولیت عوامل ذینفع هر فعالیت، دروندادها، ابزار و فنون، برون دادها و روشها و معیارهای پایش و اندازه گیری هر فرآیند مشخص می گردند. ۵- ترویج کاربری فناوری اطلاعات (IT) با ایجاد بانک اطلاعاتی نظام فنی و اجرایی کشور. ۶- بالابردن سطح دانش فنی کشور، تبادل دانش و فناوری از طریق ارتباط با مراکز علمی و فنی داخلی و خارجی. ۷- کوشش همه جانبه در دستیابی به خوداتکایی فنی، از طریق تناسب بین اعتبارات پژوهشی و تحقیقاتی با سرمایه گذاریها. ۸- ایجاد تسهیلات برای آشنایی دانشجویان با نحوه ارایه و مدیریت خدمات فنی و کارهای اجرایی و همفکری در بهبود مستمر برنامه های درسی رشته های فنی و مهندسی و سایر رشته های مرتبط. ۹- توسعه ظرفیتهای مشاوره فنی اقتصادی

الزامات مدیریت در نظام فنی اجرایی-ادامه

۱۰- زمینه‌سازی و ایجاد تسهیلات برای صدور خدمات فنی، مهندسی و حرفه‌ای. ۱۱- بسترسازی برای شکل‌گیری شرکتهای بزرگ، توانمند و ماندگار بخش خصوصی. ۱۲- بالابردن سطح آگاهی مردم با اطلاع‌رسانی از نتایج و آثار اجرای طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری. ۱۳- استقرار سامانه‌های تضمین خدمات مانند استفاده از صنعت بیمه و تضمین‌های صنفی. ۱۴- احراز صلاحیت عوامل ذینفع در انجام فعالیتهای مربوط به سامانه‌های نظام. ۱۵- ایجاد فضای رقابتی و منصفانه برای تأمین‌کنندگان خدمات و کالا در انجام کارهای طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری. ۱۶- ترویج مناسبات و روابط روشن و صادقانه، اخلاق حرفه‌ای و اعتمادسازی در سطح عوامل ذینفع. ۱۷- بسترسازی برای متناسب کردن دایمی ظرفیتهای و تقاضاهای خدمات مهندسی و اجرایی. ۱۸- استقرار ساز و کار لازم برای پایش و اندازه‌گیری میزان پاسخگویی تعهدات و تکالیف عوامل ذینفع نظام. ۱۹- ارزشیابی حین اجرا و پس از اجرا، به عنوان اطلاعات بازخورد بهبود مستمر عملکردها. ۲۰- زمینه‌سازی و حمایت از ایجاد و شکل‌گیری شرکتهای کوچک محلی در مناطق کمتر توسعه یافته.

نحوه استقرار سامانه‌های نظام فنی و اجرایی کشور:

- ❖ تأمین منابع لازم برای تهیه اسناد.
- ❖ سازماندهی اجرایی برای تهیه اسناد.
- ❖ مشخص کردن نحوه مشارکت دستگاه‌های اجرایی و تشکلهای صنفی و تخصصی در تهیه اسناد در هیئت ممیزه.
- ❖ مستندسازی تمام فعالیتها و اقدامات در دست انجام استقرار سامانه‌های نظام.
- ❖ ایجاد پایگاه‌های اطلاعاتی نظام فنی و اجرایی کشور برای دسترسی همگان به اطلاعات مربوط و با کاربریهای لازم در سازمان به صورت بر خط.
- ❖ تهیه و ارایه برنامه اجرایی برای تهیه اسناد ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ سند نظام فنی و اجرایی کشور، شامل تجزیه الزامات به فعالیتهای مشخص اولویت‌بندی شده و قابل واگذاری به اشخاص حقیقی و حقوقی برای انجام کار یا تهیه سند با تأیید هیئت ممیزه.

چند وبسایت مرتبط با نظام فنی اجرایی کشور

www.dastour.ir

www.tec.mporg.ir

www.rooznamehrasmi.ir

www.tarh.majlis.ir

www.shaghool.ir

بسترهای اجرای نظام فنی اجرایی کشور

- اسناد برنامه ریزی بلند مدت، میان مدت و کوتاه مدت
- قانون اساسی و قوانین موضوعه
- دستگاههای مرتبط با طرح های عمرانی کشور

قوانین و مقررات مرتبط با طرح های عمرانی

- قانون اساسی
- قانون برنامه و بودجه
- قانون محاسبات عمومی
- قانون مدیریت خدمات کشوری
- قوانین برنامه های توسعه
- قوانین بودجه سالانه
- قانون مدیریت خدمات کشور
- قانون برگزاری مناقصات
- قانون کار
- قانون تأمین اجتماعی
- قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان (برای پروژه های شهری)
- آیین نامه تشخیص صلاحیت عوامل اجرای طرح ها
- نشریات سازمان مدیریت و برنامه ریزی
- مقررات ملی ساختمان
- استانداردها و آیین نامه ها
- مشخصات فنی پیوست پیمانها
- نشریات ارشادی و آموزشی
- دستورالعمل های سازمان مدیریت و برنامه ریزی
- آیین نامه اجرایی قوانین

دستگاه های مرتبط با نظام فنی اجرایی کشور

- دستگاههای برنامه ریزی (مثل سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور)
- دستگاههای اجرایی (مثل شرکت ساخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور)
- دستگاههای نظارتی (مثل دیوان محاسبات و سازمان بازرسی کل کشور)

الزام تهیه سند نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور

الف- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور موظف است با لحاظ موارد زیر ظرف مدت یک‌سال از تاریخ ابلاغ این قانون «سند نظام فنی و اجرایی کشور» را تهیه و اجراء کند. (تاریخ تصویب اردیبهشت ۱۳۹۵) ضوابط و مقررات ساخت و ساز در چهارچوب این نظام ابلاغ می‌شود:

۱- نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور شامل عوامل، اصول، برنامه‌ها و فرآیندها و اسناد (مقررات، ضوابط و دستورالعمل‌ها) مربوط به مدیریت، پیدایش، پدیدآوری و بهره‌برداری طرح‌های سرمایه‌گذاری و پروژه‌های ساخت و ساز باشد.

۲- قواعد اساسی حاکم بر کارفرمایان، مجریان، پیمانکاران، مشاوران، سازندگان و تأمین‌کنندگان همه طرح‌ها و پروژه‌هایی که از وجوه عمومی کشور استفاده می‌کنند، در این سند لحاظ شود.

۳- ویژگی‌های بخش‌ها، دستگاه‌های اجرایی و تشکلهای صنفی مرتبط بخش خصوصی پیش‌بینی شده و به‌صورت مستمر بهبود یابد.

الزام تهیه سند نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور – ادامه

ب- روش‌های اجرایی مناسب «مشارکت بخش عمومی - خصوصی» از قبیل «تأمین منابع مالی، ساخت، بهره‌برداری و واگذاری»، «تأمین منابع مالی، ساخت و بهره‌برداری»، «طرح و ساخت کلید در دست» و یا «ساخت، بهره‌برداری و مالکیت» را با پیش‌بینی تضمین‌های کافی و تدابیر بودجه‌ای به کار گیرد.

پ- سازوکار تأمین مالی طرح‌های تملک دارایی سرمایه‌ای بزرگ و متوسط از طریق گشایش اعتبارات اسنادی ریالی و ارزی نزد بانک‌های داخلی و خارجی همراه با پیش‌بینی ابزارهای مالی تضمینی را به تدریج به گونه‌ای پیاده کند که رابطه تأمین منابع مالی و اجرای طرح‌های فوق با نوسانات بودجه سالانه کاهش یابد.

ت- در راستای الزامات سند تحول بنیادین آموزش و پرورش دولت مکلف است در جهت ارتقای ایمنی و استانداردسازی فضا و تجهیزات آموزشی با اولویت مناطق محروم، زمینه مشارکت خیرین مدرسه‌ساز را با اجرای سیاست‌های حمایتی نظیر واگذاری پروژه‌های نیمه‌تمام، پرداخت وام و تأمین اعتبار معادل کمک‌های سالانه به آنها فراهم نماید.

همچنین بر اساس تبصره‌ای، نمایندگان مصوب کردند که آیین‌نامه اجرایی این ماده ظرف مدت شش ماه از تاریخ لازم‌الاجراء شدن این قانون به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به‌عنوان متولی نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور به تصویب هیأت وزیران برسد.

فرایندهای نظام فنی اجرایی

- ۱- پیدایش طرح ها (اسناد بالادستی و سیاست های آمایش سرزمین، نظام تعریف طرح)
- ۲- تعریف ساختارهای پدیدآوری (روش های تأمین مالی، ساختار اجرای پروژه و نظامات پرداخت (مثل فهرس بها و حق الزحمه))
- ۳- تعیین عوامل اجرای طرح (مقررات تشخیص صلاحیت، نظام ارزیابی کیفی و انتخاب عوامل در دوره عمر طرح (قانون برگزاری مناقصات و آیین نامه های فنی))
- ۴- اجرای طرح و اعمال قراردادها (ضوابط فنی، راهنماهای عملیاتی، مشخصات و معیارها و دستورالعمل های فنی، ضوابط مدیریت پروژه و سازماندهی مورد نیاز و اعمال قراردادها (شرایط عمومی، خصوصی، تضمین ها، بیمه و الحاقات قراردادی)
- ۵- نظام بهره برداری طرح ها
- ۶- نظام ارزشیابی طرح های عمرانی و عوامل اجرای آن

۱- پیدایش طرح ها

فرایندهای نظام فنی اجرایی

۱- پیدایش طرح ها (اسناد بالادستی و سیاست های آمایش سرزمین، نظام تعریف طرح)

۲- تعریف ساختارهای پدیدآوری (روش های تأمین مالی، ساختار اجرای پروژه و نظامات پرداخت (مثل فهارس بها و حق الزحمه))

۳- تعیین عوامل اجرای طرح (مقررات تشخیص صلاحیت، نظام ارزیابی کیفی و انتخاب عوامل در دوره عمر طرح (قانون برگزاری مناقصات و آیین نامه های فنی))

۴- اجرای طرح و اعمال قراردادها (ضوابط فنی، راهنماهای عملیاتی، مشخصات و معیارها و دستورالعمل های فنی، ضوابط مدیریت پروژه و سازماندهی مورد نیاز و اعمال قراردادها (شرایط عمومی، خصوصی، تضمین ها، بیمه و الحاقات قراردادی)

۵- نظام بهره برداری طرح ها

۶- نظام ارزشیابی طرح های عمرانی و عوامل اجرای آن

زمینه های پیدایش طرح ها

- اسناد بالادستی و سیاست های آمایش سرزمین
- سند چشم انداز، قوانین برنامه های توسعه و قوانین بودجه سنواتی

– برنامه بلند مدت (۲۰-۳۰ سال)

• برنامه میان مدت (۴ تا ۷ سال)

• برنامه کوتاه مدت (۱ سال): قانون بودجه

افق های برنامه ریزی توسعه کشور

– برنامه های بلند مدت (۲۰ تا ۳۰ ساله): در ایران سند چشم انداز بیست ساله (۱۴۰۴)

– برنامه های میان مدت (۴ تا ۷ ساله)

قانون توسعه ۵ ساله کشور (برنامه عمرانی ۵ ساله): منظور برنامه‌ی جامع‌ی است که برای مدت ۵ سال تنظیم و به تصویب مجلس می‌رسد و ضمن آن هدف‌ها و سیاست‌های توسعه اقتصادی و اجتماعی طی همان مدت مشخص می‌شود. در این برنامه کلیات منابع مالی دولت و همچنین منابعی که از طرف شرکت‌های دولتی و بخش خصوصی صرف عملیات عمرانی می‌گردد از یک طرف و اعتبارات جاری و عمرانی دولت و هزینه‌های عمرانی شرکت‌های دولتی و بخش خصوصی از طرف دیگر جهت وصول به هدف‌های مذکور پیش‌بینی می‌گردد.

– برنامه کوتاه مدت (برنامه سالانه)

بودجه سنواتی: منظور برنامه عملیات اجرایی دولت است که سالانه تنظیم و همراه بودجه کل کشور تقدیم مجلس شورای اسلامی می‌گردد. و ضمن آن در قالب هدف‌ها و سیاست‌های مندرج در برنامه‌ی عمرانی ۵ ساله هدف‌های مشخص و عملیات اجرایی سالانه هر دستگاه اجرایی با اعتبار مربوط تعیین می‌شود

82 سند چشم انداز بیست ساله کشور (۱۳۸۴ تا ۱۴۰۴)

در چشم انداز بیست ساله کشور، ایران خصوصیات زیر را داراست :

کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و موثر در روابط بین الملل.

مثالی از اهداف برنامه: اهداف کلی قانون برنامه چهارم توسعه

- توسعه دانش پایه و عدالت محور در مقایسه با جهان
- تأمین امنیت ملی و بازدارندگی همه جانبه
- صیانت از هویت و فرهنگ اسلامی - ایرانی
- حاکمیت مؤثر و استقرار دولت شایسته

جدول ۶- اهداف کمی زیر بخش حمل و نقل جاده ای در برنامه چهارم

ردیف	عناوین هدف	واحد متعارف	سالهای برنامه چهارم					متوسط نرخ رشد سالانه (درصد)	
			۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴		
۱	جابجایی کالا	میلیون تن	۳۸۸,۹	۳۷۲	۳۹۵,۲	۴۱۸,۳	۴۴۱,۵	۴۶۴,۷	۳,۶
۲	جابجایی مسافر	میلیون نفر	۷۲۶,۵	۷۲۳,۶	۷۴۱,۸	۷۶۰,۶	۷۸۰,۲	۸۰۰,۶	۲,۰
۳	کالای ترانزیت شده	میلیون تن	۳,۳	۳,۳	۳,۴	۳,۶	۳,۸	۳,۹۶	۳,۷
۴	متوسط عمر ناوگان باری	سال	۲۱,۰	۲۰,۹	۱۸,۵	۱۵,۱	۱۲,۳	۱۰	-۱۳,۸
۵	متوسط عمر ناوگان مسافری (اتوبوس)	سال	۱۲,۰	۱۱,۵	۱۱,۲	۱۰,۹	۱۰,۵	۱۰,۳	-۳
۶	متوسط عمر ناوگان مینی بوس	سال	۲۱,۸	۲۰,۱	۱۹	۱۴,۸	۱۲,۶	۹,۹	-۱۴,۶
۷	متوسط عمر ناوگان سواری	سال	۱۳,۷	۱۱,۷	۱۰,۳	۱۰,۴	۱۰	۹,۹	-۶,۳
۸	تعداد نقاط ، مقاطع و تقاطع سانحه خیز بر طرف شده	نقطه - تقاطع	۷۱۶,۰	۱۲۷۷	۱۲۷۷	۱۲۷۷	۱۲۷۷	۱۲۷۷	-
۹	طول آزادراههای تحت پوشش ITS	کیلومتر	-	۲۵۰	۴۴۰	۸۶۰	۱۳۵۰	۱۵۰۰	-
۱۰	طول آزادراهها	کیلومتر	۱۲۴۰	۱۵۹۴	۲۱۸۹	۲۹۸۹	۳۹۷۹	۵۱۴۰	۳۲,۹
۱۱	طول بزرگراهها	کیلومتر	۴۴۶۲	۴۶۸۶	۴۹۳۷	۵۲۲۸	۵۵۷۱	۵۷۸۲	۵,۳
۱۲	طول راههای اصلی (احداث و بهسازی)	کیلومتر	۲۴۵۴۴	۲۶۰۶۴	۲۷۵۸۴	۲۹۱۰۴	۳۰۶۲۴	۳۲۱۴۴	۵,۵
۱۳	طول راههای فرعی	کیلومتر	۳۹۴۳۵	۴۱۳۳۵	۴۳۲۳۵	۴۵۱۳۵	۴۷۰۳۵	۴۸۹۳۵	۴,۴

قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)

– قانون فوق مشتمل بر یکصد و بیست و چهار ماده و یکصد و بیست و هشت تبصره در جلسه علنی روز شنبه مورخ چهاردهم اسفندماه یکهزار و سیصد و نود و پنج مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۲۱/۱۲/۱۳۹۵ از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام با اصلاح بند (الف) ماده (۴)، بند (ب) ماده (۱۲)، ماده (۳۰)، جزء (۱) بند (الف) ماده (۶۷) و تأیید ماده (۱۶) موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد

مسائل محوری قانون برنامه پنجساله ششم (۱۴۰۰ - ۱۳۹۶)⁸⁷

- الف - موضوعات خاص راهبردی در مورد آب و محیط زیست
- ب - موضوعات خاص مکان محور در مورد توسعه سواحل مکران، اروند و بازآفرینی بافتهای ناکارآمد شهری (حاشیه شهرها و بافتهای فرسوده)، بافتهای تاریخی و مناطق روستایی
- پ - موضوعات خاص بخش پیشروی اقتصاد در مورد معدن و صنایع معدنی، کشاورزی، گردشگری، عبوری (ترانزیت) و حمل و نقل ریلی، فناوری نوین، توسعه و کاربری علم و فناوری و انرژی
- ت - موضوعات خاص کلان فرابخشی در مورد بهبود محیط کسب و کار، اشتغال، فضای مجازی، بهره‌وری تأمین منابع مالی برای اقتصاد کشور، نظام عادلانه پرداخت و رفع تبعیض، توانمندسازی محرومان و فقرا (با اولویت زنان سرپرست خانوار)، بیمه‌های اجتماعی و ساماندهی و پایداری صندوق‌های بیمه‌ای و بازنشستگی و پیشگیری و کاهش آسیب‌های اجتماعی و اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، فرهنگ عمومی و سبک زندگی ایرانی - اسلامی
- ث - توسعه آمادگی دفاعی و امنیتی

نظام برنامه و بودجه

بودجه چیست؟

- از نظر لغوی بودجه از واژه بوژت که در زبان فرانسه معنی کیف دارد گرفته شده است. وجه تمیز آن چنین است که وزیر دارایی وقت فرانسه سند دخل و خرج سالانه دولت را در داخل کیفی برای تصویب به مجلس حمل می کرده است و این سند بعنوان همان کیف نامیده شده و باقی مانده است.
- براساس ماده ۱ قانون محاسبات عمومی: بودجه کل کشور برنامه مالی دولت است که برای یکسال مالی تهیه و حاوی پیش بینی درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار و برآورد هزینه ها برای انجام عملیاتی است که منجر به وصول هدفهای دولت می شود.
- بودجه از واقعیت محدود بودن امکانات و نامحدود بودن نیازها پیدا شده و تضاد این واقعیت انسان را به برنامه ریزی و بودجه بندی ناگزیر ساخته است.

تاریخچه نظام برنامه و بودجه دنیا

- از دهه ۱۹۴۰ به بعد در کشورهای فرانسه، هلند، بلژیک سازمان برنامه به وجود آمد. در کشور آمریکا، انگلستان و آلمان در آن زمان سازمان برنامه و بودجه وجود نداشت. اما برنامه ریزی بخشی و منطقه ای به طور رسمی در این کشورها بوجود آمد.
- مراکزی مثل شورای اقتصاد، کمیسیون مشترک و ...، برنامه های اقتصادی دولت را تدوین و تصویب می کردند.
- در جهان سوم نیز به علت عقب ماندگی ضرورت برنامه ریزی اقتصادی مطرح و انجام شد.
- در هندوستان برنامه ریزی مشابه برنامه کشورهای غربی است و در چین و کوبا و ... مشابه بلوک شرق است.

انواع برنامه ریزی توسعه به اعتبار دیدگاه و زمینه بررسی

الف) برنامه ریزی اقتصادی (بخشی-جامع)

ب) برنامه ریزی فضایی توسعه (برنامه ملی-منطقه ای-شهری)

سیر تکوین مفهوم و نقش بودجه

92

بودجه بعنوان
ابزار

تمرکز بر

مرحله اول

کنترل

کنترل دخل و خرج دولت و با استفاده از طبقه بندی هزینه ها و طبقه بندی سازمانی که همان طبقه بندی براساس فصول و مواد هزینه است

مرحله دوم

مدیریت مالی

توجه به صرفه اقتصادی، کار آیی و اثربخشی منابع دولت با تاکید بر روی اهداف، نتایج و منافع حاصل از هر یک از اقلام هزینه

مرحله سوم

سیاستگذاری و
برنامه ریزی

توجه به تاثیرات اقتصادی بودجه و تنظیم حسابهای ملی و بررسی حرکت متغیرهای کلان آن

مرحله چهارم

مدیریت راهبردی

توجه به تاثیر متغیرهای غیر قابل کنترل و پیش بینی سطوح پولی و مالی مختلف برای سناریوهای مختلف احتمالی و ظهور روش بودجه بر مبنای صفر

ابعاد برنامه ریزی

(۱) پوشش جغرافیایی: برنامه ممکن است به یک استان محدود باشد یا یک کشور و یا چند کشور را در بر گیرد.

(۲) فراگیری: برنامه ممکن است شبیه برنامه جزئی کشورهای سرمایه داری یا برنامه فراگیر کشورهای سوسیالیستی باشد.

(۳) هدف: هدف برنامه ممکن است رشد اقتصادی، توسعه اقتصادی، یا تحکیم قدرت نظامی و یا ترکیبی از این ها باشد.

(۴) اولویت: برنامه ممکن است در میان هدف ها به برخی اولویت دهد مثل بخش کشاورزی و یا یک استان .

(۵) شدت: برنامه ممکن است به حد بخش و شاخه های اقتصادی بسنده کند و یا وارد جزئیات طرح ها نیز شود.

(۶) انعطاف پذیری: برنامه ها بر حسب قابلیت تغییر و سازگاری با شرایط نوین فرق دارند و لذا با توجه به تغییرات از پیش تعیین نشده باید قابلیت انعطاف داشته باشد.

۷- زمان: برنامه ها بر حسب زمان لازم برای تهیه و اجرای آن ها و دوره اجرای آن متفاوت هستند.

- ۱: برنامه اجباری یا اداری:** در کشور های بلوک شرق بوده است مانند کوبا، کره شمالی. در این نوع برنامه ریزی یک سازمان مرکزی برنامه کل کشور را در سطح جامع- بخش ها و طرح ها انجام میدهد.
- ۲- برنامه ریزی آگاهی:** در کشور فرانسه انجام میشود، در این نوع برنامه ریزی دولت به بخش خصوصی اطلاعاتی می دهد که به نفع اوست که آن را انجام دهد اما کنترل چندانی به طور مستقیم صورت نمی گیرد.
- ۳- برنامه ریزی ارشادی:** که در ایران صورت می گیرد. در این برنامه ریزی برای بخش عمومی اجباری و برای بخش خصوصی ارشادی است. در برنامه ریزی ارشادی دولت بیشتر سعی در اعمال سیاست خود و وادار کردن بخش خصوصی به انجام کارهایی میباشد. دولت با ابزار های غیر مستقیم مالی و مالیاتی عوامل موثر اقتصادی را وادار به حرکت در جهت تحقق برنامه های خود میکند.

آمایش سرزمین

- آمایش سرزمین عبارت است از: جستجوی راه های توزیع فعالیت ها و انسان ها و یکسان و برابر ساختن سطوح زندگی در مناطق مختلف کشور. (بر مبنای مزیت های نسبی)
- از جمله مسائل آمایش سرزمین که بیشتر به برنامه های دراز مدت نزدیک است تعیین خط مشی کلی توزیع جغرافیایی جمعیت و فعالیت ها و مرتبه بندی مراکز جمعیت و سکونتگاه ها و نحوه استفاده از اراضی است
- در آمایش سرزمین نظم و هماهنگی توزیع جغرافیایی فعالیت ها مانند فعالیت های صنعتی و کشاورزی مطرح است.
- در آمایش سرزمین سیاست و خط و مش توزیع جغرافیایی فعالیت ها مشخص می گردد.
- تعریف بوم آرایی: اخیرا بین جغرافیا از یک سو و اقتصاد برنامه ریزی از سوی دیگر رشته ی جدیدی به وجود آمده است که از نظر نظری اقتصاد زمین یا اقتصاد فضایی نام دارد و از لحاظ عملی آمایش سرزمین یا بوم آرایی نامیده میشود.

سابقه برنامه ریزی در ایران

96

قبل از مشروطیت، نظارت مردم بر بودجه در حداقل بوده و چگونگی اخذ مالیات از مردم توسط شاهان صورت می گرفت. با پیدایش انقلاب مشروطه، در زمینه بودجه قوانینی رواج یافت که عمدتاً از قوانین فرانسه نشأت گرفته بود.

در ایران اولین بودجه کشور را به روش جدید پس از مشروطیت، صنیع الدوله هدایت در سال ۱۲۸۹ هجری شمسی تهیه و تقدیم مجلس نمود. این روش تا سال ۱۳۲۰ هجری شمسی به همین منوال ادامه داشت و اداره امور بودجه بر عهده وزارت دارایی بود.

فکر برنامه ریزی در ایران در سال ۱۳۱۶ بتدریج در دستگاه های دولتی ایران بوجود آمد. در فرورین ۱۳۱۶، هیأت وزیران با پیشنهاد اداره کل تجارت تأسیس **شورای اقتصاد** را با ۱۰ عضو به ریاست نخست وزیر وقت تصویب کرد. یکی از وظایف این شورا، طرح نقشه های اقتصادی و ارائه طریق در اجرای آنها بود.

در سال ۱۳۲۵، هیأت عالی برنامه، ۵ کمیسیون تشکیل داد که عبارت بودند از: ۱- کمیسیون بهداری، فرهنگ و دانشگاه ۲- کمیسیون کشور و خارجه ۳- کمیسیون کشاورزی، پیشه و هنر ۴- کمیسیون راه و پست و تلگراف ۵- کمیسیون دارایی، بازرگانی و شرکتهای دولتی.

در مهر ۱۳۲۷، اداره ای بنام «**اداره دفتر کل برنامه**» تأسیس می شود و این اداره بعداً **سازمان موقت برنامه** نامیده می شود.

در ۲۶ بهمن ۱۳۲۷، لایحه قانونی اجرای برنامه ۷ ساله عمرانی کشور به تصویب مجلس شورای ملی می رسد و بدین ترتیب ایران رسماً دارای برنامه و سازمان مسئول آن (**سازمان برنامه**) می شود.

بطور کلی ۴ عامل در برنامه ریزی ایران دخالت داشته اند:

الف- بانک جهانی ب- سفارت آمریکا در تهران ج- دو شرکت مشاوره ای آمریکایی د- شخصی بنام ماکس وستون ثورن برگ

تا قبل از انقلاب، ۵ برنامه عمرانی در ایران اجرا شد: الف- برنامه اول ۷ ساله ب- برنامه دوم ۷ ساله ج- برنامه سوم ۵/۵ ساله د- برنامه چهارم ۵ ساله ه- برنامه پنجم ۵ ساله (با تجدید نظر در آن) توجه: برنامه ششم عمرانی نیز تهیه شد، اما بعلت انقلاب، به اجرا در نیامد.

از نظر روش برنامه ریزی: برنامه اول و دوم، از روش **جمع طرح ها** بود. برنامه سوم و چهارم و پنجم از روش **جامع** بود.

۱۰- در ابتدا (مطابق ماده ۸ قانون برنامه اول)، عملیات اجرایی برنامه، تا آنجا که مربوط به دولت است با رعایت «وظایف سازمان برنامه» بوسیله وزارتخانه ها یا ادارات یا بنگاه ها یا شرکتهای دولتی انجام می شد؛ اما پس از خاتمه برنامه عمرانی دوم، وظایف اجرایی بیش از پیش در وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی تمرکز یافت و وظایف سازمان برنامه، محدود به تهیه برنامه، بودجه و طرح و نظارت شد.

۱۱- تا قبل از سال ۱۳۵۱، مسئولیت تهیه و اجرای بودجه با وزارت دارایی بود. طبق بررسی هایی که در اواخر سال ۱۳۳۸ توسط دفتر اقتصادی سازمان برنامه انجام شد، دو ایراد اساسی در نظام بودجه نویسی آن زمان انجام شد: اولاً: وزارت دارایی به برنامه هزینه های سازمان های مصرف کننده اعتبارات جاری رسیدگی نمی کرد. ثانیاً: کوشش نمی شد تا بودجه وزارتخانه ها و سازمان های دولتی با توجه به پیش بینی و درآمدهای دولت تنظیم شود. بعبارت دیگر، هیچ تضمینی برای تعادل بودجه ای وجود نداشت.

۱۲- در ابتدا، بودجه جاری در دست وزارت دارایی و بودجه عمرانی در دست سازمان برنامه بود. اما با تصویب قانون برنامه و بودجه در ۱۵ اسفند ۱۳۵۱، تغییرات نسبتاً مهمی در ارکان سازمان برنامه و بودجه بوجود آمد و در نهایت **سازمان برنامه و بودجه** بوجود آمد و رئیس آن سمت مشاور نخست وزیر را بعهده داشت.

۱۳- در سال ۱۳۴۴، **مرکز آمار ایران** که وابسته به سازمان برنامه و بودجه شد، بوجود آمد.

۱۴- استانی یا منطقه ای کردن برنامه ریزی و عدم تمرکز، از برنامه سوم عمرانی آغاز شد. برای این منظور، سازمان برنامه و بودجه، دفتر برنامه و بودجه را در مرکز استانها بوجود آورد.

۱۵- در ارتباط با برنامه ریزی منطقه ای، قراردادی با مؤسسه بتل (Battelle) در ۱۹ مهر ۱۳۵۱ منعقد شد. طبق طرح آن، ایران به ۱۱ منطقه برنامه ریزی تقسیم شد و برای هر منطقه، برنامه ای تنظیم شد.

قوانین و مقررات حاکم بر بودجه

- قانون اساسی
- قانون محاسبات عمومی مصوب ۱۳۶۶
- سند چشم انداز و سیاست های کلی نظام
- قانون برنامه توسعه
- قانون بودجه سالیانه و تبصره های آن
- قانون برنامه و بودجه
- قانون هیأت امناء و آئین نامه مالی معاملاتی دانشگاه ها (در آموزش عالی و بهداشت و درمان)
- قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت
- ...

قانون اساسی و بودجه

اصل ۵۱- هیچ نوع مالیات و درآمدی وضع نمیشود مگر بموجب قانون. موارد معافیت و بخشودگی و تخفیف مالیاتی بموجب قانون مشخص میشود

اصل ۵۲- بودجه سالانه کل کشور به ترتیبی که در قانون مقرر می شود از طرف دولت تهیه و برای رسیدگی به مجلس شورای اسلامی تسلیم می گردد. هر گونه تغییر در ارقام بودجه نیز تابع مراتب مقرر در قانون خواهد بود.

اصل ۵۳- کلیه دریافت‌های دولت در حسابهای خزانه داری کل متمرکز می شود و همه پرداخت ها در حدود اعتبارات مصوب به موجب قانون انجام می گیرد.

اصل ۵۴- دیوان محاسبات کشور مستقیماً زیر نظر مجلس شورای اسلامی می باشد. سازمان و اداره امور آن در تهران و مراکز استانها به موجب قانون تعیین خواهد شد.

اصل ۵۵- دیوان محاسبات به کلیه حسابهای وزارتخانه ها، مؤسسات، شرکتهای دولتی و سایر دستگاههایی که بنحوی از انحاء از بودجه کل کشور استفاده می کنند و به ترتیبی که قانون مقرر می دارد رسیدگی یا حسابرسی می نماید که هیچ هزینه ای از اعتبارات مصوب تجاوز نکرده و هر وجهی در محل خود به مصرف رسیده باشد.

مسئولیت تدوین بودجه سالانه

– اصل ۱۲۶ قانون اساسی:

رییس جمهور مسئولیت امور برنامه و بودجه و امور اداری و استخدامی کشور را مستقیماً بر عهده دارد و می تواند اداره آنها را به عهده دیگری بگذارد.

– تغییرات ساختار سازمان برنامه در طول زمان بر این مبنا شکل گرفته است.

قانون برنامه و بودجه

ماده ۱۲- اعتبارات جاری و عمرانی در قالب بودجه کل کشور جهت تصویب باید به مجلس تقدیم گردد

ماده ۱۳ - کلیه دستگاهها موظفند تا برنامه سالانه و بودجه مورد نیاز سال بعد را بر اساس دستورالعمل تهیه بودجه به سازمان ارسال دارند

ماده ۱۴ - بودجه سالانه باید قبل از ارسال به سازمان بر حسب مورد **باید به تایید وزیر و یا بالاترین مقام دستگاه** برسد

ماده ۱۹ - بودجه مصوب از سوی ریاست جمهور به کلیه دستگاههای دولتی ابلاغ میشود

ماده ۲۴- منابع درآمدی دولت (نفت و مشتقات آن، مالیات مستقیم و غیر مستقیم، وامها و اعتبارات خارجی و داخلی، سایر درآمدهای دولت) که وجوه مربوطه در خزانه متمرکز خواهد شد

ماده ۳۰ - کلیه اعتبارات جاری و عمرانی باید بر اساس گزارشهای اجرائی و پیشرفت عملیات در دوره های معین شده توسط کمیته ای مرکب از نمایندگان وزارت دارائی و سازمان، تخصیص داده میشود

ماده ۳۵ - بر اساس این ماده دستگاههای اجرائی مکلف به تسلیم اطلاعات و عملکرد برنامه ها و طرحهای خود به سازمان مدیریت میباشند

ماده ۴۱ - به استناد این ماده حسابرسی کلیه دستگاههای دولتی بعهدہ وزارت دارائی محول گردیده است

قانون محاسبات عمومی

– فصل اول: تعاریف

– فصل دوم: اجرای بودجه (بخش ۱- درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار، بخش ۲- هزینه ها و سایر پرداختها، بخش ۳- معاملات دولتی)

– فصل سوم: نظارت مالی

– فصل چهارم: تنظیم حساب و تفریغ بودجه

– فصل پنجم: اموال دولتی

– فصل ششم: مقررات متفرقه

آیین نامه های اجرایی و تصویب نامه های ق.م.ع.

– آیین نامه اجرائی موضوع ماده ۴۶ قانون محاسبات عمومی کشور

– تصویب نامه در خصوص الحاق تبصره ۲ به ماده ۱۲ آیین نامه اجرایی موضوع ماده ۴۶ قانون محاسبات عمومی

– تصویب نامه هیات وزیران در خصوص اصلاح ماده ۲ آیین نامه اجرائی تبصره ۳ ماده ۴۶ قانون محاسبات عمومی کشور

– انواع هزینه های مستمر و شرایط آن موضوع تبصره ماده ۵۱ قانون محاسبات عمومی کشور

– آیین نامه پیش پرداخت و علی الحساب موضوع ماده (۶۱) قانون محاسبات عمومی کشور

– اصلاحیه آیین نامه افتتاح اعتبار اسنادی موضوع ماده (۶۲) قانون محاسبات عمومی کشور

اصلاحیه آیین نامه افتتاح اعتبار اسنادی موضوع ماده (۶۲) قانون محاسبات عمومی کشور

- هیات وزیران در جلسه مورخ ۲۵/۲/۱۳۷۹ بنا به پیشنهاد شماره ۱۹/۳۶-۴۰۰/۱۰۲ مورخ ۳/۱/۱۳۷۹ سازمان برنامه و بودجه و به استناد بند (۳) ماده (۶۲) قانون محاسبات عمومی کشور- مصوب ۱۳۶۶ تصویب نمود: ماده (۵) آیین نامه افتتاح اعتبار اسنادی موضوع ماده (۶۲) قانون محاسبات عمومی کشور (موضوع تصویب نامه شماره ۵۹۸۶/ت ۹۶ مورخ ۲/۲/۱۳۶۸) به شرح زیر اصلاح می شود:
- ماده ۵- تعهد سازمان برنامه و بودجه، موضوع ماده (۲) این آیین نامه، در مورد شرکتهای دولتی صرفاً "مربوط به اعتبارات عمرانی (سرمایه گذاری ثابت) آنها است و در مورد طرحهای سرمایه گذاری از محل منابع داخلی شرکتهای دولتی با درخواست رئیس مجمع عمومی شرکت یا وزیر دستگاه اجرایی مربوط و براساس بودجه مصوب شرکت و موافقتنامه متبادله با سازمان برنامه و بودجه مجاز است. وزیرای مجمع عمومی شرکت و سازمان برنامه و بودجه مکلفند منابع مورد نیاز برای بازپرداخت در سالهای سررسید را در بودجه شرکت مقدم بر سایر هزینه ها منظور نمایند.

سازمانهای بودجه ای

۱- نقش قوه مقننه در تدوین سیاستهای اقتصادی و مالی :

۱-۱ دیوان محاسبات

۲- نقش قوه مجریه در تنظیم خط مشی های اقتصادی :

۱-۲ هیات دولت

۲-۲ شورای اقتصاد

۲-۳ وزارت امور اقتصادی و دارائی خزانه

۲-۴ سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور

۲-۵ کمیته های برنامه ریزی استان و شهرستان

۲-۶ دستگاههای اجرایی

۳- نظارت قوه قضائیه از طریق سازمان بازرسی کشور:

۱-۳ سازمان بازرسی کل کشور

واحدهای سازمانی دولتی منظور در بودجه کل کشور

۱- وزارتخانه ها

۲- موسسات دولتی

۳- شرکتهای دولتی و بانکها

۴- موسسات و نهادهای عمومی غیر دولتی

۵- موسسات انتفاعی و بازرگانی وابسته به دولت

وظایف سازمان برنامه و بودجه در امور بودجه

- I. انجام مطالعات و بررسی های اقتصادی و اجتماعی
- II. تهیه برنامه عمرانی پنج ساله
- III. تهیه و تنظیم بودجه کل کشور
- IV. نظارت مستمر بر اجرای برنامه ها
- V. هماهنگ نمودن روشها و برنامه های آماری
- VI. بررسی گزارش ها و مسائلی که باید در شورای اقتصاد مطرح شود.
- VII. ارزشیابی کارایی و عملکرد دستگاه های اجرایی.

وظایف شورای اقتصاد

- ۱- تعیین هدفهای کلی برنامه های عمرانی کشور
- ۲- بررسی خط مشی ها و سیاستهای اقتصادی و اجتماعی جهت طرح در هیات وزیران
- ۳- اظهار نظر نسبت به برنامه های عمرانی جهت طرح در هیات وزیران
- ۴- تعیین خط مشی تنظیم بودجه کل کشور
- ۵- بررسی بودجه کل کشور برای طرح در هیات وزیران
- ۶- اتخاذ تصمیم درباره مسائلی که مسئولان دستگاههای اجرائی در زمینه اجرای طرحها و فعالیت ها با آن مواجه و در شورا مطرح مینماید

وظایف وزارت اقتصاد در امور بودجه

I. همکاری با سازمان برنامه و بودجه در مورد پیش بینی درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار.

II. تجهیز منابع مالی برای اجرای برنامه های دولت

III. نظارت بر پرداختهای خارجی دولت و نگهداری حساب آنها.

IV. وصول درآمدهای دولت از تمام منابع و انجام پرداختها آن.

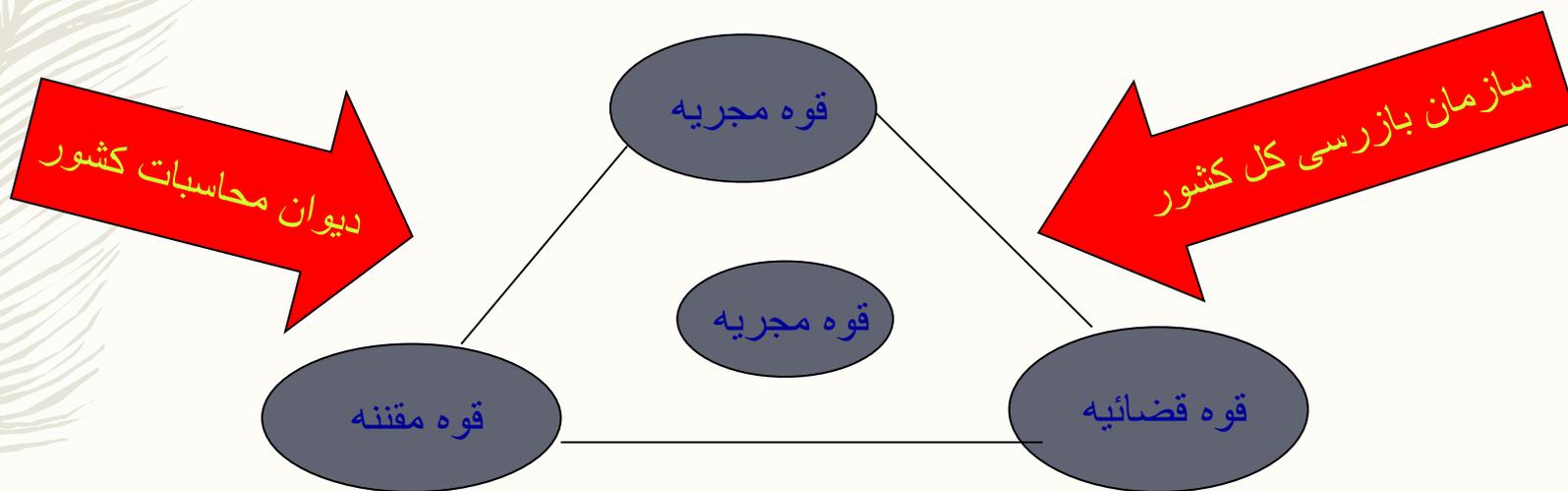
V. نظارت مالی بر بودجه (نظارت قبل از خرج)

نظارت بر بودجه

– نظارت اداری

– نظارت قضایی: اصل ۵۵(ق.ا) به عهده دیوان محاسبات و گزارش به مجلس شورای اسلامی+اصل ۱۷۴(ق.ا) نظارت قوه قضائیه به سازمان بازرسی کل کشور واگذار شده است

– نظارت پارلمانی: طی سال بعد از پایان سال

وظایف دیوان محاسبات در امور بودجه

❖ اعمال کنترل و نظارت مستمر مالی جهت پاسداری از بیت المال از طریق:

(1) کنترل عملیات و فعالیتهای مالی وزارتخانه، موسسات و شرکتهای دولتی.

(2) حسابرسی وجوه مصرف شده و درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار

(3) تهیه و تدوین گزارش تفریغ بودجه

تأثیر	عنوان سازمان
تدوین سیاستهای اقتصادی و مالی و تصویب بودجه	قوه مقننه
کنترل و نظارت مستمر مالی و تدوین گزارش تفریح بودجه	دیوان محاسبات
تنظیم خط مشی های اقتصادی و تدوین لایحه بودجه	قوه مجریه
هدایت و ایجاد هماهنگی در امور اقتصادی کشور	شورای اقتصاد
پیش بینی و وصول درآمدهای دولت و نظارت مالی قبل از خرج	وزارت امور اقتصادی و دارائی
دریافت و اداره کلیه وجوه و درآمدهای عمومی و اختصاصی	خزانه
برنامه ریزی ، تنظیم لایحه و نظارت بر بودجه	سازمان مدیریت و برنامه ریزی
تنظیم بودجه استانی	کمیته های برنامه ریزی استان و شهرستان
برآورد بودجه و ارائه گزارشهای مالی	دستگاههای اجرائی

سازمانهای موثر بر بودجه

برنامه های توسعه قبل از انقلاب

113

مشخصات	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم	پنجم تجدیدنظر	ششم
تاریخ تصویب قانون برنامه	۲۶ بهمن ۱۳۲۷	۸ اسفند ۱۳۳۴	۲۱ اردیبهشت ۱۳۴۱	۲۶ فروردین ۱۳۴۷	۲۱ اسفند ۱۳۵۱	---	-----
تاریخ آغاز برنامه	اول مهر ۱۳۲۷	اول مهر ۱۳۳۴	اول مهر ۱۳۴۱	اول فروردین ۱۳۴۷	اول فروردین ۱۳۵۲	۱۳۵۳	۱۳۷۷
تاریخ پایان برنامه	شهریور ۱۳۳۴	شهریور ۱۳۴۱	اسفند ۱۳۴۶	اسفند ۱۳۵۱	اسفند ۱۳۵۶	۱۳۵۶	۱۳۶۱
مدت برنامه	۷ سال	۷ سال	۵/۵ سال	۵ سال	۵ سال	۵ سال	۵ سال
اعتبار مصوب (میلیارد ریال)	۲۱	۸۴	۲۳۰	۵۶۸	۱۵۶۰	۲۶۲۶	
هدف رشد حسب درصد	ندارد	ندارد	۶٪	۹/۴٪	۱۱/۲٪	۲۵/۹٪	
نوع برنامه از نظر جامعیت	مجموعه عمرانی	برنامه	مجموعه طرحهای عمرانی	جامع	جامع	جامع	

برنامه های توسعه بعد از انقلاب

114

مشخصات	اول	دوم	سوم	چهارم	پنجم
تاریخ تصویب قانون	۱۳۶۸/۱۱/۱۱	۱۳۷۳/۹/۲۰	۱۳۷۹/۱/۱۷	اسفند ۱۳۸۳	۱۳۸۹/۱۰/۱۵
تاریخ آغاز	۱۳۶۸	۱۳۷۴	۱۳۷۹	۱۳۸۴	۱۳۹۰
تاریخ پایان	۱۳۷۲/۱۲/۲۹	۱۳۷۸	۱۳۸۳	۱۳۸۸	۱۳۹۴
مدت برنامه	۵ سال	۵	۵	۵	۵
اعتبار مصوب	—	—	—	۹۹۲ میلیارد و ۴۳۳ میلیون ریال	—
هرف کمی رشد	٪۸/۱	٪۵/۱	٪۵/۴ (٪۶)	٪۸	٪۸
نوع برنامه :	جامع	جامع	جامع	جامع	جامع
					۱۳۹۰ (۵/۱ درصد) ۱۳۹۱ (۵/۸) - ۱۳۹۲ (۱/۹) - درصد

اصول و مبانی بودجه

اصول
بودجه

۱- اصل سالانه بودن بودجه

۲- اصل جامعیت بودجه

۳- اصل وحدت بودجه

۴- اصل شاملیت یا تفصیل بودجه

۵- اصل تخصیص یا عدم تخصیص بودجه

۶- اصل انعطاف پذیری بودجه

۷- اصل تخمینی بودن درآمدها

۸- اصل تحدیدی بودن هزینه ها

۹- اصل تعادل

اصول کلی بودجه

- - اصل سالانه بودن بودجه :
- تمامی خط مشی ها ، سیاستها ، برنامه ها و عملیات دولت ، درآمدها و هزینه ها و بطور کلی محتویات بودجه برای یکسال شمسی برآورد و تعیین میگردد
- - اصل وحدت بودجه :
- بدین معنی است که کلیه درآمدها و هزینه های سازمانهای دولتی باید در یک بودجه تعیین و برآورد و توسط دولت تهیه و برای تصویب به قوه مقننه تقدیم گردد و از تهیه بودجه های جداگانه پرهیز شود
- - اصل جامعیت بودجه :
- بودجه باید حاوی کلیه ارقام درآمد و هزینه باشد و تمامی درآمدها و هزینه های دولت به هر شکلی که هست بایستی در سند بودجه جمع آوری گردد .
- - اصل تخصیص واصل عدم تخصیص :
- اصل تخصیص : ارقام مندرج در قانون بودجه باید به همان وضع و ترتیبی که در قانون بودجه تعیین و به تصویب مجلس رسیده و اجازه دریافت و پرداخت آن داده شده وصول و به مصرف برسد
- - اصل عدم تخصیص : درآمدهای خاص نباید در بودجه صرفا به مصرف خاص اختصاص داده شود
- - اصل انعطاف پذیری :
- از آنجا که بودجه یک برآورد است باید نقل و انتقال اعتبارات از یک ماده به ماده دیگر یا یک فصل به فصل دیگر براساس شرایط معینی انجام گردد .

اصول کلی بودجه-ادامه

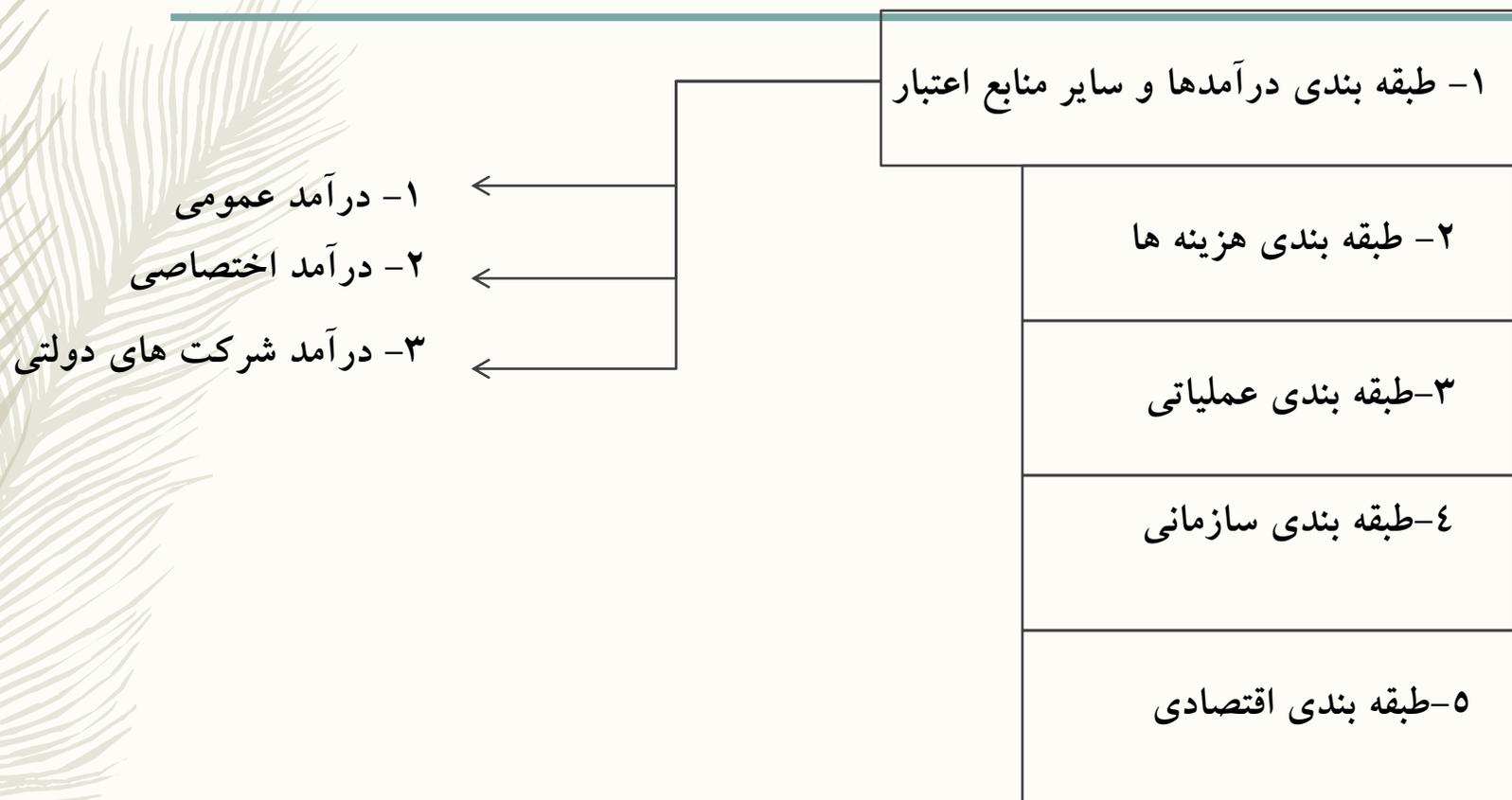
- اصل تخمینی بودن درآمدها:
 - چون درآمدها به موجب قانون وصول میگردند چنانچه بیشتر و یا کمتر از حد تعیین شده وصول گردد منعی ندارد
- اصل تحدیدی بودن بودجه وهزینه ها:
 - حداکثر پرداختها در حد اعتبارات مصوب می باشد و تجاوز از آن ممنوع می باشد.
- اصل تعادل :
 - بین درآمدها وهزینه های دولت در یک دوره مالی باید تعادل اقتصادی حاکم باشد .
- اصل شمولیت یا تفصیلی بودن بودجه
 - بودجه بایستی مشروح و به ریز وجزء تهیه وتنظیم و به مجلس پیشنهاد گردد و برای عموم انتشار یابد .

اجزای بودجه سالانه

- I. ماده واحده و تبصره ها
- II. خلاصه بودجه دولت
- III. درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار بر حسب بخش، بند و اجزای آن
- IV. اعتبارات دستگاهها و ردیفها بر حسب برنامه و فصول هزینه
- V. اعتبارات جاری دستگاه های اجرایی محلی
- VI. توزیع اعتبارات عمرانی استانها
- VII. اعتبارات بر حسب امور، فصل و برنامه
- VIII. بودجه شرکتهای دولتی و موسسات انتفاعی وابسته به دولت
- IX. بودجه ارزی

انواع طبقه بندی بودجه ای

انواع طبقه بندی

- طبقه بندی منابع
- درآمدها
- واگذاری دارایی های سرمایه ای
- واگذاری دارایی های مالی
- طبقه بندی مصارف
- اعتبارات هزینه ای
- تملک دارایی های سرمایه ای
- تملک دارایی های مالی
- طبقه بندی عملیات
- طبقه بندی سازمانی
- طبقه بندی اقتصادی

روش های پیش بینی درآمدها

1. روش سال ما قبل آخر
2. روش حد متوسط
3. روش پیش بینی مستقیم
4. روش سنجیده منظم

۱. روش سال ما قبل آخر

در این روش درآمدهای قطعی سال ماقبل آخر به عنوان درآمد سال بودجه در نظر گرفته می شود.

۲. روش حد متوسط

در این روش میانگین درآمدهای سه تا پنج سال گذشته به عنوان درآمد سال بودجه در نظر گرفته می شود

۳. روش پیش بینی مستقیم

در این روش کارشناسان با تکیه بر تخصص و تجارب خود اقدام به پیش بینی درآمد برای دوره آتی می نمایند

۴. روش سنجیده منظم

در این روش پیش بینی درآمد بر اساس تجزیه و تحلیل همبستگی و و جمع آوری پرسشنامه های نمونه صورت می گیرد

روشهای برآورد هزینه ها

بودجه متداول

بودجه ریزی افزایشی

بودجه برنامه ای

بودجه عملیاتی

بودجه متداول

بودجه ای است که در آن اعتبارات هر سازمانی به تفکیک فصول و مادهزینه مشخص شده است

بودجه ریزی افزایشی

در این روش بودجه سال گذشته به عنوان پایه ای برای مصارف جاری انتخاب و درصدی افزایش سالانه در آن اعمال می شود

بودجه برنامه ای

بودجه ای است که در آن اعتبارات برحسب وظایف، برنامه ها و فعالیت هایی که سازمان دولتی در سال مالی اجرای بودجه برای نیل به اهداف خود باید انجام دهد، پیش بینی شده است

بودجه عملیاتی

بودجه ای است که بر اساس وظایف و، عملیات، و پروژه هائی که سازمان های دولتی تصدی آن را به عهده دارند، تنظیم می شود.

مدل مفهومی بودجه ریزی عملیاتی

مقایسه روش حسابداری نقدی با حسابداری تعهدی

ارزش ریالی موجودی کالا ، دارائیه‌ها ثابت مشهود و نامشهود، مطالبات، بدهی ها، تعهدات احتمالی و ... در دفاتر مالی منعکس نمی باشد.

روش
نقدی

در این روش اطلاعات مکفی در خصوص موارد فوق وجود دارد.

روش
تعهدی

نظام بودجه ریزی سایر کشورها

نام کشور	روش بودجه ریزی	مسئول تهیه بودجه	ویژگی های اساسی نظام بودجه ریزی	روش های حسابداری
برزیل	بودجه ریزی عملیاتی	وزارت برنامه ریزی، بودجه و مدیریت	مبتنی بر برنامه ۴ ساله، متمرکز، بالا به پایین، شفافیت خوب	نقدی کامل
آفریقای جنوبی	بودجه ریزی عملیاتی	وزارت دارایی	۴ ساله، متمرکز، بالا به پایین، مبتنی بر برنامه، شفافیت خوب	نقدی کامل
مالزی	بودجه ریزی عملیاتی	وزارت اقتصاد و دارایی	۳ ساله، نیمه متمرکز، بالا به پایین، مبتنی بر برنامه، شفافیت خوب، اجرای موفق در بخشهای بهداشت و آموزش	نقدی کامل
سنگاپور	بودجه ریزی عملیاتی	وزارت دارایی	۵ ساله، متمرکز، بالا به پایین، مبتنی بر برنامه، شفافیت خوب، چارچوب قانونی جامع ولی تمکین در سطح پایین	نقدی کامل
آمریکا	بودجه ریزی عملیاتی	دفتر مدیریت و بودجه	۳ ساله غیر متمرکز، بالا به پایین، مبتنی بر برنامه، شفافیت در سطح بالا، چارچوب قانونی جامع ولی تمکین در سطح پایین	نقدی به استثنای داد و ستدهای خاص

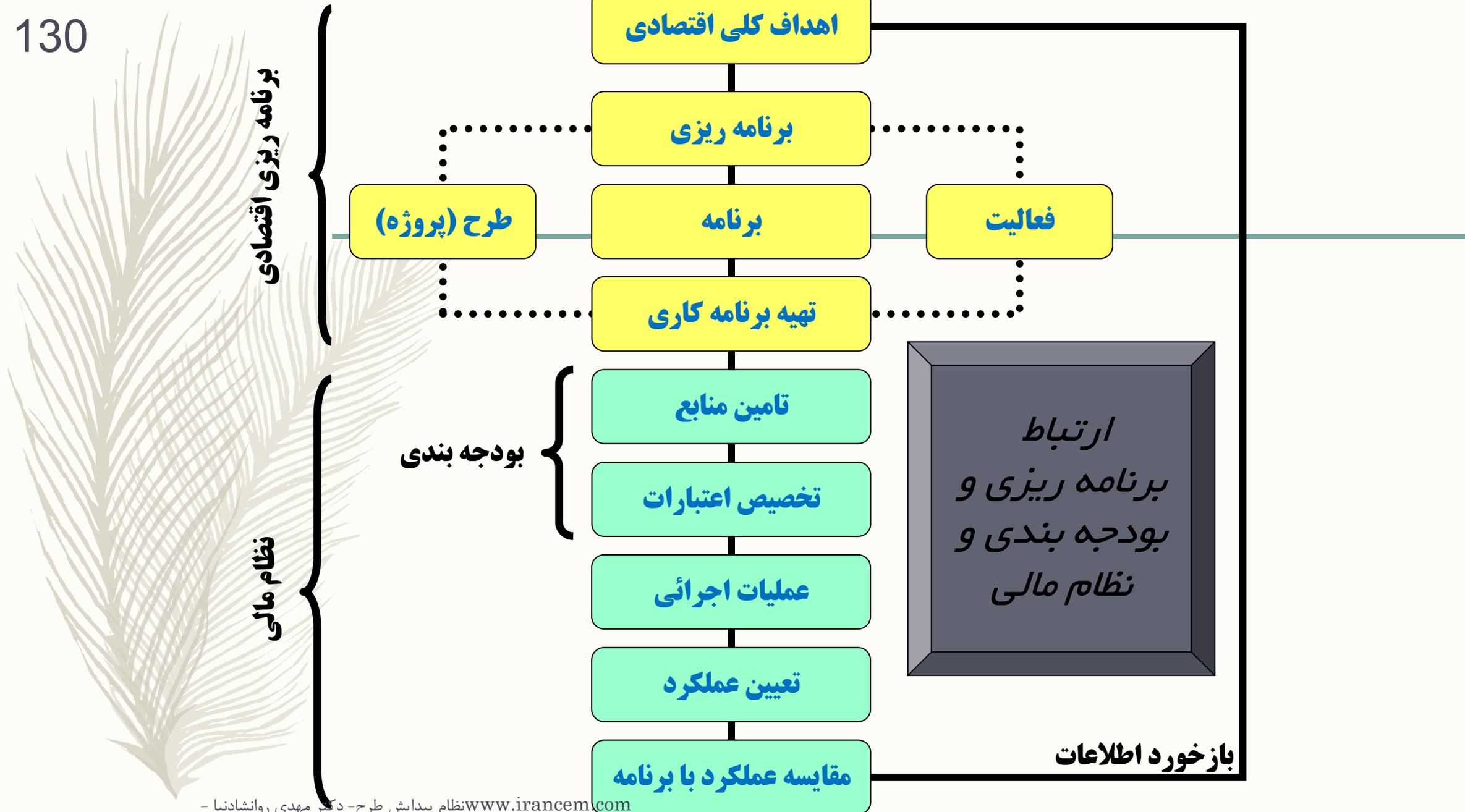
نظام بودجه ریزی سایر کشورها – ادامه

روش های حسابداری	ویژگی های اساسی نظام بودجه ریزی	مسئول تهیه بودجه	روش بودجه ریزی	نام کشور
تعهدی کامل	۴ ساله بر اساس پیمانهای مدیریتی، غیر متمرکز، بالا به پایین، مبتنی بر برنامه شفافیت در سطح بالا، محمل قانونی جامع	وزارت دارایی	بودجه ریزی عملیاتی	دانمارک
تعهدی کامل	۳ ساله، متمرکز، بالا به پایین، مبتنی بر برنامه، شفافیت در سطح بالا، محمل قانونی جامع	وزیر خزانه داری	بودجه ریزی عملیاتی	انگلیس
تعهدی کامل	۳ ساله، غیر متمرکز، بالا به پایین، مبتنی بر برنامه، شفافیت در سطح بالا، محمل قانونی جامع	وزارت دارایی و امور اداری	بودجه ریزی عملیاتی	استرالیا
نقدی کامل	۵ ساله، متمرکز، بالا به پایین، مبتنی بر برنامه، شفافیت در سطح بالا	وزارت برنامه ریزی	بودجه ریزی عملیاتی	کره جنوبی

انتقاداتی به نظام بودجه ایران

- ۱- تخصیص اعتبارات جهت بقا دستگاه نه اجرای وظایف
- ۲- عدم ارتباط بودجه سالانه با شرایط اقتصادی
- ۳- در نظر گرفتن بار مالی ناشی از فعالیتهای فعلی دولت روی هزینه های آتی
- ۴- ناهماهنگی میان منابع و مصارف بودجه
- ۵- وجود هزینه های پنهان در بودجه
- ۶- انعطاف پذیری بیش از حد بودجه شرکت های دولتی
- ۷- تقاضای بودجه اضافی
- ۸- تعیین تکلیف برای قلمروهای نامربوط به سیاستگذاری مالی
- ۹- جدایی نظام تهیه از نظام کنترل بودجه و بی توجهی به کارایی هزینه ها در مرحله نظارت
- ۱۰- فقدان نظارت عملیاتی دقیق
- ۱۱- تلاش برای مصرف اعتبارات در ماههای پایانی سال
- ۱۲- زمان طولانی مبادله موافقت نامه ها و از دست دادن فصل کار

منابع بودجه

طبقه بندی منابع

- منابع دریافت‌های دولت محسوب می‌شوند.
- در این نوع طبقه‌بندی منابع مالی دولت به سه طبقه «درآمدها»، «واگذاری داراییهای سرمایه‌ای»، «واگذاری داراییهای مالی» تقسیم می‌شوند که همه آنها به صورت پول رفع نیازهای جامعه را برای انجام هزینه‌های دولت ممکن می‌سازند، اما نحوه تدارک آنها از ابعاد مختلف «اقتصادی»، «اجتماعی»، «فرهنگی» و «سیاسی» اهمیت بسیار دارد.
- طبقه‌بندی به صورتی است که امکان برآورد صحیح و نیز اتخاذ تصمیمات درست را در مورد هر یک از آنها امکان‌پذیر می‌نماید.

■ درآمدها

- از لحاظ نوع :

- عمومی
- اختصاصی
- شرکت ها

- از لحاظ بخش های درآمدی :

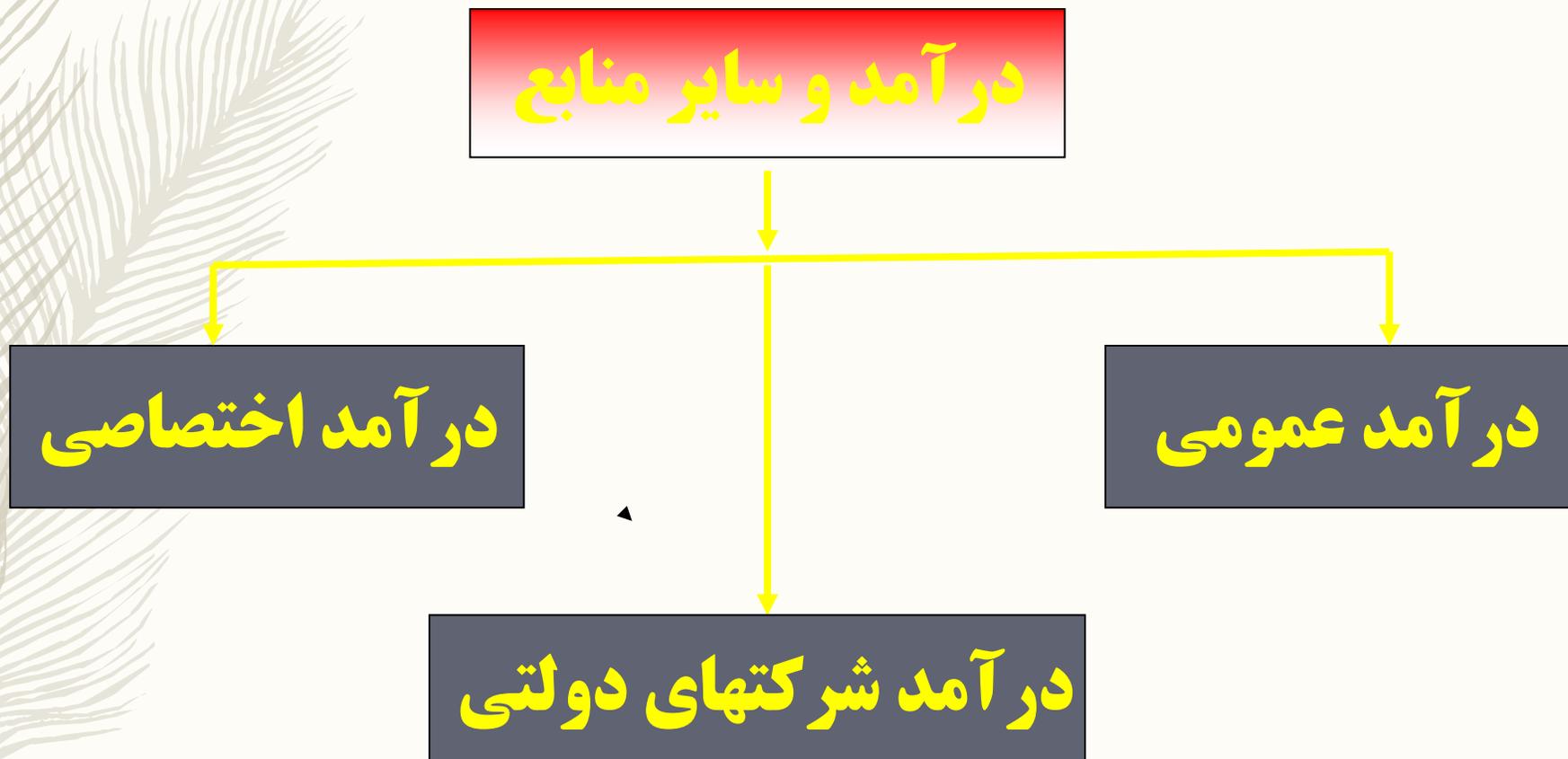
- درآمدهای مالیاتی
- کمک های اجتماعی
- کمک های بلاعوض
- درآمدهای اموال و دارایی ها
- درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا
- درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات
- درآمدهای متفرقه

■ واگذاری دارایی های سرمایه ای

■ واگذاری دارایی های مالی

طبقه
بندی
منابع

درآمدها و سایر منابع تامین اعتبار

طبقه بندی منابع

- درآمدها:

- عمومی

- پاره‌ای به موجب قانون از بافت جامعه وصول می‌شوند و مستقیماً به خزانه دولت واریز می‌گردند که به درآمد عمومی موسوم است.

- درآمدهای اختصاصی

- درآمدهای اختصاصی نیز به موجب قانون وصول، و به خزانه دولت واریز می‌شوند، لیکن عموماً معادل ۱۰۰ درصد آن یا معادل اعتباری که در قانون بودجه سالیانه پیش بینی شده است در اختیار دستگاه وصول کننده قرار می‌گیرد.

- طبق ماده ۶۴ قانون محاسبات عمومی مانده مصرف نشده درآمد اختصاصی باید تا پایان فروردین ماه سال بعد به خزانه برگشت شده و به حساب درآمد عمومی کشور منظور گردد.

- این نوع درآمد خلاف اصل عدم تخصیص از اصول بودجه است.

طبقه بندی منابع

– واگذاری دارایی های سرمایه ای :

– بخشی به صورت فروش نفت، گاز، فروش ساختمانها، تاسیسات، ماشین آلات و اموال و دارایی های دولت می شوند که به صورت واگذاری دارایی های سرمایه ای ظاهر می شوند

طبقه بندی منابع

- واگذاری دارایی های مالی :
- قسمتی به صورت سایر منابع تامین اعتبار از طریق فروش اوراق مشارکت، استفاده از صندوق ذخیره ارزی، فروش سهام شرکت های دولتی، استقراض از سیستم بانکی، استفاده از وام ها و تسهیلات خارجی و دریافت اصل وام های داخلی دولت، تامین می گردد که به واگذاری دارایی های مالی موسوم است.

سایر منابع

❖ ماده ۱۲ قانون محاسبات عمومی :

- « سایر منابع تامین اعتبار عبارتند از مبالغی که تحت عنوان وام، انتشار اوراق قرضه، برگشتی از پرداختهای سالهای قبل و عناوین مشابه در قانون بودجه کل کشور پیش بینی و ماهیت درآمد ندارند.
- کسری بودجه سالیانه در اکثر کشورهای دنیا از محل سایر منابع تامین می شود.

مصارف بودجه

طبقه بندی مصارف

مصارف، پرداخت‌های دولت محسوب می‌شوند چگونگی تخصیص منابع در شبکه اندام تشکیلات دولت، فلسفه اقتصادی پرداخت‌های دولت را پایه‌گذاری می‌نماید.

بنابراین مصارف به سه گروه ذیل تقسیم می‌شود:

- اعتبارات هزینه ای

- تملک دارایی های سرمایه ای

- تملک دارایی های مالی

– اعتبارات هزینه ای

اعتبارات «هزینه‌ای» ظرفیت‌های موجود را حفظ و نگهداری می‌کند و موجبات اعمال حاکمیت دولت را میسر می‌سازند و هزینه‌های حضور و استقرار حاکمیت و اقتدار دولت را تامین می‌کند.

طبقه بندی مصارف

– تملک دارایی های سرمایه ای

ایجاد و توسعه ظرفیت‌ها، یا تثبیت و عمر ظرفیت‌ها، در یک برنامه زمان بندی شده به صورت سرمایه‌گذاری در دارایی‌های سرمایه‌ای تولید شده یا مولد و گاهی به صورت دارایی‌های تولید نشده مشهود یا نامشهود، موجبات «تملك دارایی‌های سرمایه‌ای» دولت را فراهم می‌آورند.

– تملک دارایی های مالی

تجهیز منابع پولی و مالی «سایر منابع تامین اعتبار» تامین کننده سیاست های دولت در بازپرداخت بدهی های خود که به صورت وام ها و تسهیلات داخلی و خارجی، یا بازپرداخت اوراق مشارکت یا انجام تعهدات اعزام زایران حج تمتع یا خرید و سرمایه گذاری سهام شرکت های دولتی یا افزایش سرمایه آنها و تعهدات پرداخت نشده سال های قبل (دیون با محل) را فراهم می سازند که به «تملك دارایی های مالی» موسوم است.

سایر طبقه بندی های بودجه ای

سایر طبقه بندی ها

با توجه به نحوه دریافت و پرداخت هر یک از منابع و مصارف و تاثیرگذاری متفاوت آنها از ابعاد مختلف اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و ... می توان به انواع طبقه بندی های بودجه ای زیر اشاره نمود:

- طبقه بندی عملیات
- طبقه بندی سازمانی
- طبقه بندی اقتصادی

طبقه بندی عملیات

از طریق طبقه بندی عملیات، فعالیت‌ها و وظایف دولت مورد شناسایی قرار گرفته و با تقسیم آن‌ها به برنامه، فعالیت و طرح، چگونگی دستیابی به اهداف و انجام وظایف مزبور مشخص می‌گردد.

طبقه بندی سازمانی

از قدیمی‌ترین و مرسوم‌ترین انواع طبقه‌بندی‌های بودجه‌ای محسوب می‌شود. در این نوع طبقه‌بندی کلیه سازمان‌های دولتی که به نحوی از بودجه دولت استفاده می‌کنند بر اساس وظایف و اهدافشان در گروه‌های مشابه قرار می‌گیرند.

طبقه بندی اقتصادی

این طبقه بندی یکی از مهمترین طبقه بندیهای بودجه ای محسوب می گردد. از این نوع طبقه بندی برای تجزیه و تحلیل عملیات دولت و انجام برنامه ریزی های صحیح و تصمیم گیری های نهایی در سطوح عالی استفاده می شود.

برای تهیه آن، هزینه های جاری و سرمایه ای دولت تفکیک و میزان سرمایه گذاری واقعی از انتقالات سرمایه ای جدا شده و فاکتورهای مهم اقتصادی مانند نرخ رشد و توسعه اقتصادی مورد بررسی قرار می گیرد. این نوع طبقه بندی اساس تجزیه و تحلیل آثار اقتصادی اجرای بودجه را فراهم می کند.

طبقه بندی درآمدها (بخش های درآمدی)

– بخش اول: درآمدهای مالیاتی

مالیات‌ها قسمت‌های عمده‌ای از درآمد واحدهای دولتی را تشکیل می‌دهند که از انتقالات اجباری تشکیل می‌شود گردید برخی از انتقالات اجباری خاص نظیر جرایم، غرامات، مصادره‌ها و حق بیمه‌های اجتماعی جز درآمد مالیاتی محسوب نمی‌شوند.

- بند اول: مالیات بر شرکت‌ها
- بند دوم: مالیاتی بر درآمد
- بند سوم: مالیات بر ثروت
- بند چهارم: مالیات بر واردات
- بند پنجم: مالیات بر کالاها و خدمات

طبقه بندی درآمدها (بخش های درآمدی)

– بخش دوم: کمک های اجتماعی

کمک های اجتماعی دریافت های واقعی و احتسابی از کارفرمایان به نفع کارکنان یا خویش فرمایان می باشد و به دو شکل می تواند انجام گیرد که منافع آن عاید شاغلین یا بازنشستگان و بازماندگان آنها می گردد:

– الگوهای تامین اجتماعی

– که به منظور فراهم آوردن فواید اجتماعی به افراد جامعه که از طریق دولت کنترل و تامین مالی می شود طراحی می شوند.

– الگوهای بیمه اجتماعی

– که برای کارکنان دولت معمولاً طرح های تامین مالی نشده ای است که منافع حاصل از آن از محل وجوهی که در اختیار واحد ذیربط نیست در اختیار افراد قرار می گیرد.

طبقه بندی درآمدها (بخش های درآمدی)

بخش سوم: کمک های بلاعوض

کمک های بلاعوض انتقال های هزینه ای یا سرمایه ای غیر اجباری بین دو واحد دولتی یا واحد دولتی و یک سازمان بین المللی می باشد. به منظور طبقه بندی کمک های بلاعوض ماهیت واحد پرداخت کننده کمک معیار اول و نوع هزینه ای و سرمایه ای آن معیار دوم می باشد. بدین ترتیب در نظام GFS (صندوق بین المللی پول) کمک های بلاعوض به سه گروه تقسیم می شوند:

- کمک های دولت های خارجی
- کمک های سازمان های بین المللی
- کمک های سایر سطوح دولت

طبقه بندی درآمدها (بخش های درآمدی)

– بخش چهارم: درآمدهای اموال و دارایی ها

درآمدهای اموال و دارائی ها شامل اقلام متنوعی از درآمدها می شود که دولت در ازای در اختیار قرار دادن دارایی های مالی یا غیر مالی خود وصول می کند.

– بهره

– سود سهام

– برداشت از درآمد شرکت های دولتی

– وجوه مجدداً سرمایه گذاری شده حاصل از سرمایه گذاری مستقیم خارجی

– اجاره.

طبقه بندی درآمدها (بخش های درآمدی)

- بخش پنجم: درآمدهای حاصل از خدمات و فروش کالا
- فروش از طریق عوامل دولتی بازار
- حق الزحمه و اجرت ارائه خدمات و فروش از طریق عوامل غیربازار.

طبقه بندی درآمدها (بخش های درآمدی)

– بخش ششم: درآمدهای حاصل از جرایم و خسارات

جرائم و خسارات، انتقال های جاری اجباری وضع شده از سوی دادگاه ها و واحدهای شبه قضایی به دلیل عدم رعایت قوانین و مقررات را شامل می گردد.

این نوع درآمد ناشی از تخلفات جامعه است و وجود و افزایش آن خوب تلقی نمی شود. این درآمدها شامل موارد زیر است:

- جرایم رانندگی
- عدم تعهد دانشجویان بورسیه و شهریه دانشجویان انصرافی ،
- جرایم آلودگی و تخریب محیط زیست و آلودگی هوا
- و ...

– بخش هفتم: درآمدهای متفرقه

طبقه بندی واگذاری دارایی های سرمایه ای

- بخش اول: درآمد نفت خام
- بخش دوم: درآمد گاز
- بخش سوم: فروش ساختمان ها و تاسیسات دولتی
- بخش چهارم: فروش و واگذاری اراضی
- بخش پنجم : فروش ماشین آلات و تجهیزات
- ...
- بخش نهم : فروش و واگذاری سایر دارایی های سرمایه ای

طبقه بندی واگذاری دارایی های مالی

- بند اول : استقراض از سیستم بانکی
- بند دوم: فروش اوراق مشارکت
- بند سوم: استفاده از تسهیلات خارجی
- بند چهارم : استفاده از موجودی حساب صندوق ذخیره ارزی
- بند پنجم : دریافت اصل وام های خارجی دولت
- بند ششم : پیش فروش بابت حج تمتع
- بند هفتم : وصولی از واگذاری شرکت های دولتی
- بند هشتم : دریافت اصل وام های داخلی دولت
- بند نهم : برگشتی از پرداخت های سال های گذشته

مصارف بودجه

طبقه بندی مصارف

– اعتبارات هزینه‌ای

– تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

– تملک دارایی‌های مالی

تعاریف

- اعتبارات هزینه‌ای
- اعتباراتی که از محل درآمدهای عمومی تأمین می‌شوند و باعث حفظ ظرفیت‌های موجود می‌شوند.
- تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
- باعث ایجاد ظرفیت‌های جدید یا گسترش ظرفیت‌های موجود می‌شوند.
- اگر از محل اعتبارات اختصاصی تأمین گردند تحت عنوان سایر منابع در طرح‌های عمرانی نام می‌گیرند.
- اعتبارات اختصاصی
- محل مصرف قبل از وصول درآمد مشخص شده است. (مثل مالیات وضع شده بر قند و شکر و چای)
- مزیت : افزایش انگیزه وصول
- مشکل : وابستگی یک فعالیت به یک درآمد خاص

طبقه بندی اعتبارات هزینه ای

– فصل اول: هزینه‌های جبران خدمت کارکنان

– فصل دوم : استفاده از کالاها و خدمات

– فصل سوم: هزینه‌های اموال و دارایی

– فصل چهارم: یارانه

– فصل پنجم : کمک‌های بلاعوض

– فصل ششم : رفاه اجتماعی

– فصل هفتم : سایر هزینه‌ها

طبقه‌بندی اقتصادی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای

– دارایی‌های تولید شده

۱. دارایی‌های ثابت

– فصل اول: ساختمان و مستحقات

– فصل دوم: ماشین‌آلات و تجهیزات

– فصل سوم: سایر دارایی‌های ثابت

۲. موجودی انبار

– فصل چهارم: تغییر در موجودی انبار

۳. ارقام گرانبها

– فصل پنجم: ارقام گرانبها

■ دارایی‌های تولید نشده

۱. دارایی‌های مشهود

■ زمین ششم فصل :

۲. سایر دارایی‌های تولید نشده

■ تولید های : سایر دارایی‌هفتم فصل
نشده

– بازپرداخت اصل اوراق مشارکت

بازپرداخت اصل اوراق مشارکت در قسمت تملک دارایی‌های مالی منظور و سود اوراق مشارکت در فصل سوم "هزینه‌های اموال و دارایی" منظور می‌شود.

– تعهدات پرداخت نشده سال‌های قبل

این اعتبار تحت عنوان دیون با محل قلمداد می‌شود و می‌تواند به صورت اعتبارات هزینه‌ای یا اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمرانی) باشد، لیکن در بودجه عمومی دولت در قسمت ردیف‌های متمرکز اعتبارات هزینه‌ای یا اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای قرار می‌گیرد.

بودجه عمرانی

قانون بودجه سنواتی و طرح عمرانی

بودجه کل کشور در یک ماده واحده و چندین تبصره تنظیم می‌شود.

ماده واحده موضوع انشای حقوقی بودجه و چگونگی تفکیک و تمییز قسمت‌های مختلف تصویبی و اطلاعی و همچنین معرفی پیوست‌های سند بودجه است. متن ماده واحده که هر سال تقریباً بدون تغییر تکرار می‌شود، با جزئی تفاوت، همان متن ماده یک قانون محاسبات عمومی کشور (مصوب ۱۳۶۶) است.

ماده واحده بودجه را متشکل از سه قسمت بودجه عمومی، بودجه شرکت‌ها و بانک‌های دولتی و بالاخره بودجه مؤسساتی می‌شناسد.

تبصره‌ها در اصل احکامی درباره اخذ درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار (احکام درآمدی) و نحوه هزینه اعتبارات (احکام هزینه‌ای) هستند. در واقع، تبصره‌ها توضیحی بر ردیف‌های بودجه هستند.

طرح عمرانی در قالب قانون بودجه سنواتی دارای ردیف بودجه می‌شود و متولد می‌شود.

مبادله موافقت نامه امکان حقوقی عقود و پرداخت‌های مالی ناشی از آن را ایجاد می‌کند.

نظام درآمدی و هزینه

– درآمدها (منابع)

– مصارف (هزینه) – جاری و تملکی (دارایی سرمایه ای – دارایی های مالی)

تعریف طرح عمرانی (تملك دارایی های سرمایه ای)

- طرح عمرانی: مجموعه عملیات و خدمات مشخصی است که بر اساس **مطالعات توجیه فنی** - **اقتصادی یا اجتماعی** (که توسط دستگاه اجرایی انجام می شود) طی **مدت معین و با اعتبار** مشخص برای **تحقق اهداف برنامه عمرانی ۵ ساله** به صورت سرمایه گذاری ثابت (شامل هزینه های غیر ثابت وابسته در دوره مطالعه و اجرا) اجرا می گردد و تمام یا قسمتی از هزینه های اجرای آن از **محل اعتبارات عمرانی** تأمین می شود. (قانون برنامه و بودجه ماده ۱ بند ۱)

سلسله مراتب اعتبارات قانون بودجه سنواتی

☑ اعتبارات دارای برنامه

بر حسب امور، فصول، برنامه‌ها، طرح‌ها

بر حسب دستگاه - برنامه

هزینه‌ای، تملکی، ملی، استانی

فصول هزینه و (در مورد برخی از دستگاه‌ها) هزینه از محل درآمد اختصاصی

☑ اعتبارات ردیف‌های متفرقه (هزینه‌ای - تملکی)

مجموعه ای از کوشش های سازمان یافته همگن است که بخش عمده و قابل ملاحظه ای از وظایف دولت را در بر میگیرد.

فصل

مجموعه وظایف مشخصی است که حاوی برنامه های به هم مرتبط بوده و برنامه ریزی دراز مدت و میان مدت برای نیل به هدفهای اساسی، در قالب آن انجام می گیرد.

برنامه

مجموعه ای از عملیات مرتبط به هم است که اجزای آنها قسمتی از هدفهای اساسی فصل را در چهارچوب سیاستها و خط مشیها تامین میکند

فعالیت و طرح

مجموعه عملیات و خدمات مشخصی است که به منظور دستیابی به قسمتی از اهداف برنامه صورت میگیرد.

فعالیت:

یک سلسله عملیات و خدمات مشخصی است که برای تحقق بخشیدن به هدف های برنامه سالانه طی یک سال اجرا میشود و هزینه آن از محل اعتبارات جاری تامین میشود

طرح:

مجموعه عملیات و خدمات مشخصی است که بر اساس مطالعات توجیهی فنی و اقتصادی و یا اجتماعی، توسط دستگاه اجرایی انجام میشود.

ساختار اعتبارات برنامه‌ای قانون بودجه

۳- برنامه

۴- طرح (ملی و استانی)

۲- فصل

۵- پروژه‌ها

۱- امور

اجرا

امور عمومی

امور دفاعی و امنیتی

امور اجتماعی و فرهنگی

امور اقتصادی

امور

فصل اول : فصل کشاورزی و منابع طبیعی

فصل دوم: فصل منابع آب

فصل سوم: فصل صنعت و معدن

فصل چهارم: فصل محیط زیست

فصل پنجم : فصل بازرگانی و تعاون

فصل ششم : فصل انرژی

فصل هفتم : فصل حمل و نقل

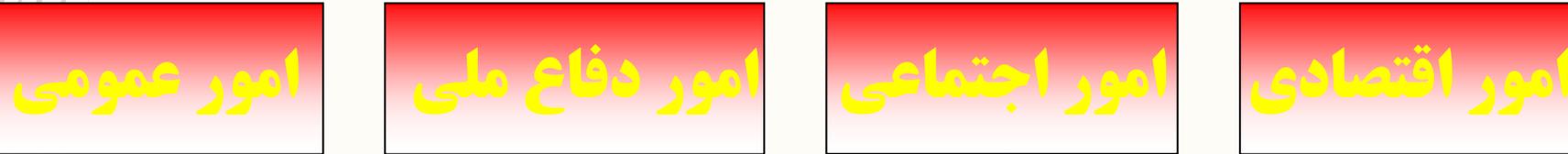
فصل هشتم : فصل ارتباطات و فناوری

فصل نهم : فصل مسکن ، عمران شهری ، روستائی و عشایری

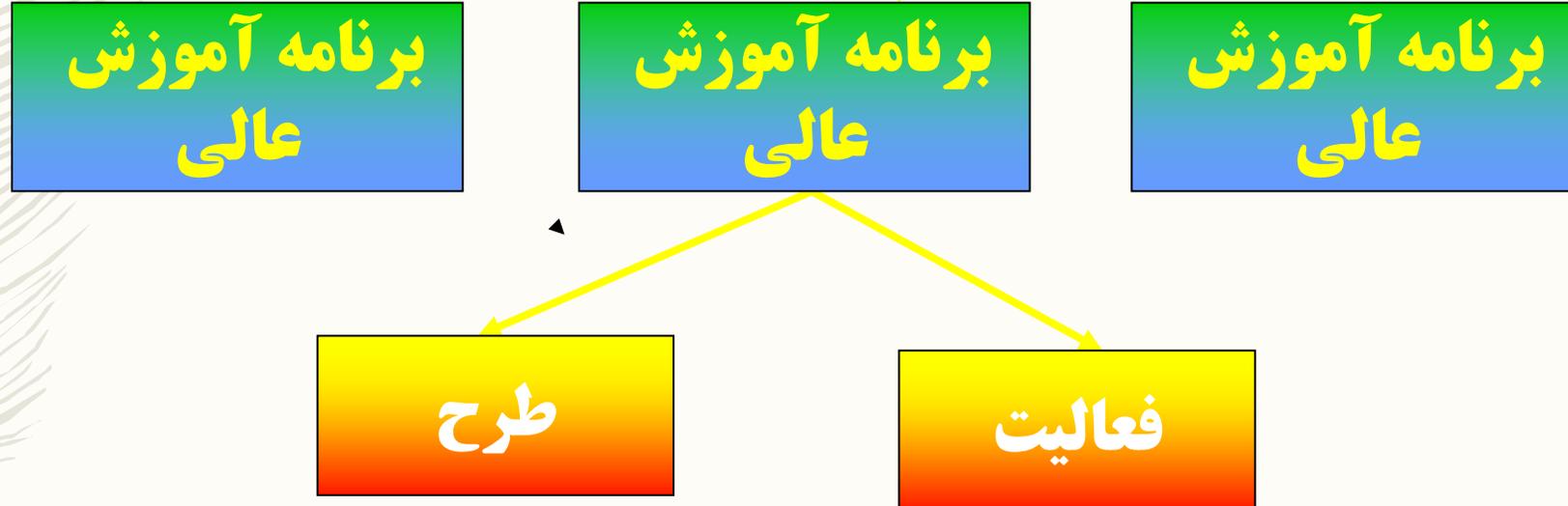
امور اقتصادی

نمونه ای از طبقه بندی عملیات

171

فصل آموزش و پرورش

رابطه طرح و پروژه

- در نظام فنی اجرایی کشور، معمولاً یک طرح به تعدادی پروژه تقسیم می‌شود.
- پروژه عبارتست از مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و عملیات همگن که قسمتی از هدف اصلی یا فرعی طرح را تأمین می‌نماید و دارای مکان اجرا اعتبار و مدت اجرای مشخص بوده و امکان کنترل و نظارت بر پیشرفت فعالیت‌های آن وجود نداشته و حتی الامکان اجرای آن توسط یک گروه اجرایی امکان پذیر باشد.

نمونه سلسله مراتب اعتبارات برنامه‌ای قانون بودجه (۲)

امور: اجتماعی، فرهنگ و هنر، اقتصادی، دفاعی، قضایی، اجرا و نظارت

فصل: عمران شهری، منابع آب، نفت، صنایع، کشاورزی

برنامه: توسعه حمل و نقل عمومی، بهبود بهره‌برداری منابع آب

طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای: طرح احداث خط ۱ قطار شهری شیراز، تکمیل و تجهیز

شبکه‌های آبیاری دشت لار

پروژه‌ها: احداث ایستگاه "الف"، قطعه یک شبکه آبیاری و زهکشی

نمونه سلسله مراتب اعتبارات برنامه‌ای قانون بودجه (۳)

امور: اجتماعی

فصل: آموزش

برنامه: توسعه پوشش تکنولوژی اطلاعات

طرح: طرح تکفا

پروژه: احداث تهیه نرم‌افزار آموزشی "الف"

گردش کار مراحل تصویب و اجرایی شدن طرح عمرانی

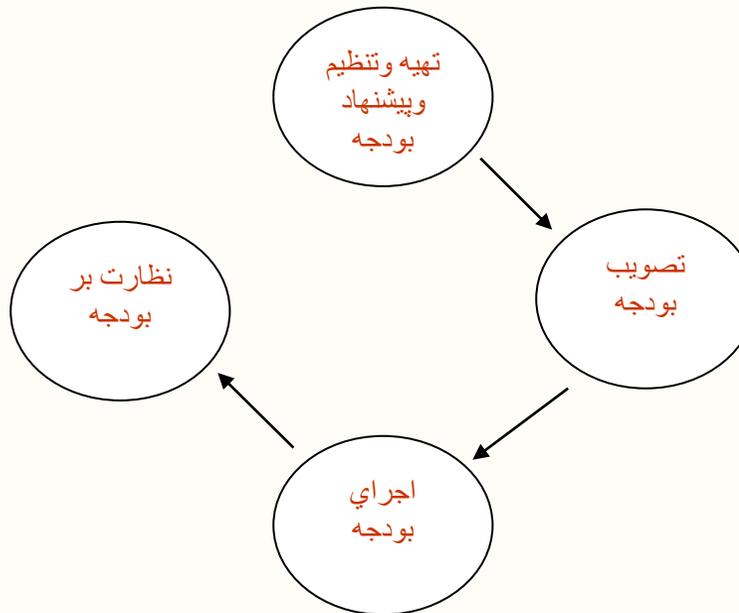
➤ مراحل بودجه ریزی عبارتند از:

(۱) - تهیه و تنظیم و پیشنهاد بودجه

(۲) - تصویب بودجه

(۳) - اجرای بودجه

(۴) - نظارت بر بودجه

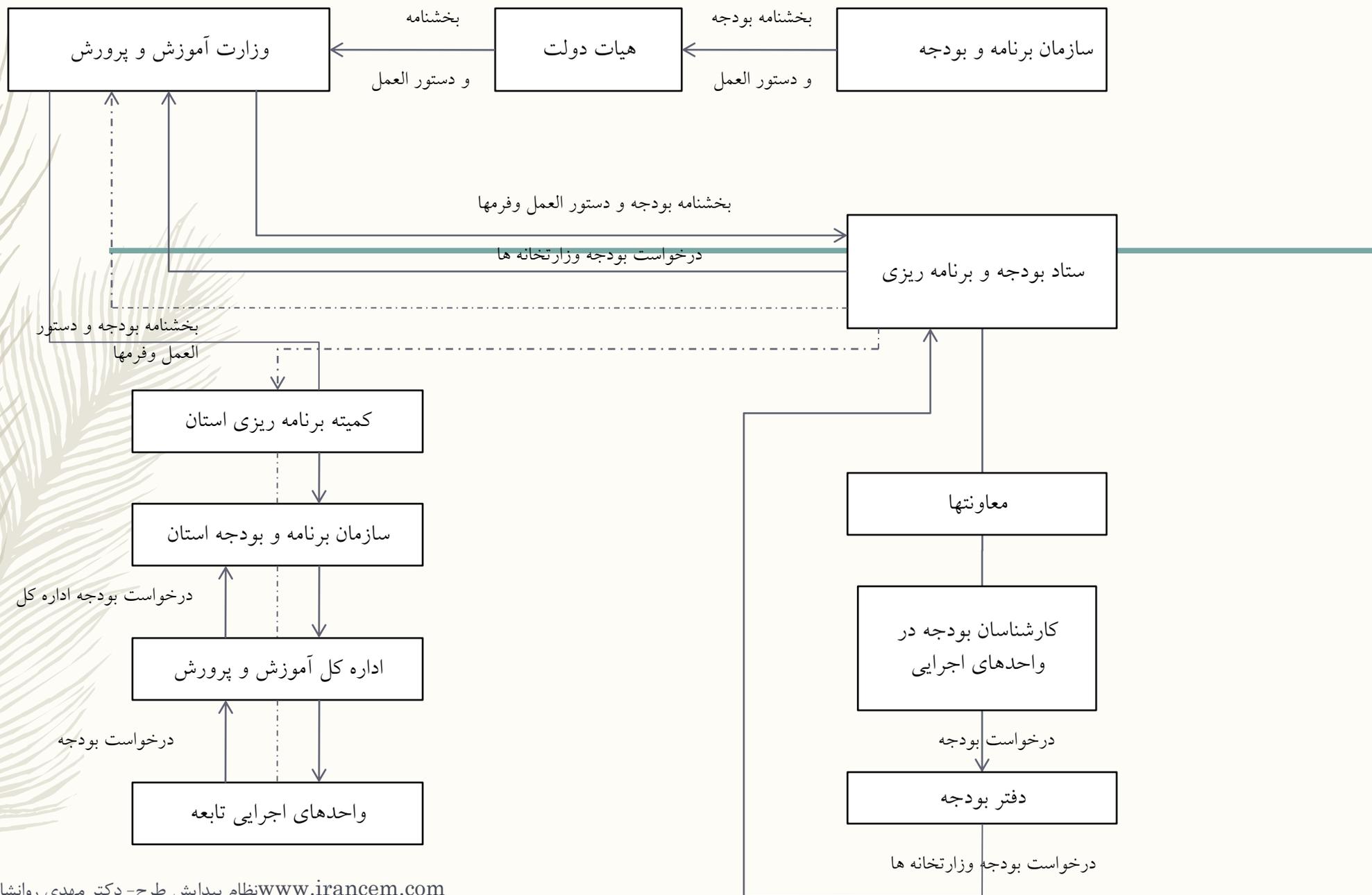
مراحل کلی تهیه و پیشنهاد بودجه

• سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور همه ساله با ارسال فرمهای بودجه پیشنهادی معمولاً در ماههای شهریور و مهر به کلیه دستگاههای اجرائی که به نحوی از بودجه عمومی دولت استفاده می کنند اقدام به جمع آوری بودجه پیشنهادی دستگاهها می نماید.

• فرم های بودجه پیشنهادی دستگاههای مختلف بر حسب ارتباط موضوع به دفاتر بخشی سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور ارجاع میگردد تا پس از تحلیل و بررسی اطلاعات جمع آوری شده و احتمالاً بر طرف نمودن اشکالات احتمالی و تعاملات لازم با دستگاههای مربوطه ، نظریه کارشناسی مربوطه و مستندات را به کمیسیون بودجه ارجاع نمایند

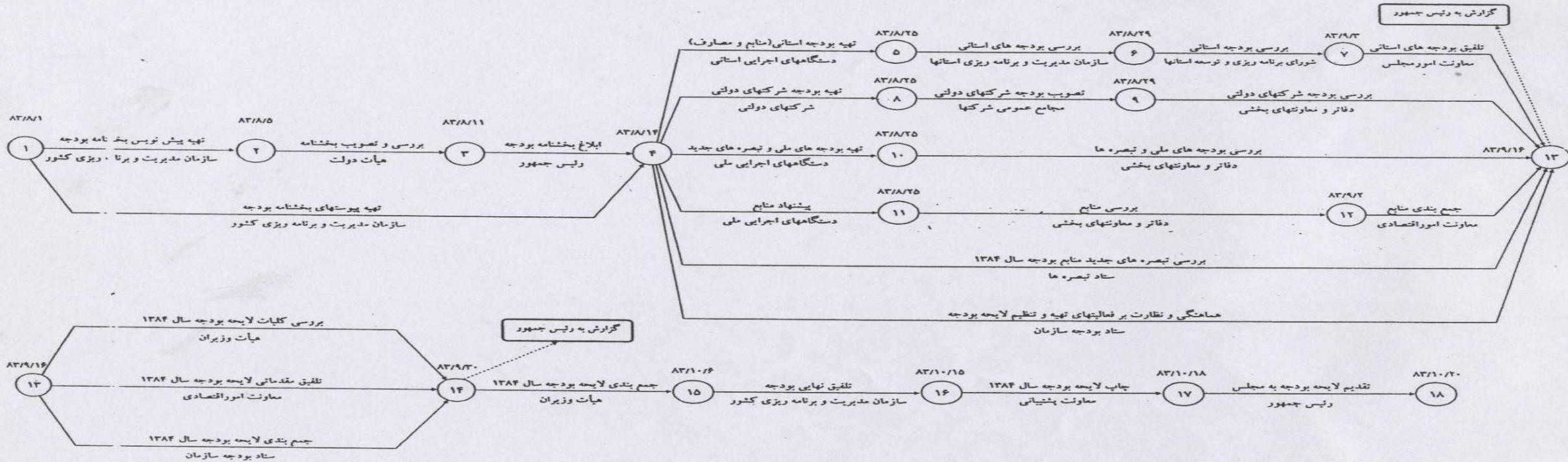
• کمیسیون مربوطه پس از تطبیق اطلاعات جمع آوری شده و اعلام نظریه نهائی اقدام به تنظیم لایحه بودجه جهت تقدیم به ریاست محترم جمهور و ارائه به مجلس محترم شورای اسلامی می نمایند

– پس از ارائه لایحه بودجه به دولت و اعلام نظریه نهائی، لایحه بودجه توسط ریاست محترم جمهور به مجلس محترم شورای اسلامی تقدیم میگردد

شمای کلی مراحل تهیه، تنظیم و تصویب بودجه - نمونه

برنامه زمان بندی تهیه و تنظیم لایحه بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور

در سازمان برنامه، درخواست های بودجه های ملی هر وزارتخانه حسب مورد در یکی از کمیته های چهارگانه زیر مورد رسیدگی قرار می گیرد:

❖ ستاد هماهنگی درآمدهای کشور

۱. ستاد بودجه ریزی امور اجتماعی

۲. ستاد بودجه ریزی امور تولیدی

۳. ستاد بودجه ریزی امور زیر بنایی

روند بررسی بودجه دستگاهها در سازمان برنامه

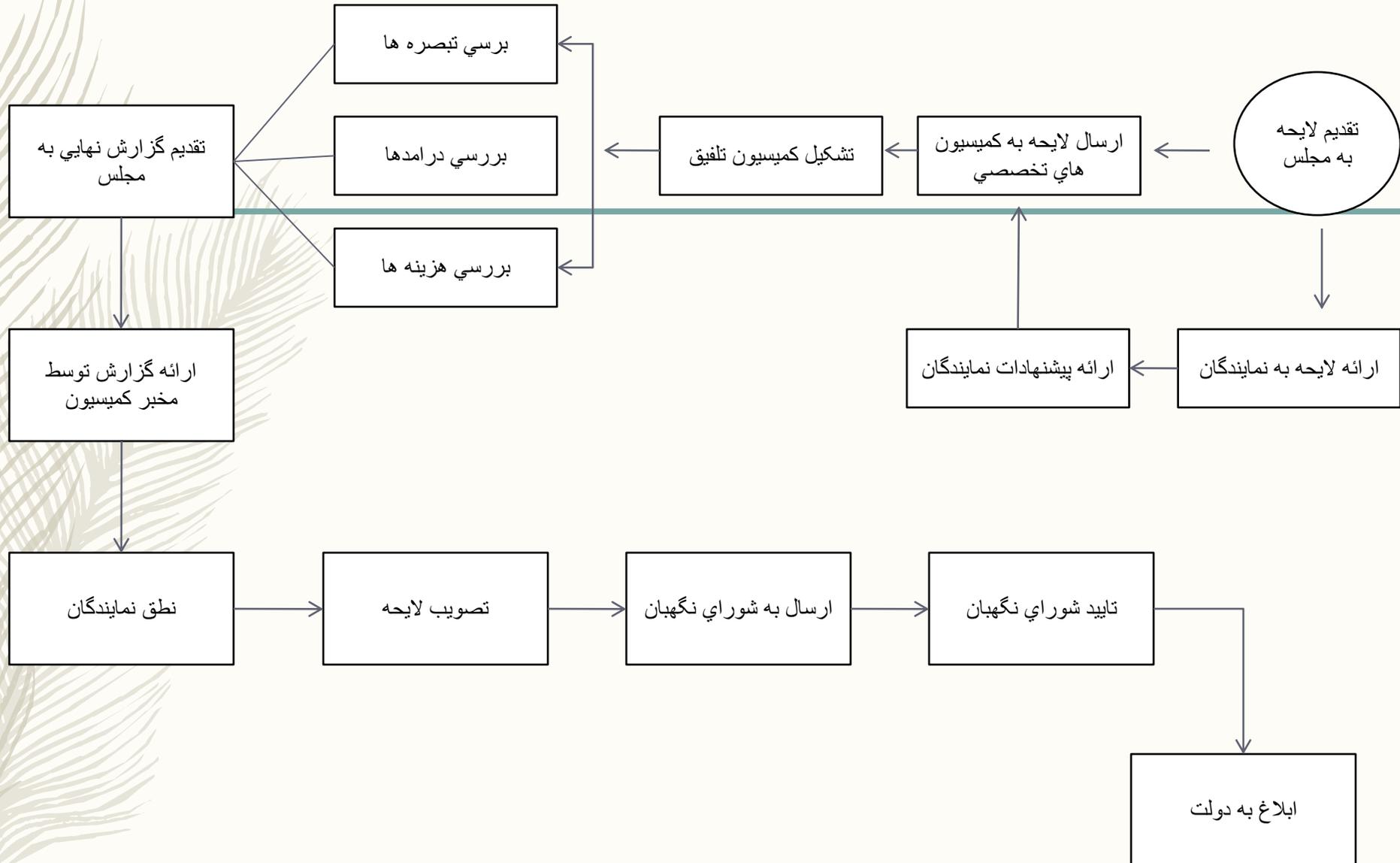
- تعدیل پیشنهادها توسط سازمان برنامه

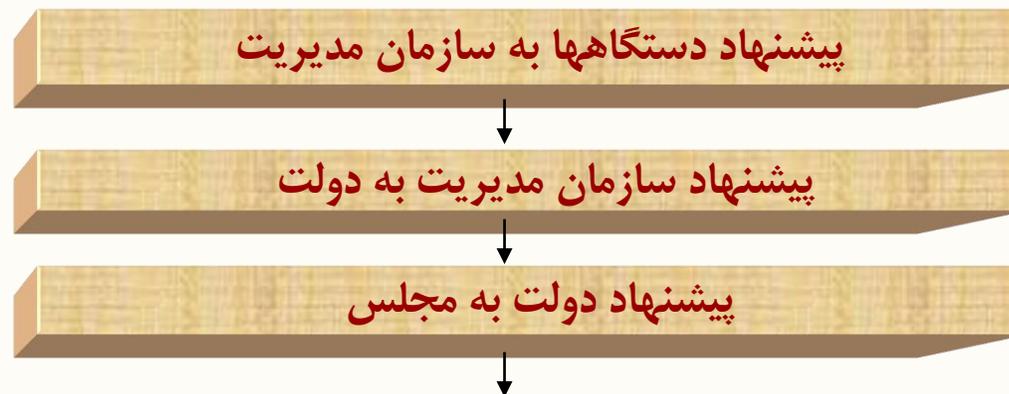
- تهیه پیش نویس لایحه بودجه

- طرح در هیئت رئیسه سازمان برنامه

- طرح در شورای اقتصاد

- طرح و تصویب در هیئت وزیران

تصویب لایحه بودجه و تبدیل شدن به قانون بودجه .

ابلاغ قانون بودجه توسط مجلس به دولت جهت اجراء.

ابلاغ قانون بودجه توسط دولت به سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور.

تنظیم بخشنامه بودجه و ضوابط بودجه سال مربوطه.

ابلاغ اعتبارات مصوب ، بخشنامه بودجه و ضوابط بودجه و یک نسخه از قانون.

توزیع اعتبارات مصوب ابلاغ شده برحسب ضوابط اجرائی بودجه بین واحدها و

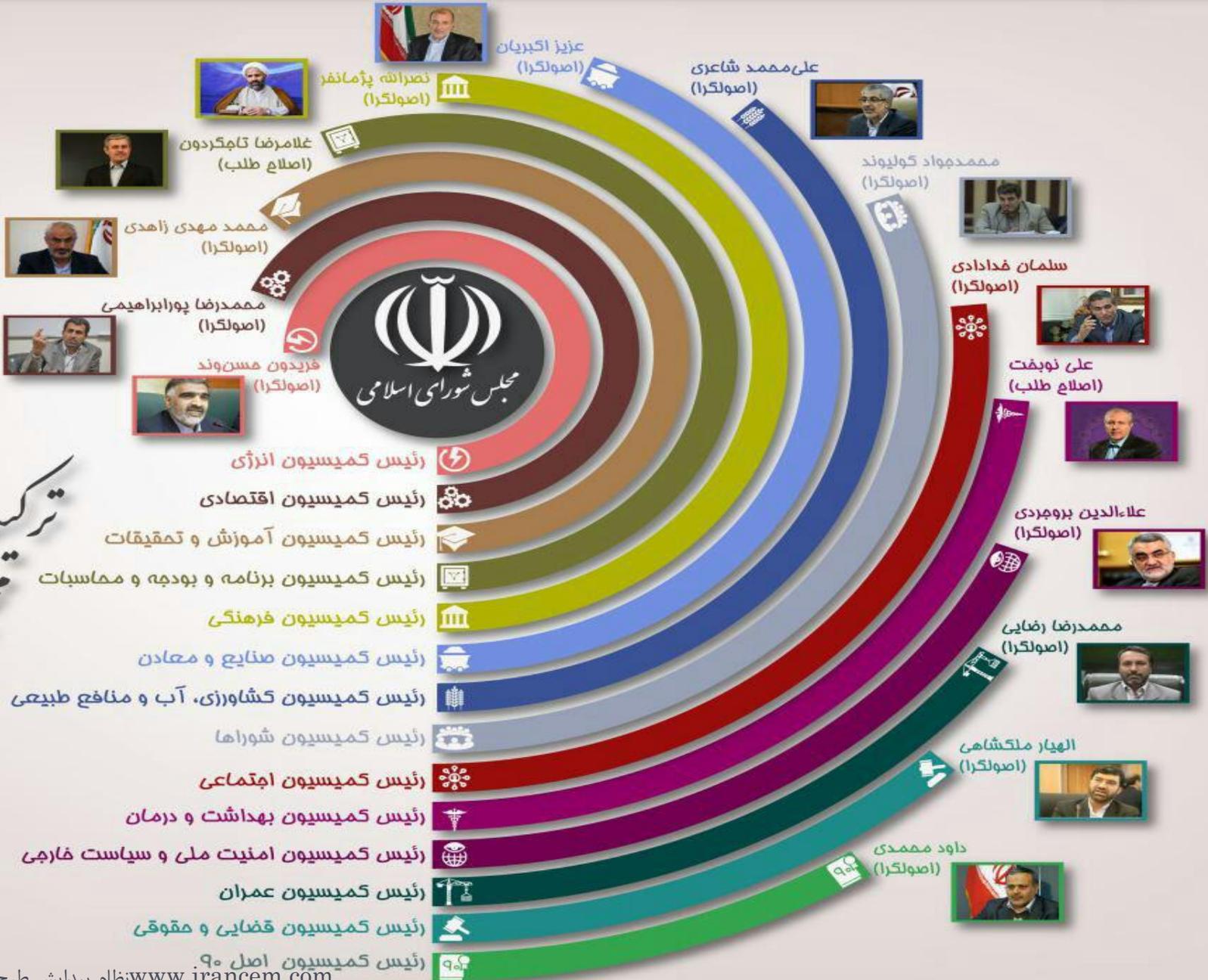
ابلاغ تخصیص توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور .

انجام هزینه توسط واحدها برابر بخشنامه ها و ضوابط ابلاغی .

مجلس شورای اسلامی

ترکیب روسای کمیسیون های مجلس شورای اسلامی (دوره دهم)

ضوابط تصویب بودجه

- I. بودجه همیشه به شکل لایحه تقدیم شده و نمایندگان نمی توانند بودجه کشور را در قالب طرح تقدیم کنند.
- II. قانون بودجه مربوط به سال مشخصی بوده و لایحه بودجه هر سال نیاز به تصویب مجدد دارد.
- III. مجلس نمی تواند تصویب موقت لایحه بودجه را ، هر چند که ضرورت ایجاب کند، به عهده کمیسیون گذارد .
- IV. نمایندگان مجلس نمی توانند پیشنهادهاتی بدهند که هزینه را افزایش دهد.

مراحل اجرای بودجه

- مراحل مقدماتی اجرای بودجه: ابلاغ بودجه، مبادله موافقت نامه، تخصیص اعتبار، مصرف اعتبار
- مراحل تفصیلی اجرای بودجه: تشخیص، تامین اعتبار، تعهد، تسجیل، حواله، درخواست وجه، هزینه

مراحل مصرف اعتبارات

- ۱. **تشخیص:** عبارت است از تعیین و انتخاب کالا و خدمات و سایر پرداخته‌هایی که تحصیل یا انجام آنها برای نیل به اجرای برنامه های دستگاه های اجرایی ضروری است.
- ۲. **تامین اعتبار:** عبارتست از اختصاص دادن تمام یا قسمتی از اعتبارات مصوب برای هزینه معین.
- ۳. **تعهد:** عبارت است از ایجاد دین بر ذمه دولت ناشی از : الف- تحویل کالا یا انجام خدمت ب- اجرای قراردادهایی که با رعایت مقررات منعقد شده است. ج- احکام صادره از سوی مراجع قانونی د- پیوستن به قراردادهای بین المللی
- ۴. **تسجیل:** عبارت است از تعیین میزان بدهی قابل پرداخت به موجب مدارک اثبات کننده بدهی
- ۵. **حواله:** اجازه ای است که کتباً بوسیله مقامات مجاز وزارتخانه ،موسسه دولتی ،شرکت دولتی ، دستگاه اجرایی محلی و یا نهاد های عمومی غیر دولتی برای تادیه تعهدات از محل اعتبارات مربوط، عهده ذیحساب در وجه ذینفع صادر می شود.

روند تصویب و اجرای طرح عمرانی

- ۱- جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز درباره طرح‌های پیشنهادی
- ۲- بررسی و تایید طرح پیشنهادی توسط دستگاه اجرایی
- ۳- بررسی و تایید سازمان برنامه و بودجه (مدیریت و برنامه ریزی سابق)
- ۴- بررسی و تصویب هیأت دولت
- ۵- ارائه به مجلس شورای اسلامی و بررسی در کمیسیون برنامه و بودجه و سایر کمیسیون‌های مربوط و نهایتاً در کمیسیون تلفیق
- ۶- طرح در جلسه علنی مجلس و تصویب
- ۷- ارائه به شورای نگهبان و تأیید آن
- ۸- ابلاغ توسط رئیس مجلس به ریاست جمهوری
- ۹- ارسال ریاست جمهوری به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی
- ۱۰- تنظیم آیین‌نامه‌های اجرایی و ابلاغ به دستگاه‌های اجرایی
- ۱۱- مبادله موافقت‌نامه با دستگاه‌های اجرایی

ماده ۱۸۶ آئین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی در خصوص تصویب بودجه سالانه کل کشور توسط نمایندگان تصریح می‌کند: "دولت موظف است لایحه بودجه سالانه کل کشور را حداکثر تا ۱۵ آذر ماه هر سال به مجلس تسلیم نماید."

۱. در گام اول، نمایندگان مجلس از زمان چاپ و توزیع لایحه بودجه سالانه کل کشور و پیوست‌های آن تا مدت ۱۵ روز می‌توانند لایحه را بررسی و پیشنهادات خود را به کمیسیون‌های تخصصی مجلس تقدیم کنند.

۲. در گام دوم کمیسیون‌های تخصصی موظفند حداکثر تا ۱۵ روز پس از چاپ و توزیع لایحه، گزارش خود را به کمیسیون تلفیق تقدیم کنند.

۳. تشکیل کمیسیون تلفیق مجلس که شامل ۹ نفر از اعضای کمیسیون برنامه و بودجه و ۳ نفر از اعضای هر یک از کمیسیون‌های تخصصی دیگر است.

۴. کمیسیون تلفیق موظف است حداکثر ظرف ۱۵ روز پس از پایان مهلت گزارش کمیسیون‌های تخصصی، ضمن رسیدگی به گزارش کمیسیون‌های تخصصی، گزارش نهایی خود را تنظیم و به مجلس شورای اسلامی تقدیم کند. البته کمیسیون تلفیق این اختیار را دارد که با موافقت هیئت رئیسه مجلس مهلت تقدیم گزارش نهایی خود را تا ۱۵ روز تمدید کند.

۵. پس از طی مراحل فوق و در ابتدای بررسی لایحه بودجه در صحن علنی، پیشنهاد نمایندگان در خصوص میزان چنددوازدهم مطرح و در صورت عدم تصویب نسبت به عدد چنددوازدهم پیشنهادی دولت رأی‌گیری می‌شود.

۶. در گام بعدی کلیات لایحه بودجه در صحن علنی مجلس مورد بررسی قرار گرفته و پس از تصویب کلیات، به پیشنهادهای مربوط به درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار بودجه عمومی دولت رسیدگی می‌شود و سقف آن نیز به تصویب خواهد رسید.

۷. در صورت عدم تصویب کلیات لایحه بودجه، فقط برای یک بار موضوع به کمیسیون تلفیق ارجاع می‌شود و این کمیسیون حداکثر ظرف ۷۲ ساعت باید گزارش اصلاحی خود را به مجلس ارائه کند.

۸. نمایندگان مجلس پس از تصویب کلیات لایحه بودجه، بررسی جزئیات لایحه را آغاز می‌کنند که شامل بررسی بخشهای هزینه‌ای و درآمدهای این لایحه خواهد بود.

۹. پس از تصویب جزئیات لایحه بودجه در صحن علنی، این لایحه در صورتی قانونی و لازم الاجرا خواهد بود که شورای نگهبان آن را بررسی و تصویب کرده باشد.

۱۰. در صورت تصویب لایحه بودجه توسط شورای نگهبان، این لایحه به‌عنوان قانون بودجه سال آینده کل کشور لازم الاجرا بوده و توسط رئیس مجلس به دولت ابلاغ می‌شود.

۱۱. ابلاغ بودجه از سوی رئیس جمهور.

۱۲. اجرایی شدن قانون بودجه از اول سال ۹۷.

مبادله موافقت نامه

– دستگاه اجرائی پس از دریافت سهم اعتباری از قانون بودجه اقدام به تهیه و تنظیم موافقتنامه بودجه تفصیلی سال جاری و بودجه اصلاحی سال گذشته مینماید که این امر پس از تأیید کارشناسان وزارتی و کمیته های ذیربط انجام و موافقتنامه جاری و عمرانی با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور مبادله و به تأیید دستگاه میرسد .

تخصیص اعتبار

- پس از ابلاغ اعتبارات مصوب باید اعتبار ابلاغ شده تخصیص داده شود به عبارت ساده تر اعتبار از اعداد و ارقام به نقدینگی تبدیل و در اختیار دستگاههای اجرائی قرار میگیرد.
- تخصیص اعتبار شیر قطع و وصل اعتبارات خزانه است و نقش آن عبارتست از:
 - ۱- ایجاد تعادل بین درآمدها و هزینه های خزانه
 - ۲- کنترل و نظارت قبل از خرج
 - ۳- صرفه جوئی در هزینه ها
 - ۴- باعث حفظ آبروی خزانه و دولت می شود

تنخواہ گردان :

مبلغی است کہ برای تامین مخارج نقدی و جزئی تعیین می گردد و در نوبت های معین معادل وجوه مصرفی، آن را به میزان اولیه می رسانند.

انواع تنخواہ گردان :

1. تنخواہ گردان خزانہ
2. تنخواہ گردان استان
3. تنخواہ گردان حسابداری
4. تنخواہ گردان پرداخت

کنترل اجرای بودجه از وظایف مجلس است و مجلس می تواند از مکانیزم کنترل حین اجرا و پس از اجرا استفاده کند.

انواع کنترل

1. کنترل قوه مجریه
2. کنترل قوه مقننه

۱- نظارت و کنترل قوه مجریه (نظارت درونی)

به دو شکل است:

الف) نظارت مالی

ب) نظارت عملیاتی

الف) نظارت مالی

هدف این نوع نظارت که توسط ذی حساب یا خزانه صورت می گیرد، عدم تجاوز دولت از اعتبارات مصوب است

نمونه فرم ارزیابی عملکرد دستگاهها

سازمان سرمایه گذاری و کمکهای اقتصادی و فنی ایران

تاریخ تنظیم: 1389

ردیف	عناوین شاخص	مستند شاخص	واحد سنجش	استاندارد بین المللی	استاندارد منطقه ای	استاندارد ملی S	عملکرد واقعی AP	سقف امتیاز (ضریب اهمیت) W	امتیاز مکتسبه	امتیاز معاونت نظارت راهبردی	امتیاز نهایی
1	نسبت میزان سرمایه گذاری خارجی محقق به تشکیل سرمایه ثابت ناخالص	برنامه عملیاتی سازمان سرمایه گذاری و فنی ایران و وظایف قانونی تعریف شده	در صد	-	-	*		63			
2	ارتقا بهبود فضاي کسب و کار در سطح بین المللی ¹		رتبه بین المللی			5		30			
3	تسهیلات مالی بین المللی ²		میلیون دلار			5752/363		50			

گردش کار اجرای طرح‌های عمرانی

- پس از تصویب طرح توسط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان و انتخاب دستگاه اجرایی مراتب جهت اقدامات بعدی به دستگاه اجرای با اعتبارات پیش‌بینی شده اولیه ابلاغ می‌گردد، (ابلاغ توسط معاونت برنامه‌ریزی صورت می‌پذیرد).
- تهیه و تنظیم موافقتنامه طرح توسط معاونت برنامه‌ریزی استانداری با هماهنگی دستگاه اجرایی و بهره‌بردار و ابلاغ به دستگاه اجرایی جهت اجرا.
- در این مرحله برای تهیه طرح پروژه یا مهندس مشاور انتخاب می‌گردد و یا در صورت وجود امکانات مجری تهیه طرح پروژه راساً توسط عوامل فنی دستگاه اجرایی انجام می‌گیرد.
- پس از تهیه پروژه (فازهای یک و دو مطالعاتی) و تصویب آن توسط دستگاه اجرایی مرحله واگذاری کار شروع می‌شود.
- تهیه اسناد مناقصه و انتخاب پیمانکاران واجد شرایط براساس ضوابط و مقررات مربوطه.
- مناقصه طبق مقررات انجام و از طریق کمیسیون مناقصه نسبت به افتتاح پاکات مناقصه و انتخاب پیمانکار برنده اقدام می‌گردد.

گردش کار اجرای طرح‌های عمرانی

- قرارداد با پیمانکار برنده امضاء و مبادله می‌شود.
 - دستگاه نظارت و مهندس ناظر پروژه تعیین و به پیمانکار ابلاغ می‌شود.
 - مراحل بعدی شامل: تحویل زمین پروژه به پیمانکار با تنظیم صورت مجلس مربوطه، تجهیز کارگاه و شروع کارهای اجرایی.
 - در طول مدت قرارداد کارهای اجرایی پروژه توسط مهندس ناظر مورد بازدید و نظارت قرار می‌گیرد که به ترتیب ذیل می‌باشد:
- نظارت بر اجرای کامل و صحیح عملیات کارگاهی و اجرایی مطابق با نقشه‌های مصوب و مشخصات (فنی عمومی و خصوصی، پیمان، شرایط خصوصی پیمان) و استفاده و مصرف مواد و مصالح مناسب از نظر کیفی و کمی و نظارت و کنترل با تست‌های آزمایشگاه فنی، صدور دستور کارها و تنظیم صورت مجالس و توضیح نقشه‌ها و جزئیات و راهنمایی‌های فنی به عوامل اجرایی و رفع ابهامات موجود در کار و نقشه‌های اجرایی، مشخص نمودن محل و موقعیت معادن و منابع تهیه مصالح و تنظیم صورت مجالس کارهایی که نحوه کنترل آن بعللی پس از زمان اجرا مشکل بوده و یا مقدو نباشد و نامرئی گردد. ضمناً نظارت‌های عالیه و دوره‌ای توسط نمایندگان دستگاه نظارت، مجری و یا واحدهای وزارت متبوع حسب مورد اعمال می‌گردد.

گردش کار اجرای طرح‌های عمرانی

- در طول اجرای کار و به تناسب پیشرفت کار مصالحی که تحویل آن‌ها در انحصار دولت می‌باشد با درخواست پیمانکار و بررسی و تایید دستگاه نظارت، حواله‌های مربوطه توسط کارفرما صادر می‌گردد. همچنین باتوجه به نیاز کارگاه نسبت به صدور حواله‌های مربوط به تحویل لوازم و ابزار و ماشین‌آلات اقدام می‌گردد.
- در جریان انجام کارها در صورت لزوم تغییر در اعتبارات و هزینه‌های اجرای پروژه و یا تغییر در فصول هزینه طرح نسبت به تنظیم اصلاحیه‌های موافقتنامه به طرح‌ها اقدام و مراتب به تایید سایر مبادی ذیربط رسانیده شود.
- چنانچه پیمانکار به هردلیلی نخواهد و یا نتواند پروژه را راهبری نموده و به انجام برساند کارفرما نسبت به خلع ید (ماده ۴۶ شرایط عمومی پیمان) اقدام می‌نماید و چنانچه کارفرما به هردلیلی نخواهد نسبت به ادامه کار اقدام گردد نسبت به خاتمه دادن به پیمان اقدام می‌نماید.
- تهیه صورت وضعیت‌های موقت توسط مهندس ناظر در معیت پیمانکار صورت گرفته و پس از رسیدگی و تصویب مجری طرح جهت پرداخت به ذیحسابی طرح‌های عمرانی ارسال می‌گردد. در ضمن نسبت به آنالیز و تعیین و تصویب قیمت‌های جدید احتمالی اقدام می‌شود.

گردش کار اجرای طرح‌های عمرانی

- تکمیل پروژه و تحویل موقت آن از طریق کمیسیون تحویل موقت.
- تهیه صورت وضعیت قطعی و تحویل توسط دستگاه نظارت در معیت پیمانکار و تصویب کارفرما و رسیدگی به تاخیرات توسط دستگاه نظارت کارفرما و سپس انجام تحویل قطعی پروژه و تسویه حساب با پیمانکار صورت می‌گیرد.
- در طول اجرای کار و یا در خاتمه آن ادعاهای احتمالی پیمانکار مبنی بر وجود ضرر و زیان و یا موارد مشابه مورد رسیدگی قرار می‌گیرد. (از جمله خسارت تعلیق، خسارت تاخیر در تحویل زمین و یا موارد مشابه).
- در دوران نگهدای پروژه (بین تحویل موقت و قطعی) همکاری‌های لازم با دستگاه بهره‌بردار چه از لحاظ دسترسی به نقشه‌ها از طریق دستگاه نظارت و چه رفع نواقص از طریق پیمانکار اعمال می‌گردد.
- در صورتی که پروژه دارای مهندس مشاور باشد هماهنگ با پیشرفت اجرای پروژه صورت بهای کارکرد مهندس مشاور رسیدگی و پرداخت و در خاتمه پروژه با وی تسویه حساب بعمل خواهد آمد.

بخش حمل و نقل در قانون احکام دائمی توسعه

ابلاغ قانون احکام دائمی توسعه

- حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر حسن روحانی
- ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران
- عطف به نامه شماره ۵۲۴۱۲/۱۰/۲۲۰ مورخ ۱۳۹۴/۸/۴ در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم (۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور که با عنوان لایحه به مجلس شورای اسلامی تقدیم گردیده بود، با تصویب در جلسه علنی روز یکشنبه مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ و تأیید شورای محترم نگهبان، به پیوست ابلاغ می‌گردد.
- رئیس مجلس شورای اسلامی - علی لاریجانی

الف - به منظور تأمین منابع مورد نیاز جهت توسعه و نگهداری و بهره‌برداری امور حمل‌ونقل جاده‌ای به سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای اجازه داده می‌شود از جابه‌جایی کالا و مسافر در جاده‌های کشور به استثنای جاده‌های روستایی و عشایری بر اساس تن - کیلومتر و نفر - کیلومتر با پیشنهاد مجمع عمومی سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای و با تصویب شورای اقتصاد عوارض وصول نماید.

ب - میزان وصول عوارض هر تن - کیلومتر حمل و نقل کالا در داخل کشور از شرکتهای حمل‌ونقل بین‌المللی که مبادرت به حمل و نقل کالای عبوری و ترانزیت خارجی می‌کنند با پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و تصویب شورای اقتصاد تعیین می‌شود.

پ - صددرصد (۱۰۰٪) خسارات وارده بر ابنیه فنی و تأسیسات، از واردکننده خسارت توسط سازمان مذکور وصول می‌شود.

ت - به منظور کمک به تدارک ناوگان حمل و نقل جاده‌ای بین شهری و احداث پایانه‌های مسافری و باری و مجتمع‌های خدمات رفاهی بین راهی توسط بخشهای خصوصی و تعاونی با اولویت تعاونی‌های ایثارگران، وجوه اداره‌شده از محل منابع داخلی شرکتهای وابسته به وزارت راه و شهرسازی پرداخت می‌شود.

ث - اجازه داده می‌شود با تأیید و تشخیص سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای، کامیون‌های مورد نیاز که استانداردهای روز را دارا بوده و عمر کمتر از سه سال داشته باشند مشروط به وجود خدمات پس از فروش موضوع قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان خودرو مصوب ۱۳۸۶/۳/۲۳ وارد شود. دولت مجاز است در این رابطه تخفیفات و تسهیلات گمرکی را اعمال کند. استفاده از این تخفیفات منوط به خروج یک کامیون فرسوده با عمر بیش از بیست و پنج سال به ازای هر کامیون وارداتی است. آیین‌نامه نحوه اجرای این بند توسط وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و امور اقتصادی و دارایی و سازمان برنامه و بودجه

ج - به منظور بهره‌برداری بهینه از ظرفیت‌ها و موقعیت‌های جغرافیایی کشور:

202

۱- وزارت راه و شهرسازی با هماهنگی و مشارکت مرکز آمار ایران موظف است نسبت به ایجاد بانک جامع حمل‌ونقل کشور و استقرار سامانه اطلاعات جامع حوادث و سوانح حمل و نقل که دربرگیرنده اطلاعات دریافتی از پلیس، بخش بهداشت و درمان کشور، سازمان‌های راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای، هواپیمایی کشوری و بنادر و دریانوردی، شرکت راه‌آهن و سایر سازمان‌های ذی‌ربط است با هدف تجمیع، شفاف‌سازی و ارائه داده‌ها و اطلاعات صحیح و قابل استفاده در تحلیل و تدوین اهداف و برنامه‌های ملی ایمنی اقدام نماید. گزارش آماری حمل و نقل کشور همه ساله توسط مرکز آمار ایران تدوین و منتشر می‌شود.

۲- طرح جامع حمل و نقل کشور با هدف پاسخگویی به تقاضاهای بالفعل و بالقوه و دستیابی به جایگاه مناسب در حوزه‌های ایمنی، انرژی، اقتصاد، حمل و نقل و محیط زیست تا مدت شش‌ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. از زمان تصویب طرح جامع، شروع کلیه طرح‌های جدید توسعه و ساخت زیربنای حمل و نقل، فقط براساس این طرح و در قالب بودجه سنواتی قابل اجراء است.

۳- دولت موظف است ساز و کارهای قانونی لازم را به منظور کاهش سالانه ده درصد (۱۰٪) از میزان تلفات جانی ناشی از تصادفات رانندگی در جاده‌های کشور فراهم کند.

چ - به منظور تسهیل تجارت و رقابت پذیر کردن فعالیتهای حمل و نقل با توجه به مزیت‌های نسبی در زنجیره عرضه و خدمات ترابری منطقه‌ای و بین‌المللی، دولت مجاز است:

203

۱- از ایجاد پارک‌های پشتیبانی (لجستیک)، احداث پایانه‌ها، شهرک‌های حمل و نقل ترکیبی مسافری و باری و گسترش بنادر خشک توسط بخش خصوصی و تعاونی حمایت کند.

۲- نسبت به تهیه طرح مکان‌یابی پایانه‌های بارگنج (کانتینری) و حمل و نقل ترکیبی در شبکه اصلی و عبوری (ترانزیتی) کشور اعم از شمالی - جنوبی، شرقی - غربی و نیز شبکه آسیایی از طریق بخش خصوصی و تعاونی اقدام کند.

۳- ساز و کارهای لازم را برای تحقق افزایش سالانه ده درصد (۱۰٪) حجم عبور (ترانزیت) خارجی کالا، فراهم کند.

تبصره ۱- کلیه دریافتی‌های موضوع بندهای (الف)، (ب) و (پ) این ماده پس از وصول، به حساب سازمان راهداری و حمل و نقل جاده‌ای نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود تا بر اساس بودجه سالانه آن سازمان به مصرف برسد.

– ماده ۳۱-تبصره ۵ – هزینه خدمات مدیریت طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، سازمان مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی، شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور، شرکت مادر تخصصی تولید برق حرارتی، شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران، شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی و مؤسسه جهاد نصر، حداکثر تا دوونیم درصد (۲/۵٪) عملکرد تخصیص اعتبارات ذی‌ربط با احتساب اعتبارات دریافتی از منابع بودجه عمومی کشور تعیین می‌گردد.

۲۰۵
- ماده ۴۸- به منظور ایجاد سازوکارهای تأمین منابع مالی پایدار برای توسعه زیرساخت و ناوگان حمل و نقل کشور تشویق، حمایت و مشارکت در سرمایه‌گذاری زیرساخت‌ها، بیمه سرمایه‌گذاری‌ها در حوزه حمل و نقل و مشارکت در ساخت، توسعه و نگهداری شبکه‌ها و زیرساخت‌ها، دولت می‌تواند صندوق توسعه حمل و نقل را با سرمایه اولیه یکصد و نود هزار میلیارد (۱۹۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال از دارایی‌های خود را که در اختیار وزارت راه و شهرسازی، سازمان‌ها و شرکتهای تابعه و وابسته به آن قرار دارد، با استفاده از منابع پیش‌بینی‌شده در این ماده و نیروی انسانی موجود وزارت راه و شهرسازی و با شخصیت حقوقی مستقل دولتی وابسته به وزارت راه و شهرسازی تشکیل دهد. این صندوق، طبق اساسنامه خود و در چهارچوب مصوبات هیأت امنای متشکل از وزیران راه و شهرسازی و امور اقتصادی و دارایی و رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور توسط هیأت عامل، فعالیت می‌کند.

– ماده ۵۳ – به منظور ارتقای ایمنی و کیفیت خدمات حمل و نقل هوایی، ناوبری هوایی و فرودگاهی:

– ۱- سازمان هواپیمایی و شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران (مادر تخصصی و شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی «ره») از نظر اداری، استخدامی، مالی و معاملاتی در چهارچوب اساسنامه‌هایی به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و سازمان‌های اداری و استخدامی کشور و برنامه و بودجه کشور که حداکثر ظرف مدت سه‌ماه از تاریخ تصویب و ابلاغ این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد اداره می‌شوند.

– ۲- اعتبارات سازمان هواپیمایی کشوری (هزینه‌ای و سرمایه‌ای) از محل درآمدهای اختصاصی، کمکها و سایر درآمدهایی که براساس تعرفه مصوب شورای عالی هواپیمایی با رعایت مواد (۳۸) و (۳۹) قانون محاسبات عمومی کشور وصول شود، تأمین می‌گردد.

– ۳- صددرصد (۱۰۰٪) درآمدهای شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران (مادر تخصصی و شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی «ره») اعم از فروش خدمات و دارایی‌های شرکت، اختصاصی است و پس از واریز به حساب شرکت، افتتاح شده توسط خزانه‌داری کل کشور نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران برای اجرای مأموریت‌های شرکت از جمله نوسازی سامانه‌های ناوبری هوایی و توسعه فرودگاههای کشور هزینه می‌شود.

– ۴- سازمان هواپیمایی و شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران (مادر تخصصی و شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی «ره») مشمول ماده (۵) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ است.

راه و شهر سازی در برنامه ششم توسعه

بخش ۱۱- حمل و نقل و مسکن (ماده ۵۱ تا ۶۱)

- ماده ۵۱- با رعایت سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی در راستای مردمی شدن اقتصاد و گسترش زیرساخت‌های مورد نیاز برای خدمات تجاری خارجی و افزایش عبور (ترانزیت) و حل مشکلات حمل و نقل:
- الف - به سازمان بنادر و دریانوردی و شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران اجازه داده می‌شود با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷ و الحاقات بعدی آن نسبت به مشارکت با شرکتهای معتبر بین‌المللی (داخلی و خارجی)، برای تشکیل شرکتهایی جهت سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری از بنادر اصلی با کارکرد بین‌المللی و فرودگاهی به‌استثنای خدمات کمک‌ناوبری و نشست و برخاست هواپیما اقدام نماید. سهم شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران و سازمان بنادر و دریانوردی و بخش خصوصی داخلی حداقل پنجاه و یک درصد (۵۱٪) خواهد بود.
- ب - به سازمان بنادر و دریانوردی اجازه داده می‌شود با حفظ وظایف حاکمیتی از طریق ارائه حمایت و مشوقهای لازم، نسبت به واگذاری حق بهره‌برداری و مدیریت بنادر کوچک و محلی، اعطای مجوز احداث بنادر کوچک جدید به اشخاص حقوقی حرفه‌ای و معتبر غیردولتی با رعایت قوانین و مقررات داخلی و بین‌المللی و اصول رقابتی اقدام نماید.

بخش ۱۱- حمل و نقل و مسکن (ماده ۵۱ تا ۶۱) - ۲

- ماده ۵۲ - به منظور تقویت اقتصاد حمل و نقل ریلی و ترغیب سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در این زمینه و تسریع و تسهیل اجرای طرحها (پروژه‌ها) و افزایش رضایتمندی و اقبال عمومی از خدمات ارائه‌شده در این نوع حمل و نقل:
- الف - سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی در احداث و بهره‌برداری از حمل و نقل ریلی درون‌شهری و برون‌شهری مانند سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه‌یافته تلقی شده و مشمول کلیه قوانین و مقررات مرتبط با سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه‌یافته خواهد بود.
- ب - مالیات بر ارزش افزوده خدمات حمل و نقل ریلی علاوه بر معافیت‌های مذکور در بند (۱۲) ماده (۱۲) قانون مالیات بر ارزش افزوده با نرخ صفر محاسبه خواهد شد.
- پ - وزارت راه و شهرسازی موظف است با رعایت سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی و قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۷ و الحاقات بعدی آن و قانون حمایت از سامانه‌های حمل و نقل ریلی شهری و حومه‌ای مصوب ۲۲/۵/۱۳۸۵ شرکت حمل و نقل ریلی مسافری حومه‌ای را با هدف ساماندهی حاشیه شهرها و توسعه امور حمل و نقل ریلی حومه‌ای و ساخت خطوط مستقل حومه‌ای در زیرمجموعه شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران تشکیل دهد. این شرکت با همکاری شهرداری‌های مربوطه متولی کلیه امور حمل و نقل ریلی مسافری حومه‌ای در کشور می‌باشد. فعالیت شرکتهای قطارهای شهری به‌طور مستقل در امور توسعه حمل و نقل ریلی حومه بلامانع است. اساسنامه شرکت حمل و نقل ریلی مسافری حومه‌ای ظرف مدت شش‌ماه پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون به پیشنهاد مشترک سازمان، وزارت راه و شهرسازی و وزارت کشور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

بخش ۱۱- حمل و نقل و مسکن (ماده ۵۱ تا ۶۱) - ۳

— ماده ۵۳

- الف - شرکت مادر تخصصی فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران و شرکتهای فرودگاهی وابسته و شرکت راه آهن جمهوری اسلامی ایران مشمول مزایای قانون توسعه صنعت ایرانگردی و جهانگردی مصوب ۷/۷/۱۳۷۰ می‌شوند.
- ب - دولت موظف است از زمان لازم‌الاجراء شدن این قانون نسبت به بازنگری از طریق تمهیدات قانونی و لغو تخفیفات تکلیفی و معافیت در زمینه بهره‌برداری از خدمات ناوبری هوایی، فرودگاهی، نشست و برخاست، خدمات پروازی، واگذاری اماکن و سایر موارد مرتبط و واقعی نمودن نرخ آنها اقدام نماید.
- پ - سازمان هواپیمایی کشوری موظف است، به منظور تقویت اقتصاد حمل و نقل هوایی، ترغیب سرمایه‌گذاری در بخش هوایی غیرنظامی، بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و سرمایه‌ها و ارتقای سطح علمی و فنی صنعت هوایی کشور با رعایت اصل حمایت از صنایع داخلی دانش‌بنیان و انتقال فناوری پیشرفته به داخل و همچنین ایجاد اشتغال برای نیروهای تحصیل کرده، برنامه مدونی به منظور تحقق اهداف ذیل تهیه و پس از تأیید شورای عالی هواپیمایی کشوری به اجراء بگذارد:

— ...

بخش ۱۱- حمل و نقل و مسکن (ماده ۵۱ تا ۶۱) - ۴

- ماده ۵۵ - هزینه خدمات مدیریت طرحهای تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شرکت ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، شرکت مجری ساختمان‌ها و تأسیسات دولتی و عمومی، شرکت سهامی توسعه منابع آب و نیروی ایران و شرکت توسعه و نگهداری اماکن ورزشی تا دو و نیم درصد (۲.۵٪) عملکرد تخصیص اعتبارات ذی‌ربط با احتساب کل وجه دریافتی از بودجه عمومی دولت اعم از وجوه نقد، اسناد خزانه، اوراق مشارکت و سایر اوراق بهادار تعیین و توسط سازمان در اختیار بنیاد و شرکتهای مذکور قرار می‌گیرد.

- سازمان موظف به تخصیص اعتبارات اجتناب‌ناپذیر بنیاد و شرکتهای مذکور در چهارچوب بودجه آنها از محل اعتبارات فوق تا دو و نیم درصد (۲.۵٪) می‌باشد.

بخش ۱۱- حمل و نقل و مسکن (ماده ۵۱ تا ۶۱)-۵

- ماده ۵۷ -

- الف - دولت مکلف است به منظور تکمیل و اجرای طرحهای (پروژه‌های) حمل و نقل ریلی، دوخطه کردن مسیرها و احداث خطوط برقی و سریع‌السیر، علاوه بر مشارکت‌های دولتی - خصوصی و افزایش اعتبارات این حوزه در بودجه سالانه، یک درصد (۱٪) منابع حاصل از فروش نفت و گاز سهم دولت را در قالب بودجه سالانه به وزارت راه و شهرسازی اختصاص دهد تا طرحهای حمل و نقل ریلی با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته اجراء گردد.
- ب - با توجه به قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت مصوب ۱۳۸۶/۹/۱۸ به گونه‌ای برنامه‌ریزی شود که در طول اجرای قانون برنامه سهم حمل و نقل ریلی بار حداقل به سی درصد (۳۰٪) و سهم حمل و نقل ریلی مسافر حداقل به بیست درصد (۲۰٪) برسد.

بخش ۱۱- حمل و نقل و مسکن (ماده ۵۱ تا ۶۱) - ۶

- ماده ۵۸ - دولت مکلف است نسبت به تضمین تسهیلات و تأمین ناوگان و تجهیزات قطار شهری شهرها و حومه آنها از محل منابع پیش‌بینی شده در بودجه سنواتی به‌نحوی اقدام نماید که تا پایان اجرای قانون برنامه دوهزار دستگاہ واگن و تجهیزات مربوط با رعایت قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی در تأمین نیازهای کشور و تقویت آنها در امر صادرات مصوب ۱/۵/۱۳۹۱ با اصلاحات بعدی آن به خطوط ریلی شهری اضافه شود. شهرداری‌ها نیز موظفند نسبت به توسعه قطار شهری از محل منابع خود اقدام نمایند.

بخش ۱۱- حمل و نقل و مسکن (ماده ۵۱ تا ۶۱) - ۷

- ماده ۶۲- دولت موظف است به منظور ارتقای شرایط محیطی پایدار و فراگیر ساکنان مناطق حاشیه‌نشین و برخورداری آنها از مزایای شهرنشینی و پیش‌نگری و پیشگیری از ایجاد سکونتگاه‌های غیرمجاز اقدامات زیر را انجام دهد:
- الف - برنامه‌ریزی برای مدیریت و توزیع متناسب فعالیت، جمعیت و مهاجرت در کشور و ممانعت از توسعه حاشیه‌نشینی با رویکرد تقویت مبادی مهاجرت، با ساماندهی مناطق حاشیه‌نشین و کاهش جمعیت آن به میزان سالانه ده درصد (۱۰٪)
- ب - سامان‌بخشی مناطق حاشیه‌نشین تعیین شده توسط شورای عالی شهرسازی و معماری ایران از طریق تدوین و اجرای سازوکارهای حقوقی، مالی و فرهنگی و توانمندسازی ساکنان بافتهای واقع در داخل محدوده‌های شهری با مشارکت آنها، در چهارچوب «سند ملی توانمندسازی و ساماندهی سکونتگاه‌های غیرمجاز» و ایجاد شهرکهای اقماری برای اسکان جمعیت مهاجر
- پ - تهیه و اجرای طرح هادی برای روستاهای واقع در حریم شهرها با رویکرد کنترل محدوده روستاهای مذکور در حد رشد طبیعی آنها
- ت - طراحی و ایجاد کمربند سبز در اطراف مراکز جمعیتی توسط شهرداری‌ها با مشارکت دولت در قالب بودجه سنواتی

برنامه های راه و حمل و نقل در برنامه ششم

توسعه - در سایر بخش ها - ۱

- ماده ۱۰۸- به منظور ارتقای نظم و امنیت و توسعه پیشگیری و مقابله با جرائم، کنترل مؤثر مرزها و همچنین کاهش تخلفات و حوادث رانندگی اقدامات زیر در طول اجرای قانون برنامه اجراء می شود:
- الف - ارتقای نظم و ایمنی حمل و نقل و عبور و مرور؛
- ۱- دولت مکلف است اقدامات و سازوکار لازم برای کاهش تلفات حوادث رانندگی با تأکید بر تجهیز و تقویت پلیس راهنمایی و رانندگی، ارتقای کیفیت ایمنی وسایط نقلیه، تقویت و تکمیل شبکه های امداد رسانی و فوریت های پزشکی، اصلاح نقاط حادثه خیز جاده ای و توسعه فرهنگ صحیح ترافیکی را فراهم نماید به نحوی که تلفات حوادث رانندگی نسبت به تعداد ده هزار دستگاه خودرو تا پایان اجرای قانون برنامه سی و یک درصد (۳۱٪) کاهش یابد.
- ۲- کلیه معابر اصلی، میادین و بزرگراهها در مراکز استان ها و کلان شهرها و همچنین جاده های اصلی و آزادراهها با نصب نگهداری و به روزرسانی سامانه های کنترلی و مراقبتی هوشمند توسط شهرداری ها و وزارت راه و شهرسازی تحت پوشش قرار گرفته و این سامانه ها و دسترسی لازم آن در اختیار نیروی انتظامی قرار گیرد.

برنامه های راه و حمل و نقل در برنامه ششم توسعه-در سایر بخش ها-۲

– ماده ۲۷-تأمین و تخصیص اعتبار مورد نیاز جهت احداث، بهسازی و آسفالت و نگهداری راههای روستایی روستاهای بالای بیست خانوار جمعیت و مناطق عشایری تا پایان اجرای قانون برنامه (هر سال بیست درصد ۲۰٪) از طریق سازمان

– ماده ۴۴- در قالب طرح جامع حمل و نقل کشور نسبت به کاهش مصرف انرژی و کربن در ناوگان حمل و نقل اقدام و از شماره گذاری خودروهایی که شرایط یورو ۴ را ندارند خودداری نماید.

قانون بودجه سال ۱۳۹۷ و احکام و تبصره های مرتبط با حمل و نقل

ماده واحده بودجه ۱۳۹۷

ماده واحده- بودجه سال ۱۳۹۷ کل کشور از حیث منابع بالغ بر یازده میلیون و نهصد و چهل و پنجاه و چهار میلیارد و ششصد و هفتاد و چهار میلیون (۱۱,۹۴۹,۳۵۴,۶۷۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال و از حیث مصارف بالغ یازده میلیون و نهصد و چهل و نه هزار و سیصد و پنجاه و چهار میلیارد و ششصد و هفتاد و چهار میلیون (۱۱,۹۴۹,۳۵۴,۶۷۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال به شرح زیر است:

الف- منابع بودجه عمومی دولت از لحاظ درآمدها و واگذاری داراییهای سرمایه‌ای و مالی و مصارف بودجه عمومی دولت از حیث هزینهها و تملک داراییهای سرمایه‌ای و مالی، بالغ بر چهار میلیون و دویست و چهل و نه هزار و یک صد و ده میلیارد و هشتصد و نود و یک میلیون (۴,۲۴۹,۱۱۰,۸۹۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال شامل:

۱- منابع عمومی بالغ بر سه میلیون و ششصد و هشتاد هزار و چهارصد و نود میلیارد (۳,۶۸۰,۴۹۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

۲- درآمد اختصاصی وزارتخانهها و مؤسسات دولتی بالغ بر پانصد و شصت و هشت هزار و ششصد و بیست میلیارد و هشتصد و نود و یک میلیون (۵۶۸,۶۲۰,۸۹۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال

ب- بودجه شرکتهای دولتی، بانکها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت از لحاظ درآمدها و سایر منابع تأمین اعتبار بالغ بر هشت میلیون و یکصد و سی و نه هزار و هشتصد و هفتاد و یک میلیارد و چهارصد و نود و یک میلیون (۸,۱۳۹,۸۷۱,۴۹۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال و از حیث هزینهها و سایر پرداختها بالغ بر هشت میلیون و یکصد و سی و نه هزار و هشتصد و هفتاد و یک میلیارد و چهارصد و نود و یک (ریال ۸,۱۳۹,۸۷۱,۴۹۱,۰۰۰,۰۰۰ میلیون

جداول کلان بودجه سال ۱۳۹۷

219

- جدول شماره - ۱ خلاصه بودجه کل کشور ۴۱
- جدول شماره - ۲ خلاصه درآمدها و هزینه های دولت ۴۲
- جدول شماره - ۳ خلاصه واگذاری و تملک دارایی های سرمایه ای ۴۳
- جدول شماره - ۴ خلاصه واگذاری و تملک دارایی های مالی ۴۴
- جدول شماره - ۵ درآمدها، واگذاری داراییهای سرمایه ای و واگذاری داراییهای مالی بر حسب قسمت، بخش، بند و اجزا
- جدول شماره - ۶ برآورد اعتبارات هزینه ای و تملک دارایی های سرمایه ای بر حسب امور و فصل ۵۹
- جدول شماره - ۷ خلاصه بودجه دستگاههای اصلی و زیرمجموعه ۶۴
- جدول شماره - ۱-۷ اعتبارات هزینه ای دستگاه های اجرایی بر حسب فصول هزینه ۱۹۰
- جدول شماره - ۲-۷ اعتبارات متفرقه انتقال یافته به جداول ۷ و ۱۰ ماده واحده ۲۷۸
- جدول شماره - ۸ برآورد اعتبارات تملک دارایی های مالی ۳۱۲
- جدول شماره - ۹ برآورد اعتبارات ردیف های متفرقه ۳۱۵
- جدول شماره - ۱۰ تصویر کلان بودجه استانی

جداول کلان بودجه سال ۱۳۹۷ – ادامه

جدول شماره ۱۱ - خلاصه کل منابع و مصارف بودجه شرکتهای دولتی، بانکها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت

جدول شماره ۱۲ - طرحهای قابل اجرا با مشارکت بخش خصوصی ۳۴۲

جدول شماره ۱۳ - اعتبارات موضوع ماده (۲۹) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی ۳۴۳

جدول شماره ۱۵ - مطالعه و احداث قطارهای حومه ای جدید موضوع جزء (۴) ردیف (۵۵۰۰۰۰) جدول شماره (۳۴۴) ۹)

جدول شماره ۱۶ - تعرفه های درآمدهای موضوع جدول شماره (۳۴۵) ۵)

جدول شماره ۱۸ - توزیع اعتبارات موضوع واگذاری سهام و سهم الشرکه دولت ۳۶۱

جدول شماره ۱۹ - فهرست طرحهای تملک داراییهای سرمایه‌های دارای مجوز کمیسیون ماده (۲۳) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم با اولویت مناطق محروم

جدول شماره ۲۰ - طرحهای مطالعاتی و اجرایی موضوع ردیف ۳۶۸ ۵۵۰

تبصره ها

– تبصره ۴-ج- به بانکهای عامل اجازه داده میشود در سال ۱۳۹۷ از محل منابع در اختیار از جمله منابعی که با تصویب هیأت عامل صندوق توسعه ملی در آن بانک سپردهگذاری شده است، نسبت به اعطای تسهیلات ارزی به سرمایهگذاران بخشهای خصوصی، تعاونی و شهرداریها برای طرحهای توسعهای انواع مختلف حمل و نقل درون و برونشهری بدون انتقال مالکیت و با معرفی وزارت راه و شهرسازی و تضمین سازمانها و شرکتهای تابعه و ذیربط این وزارتخانه و یا وزارت کشور با تضمین سازمان امور شهرداریها و دهیاریهای کشور در قبال اخذ حق دسترسی یا فروش خدمات به استفادهکنندگان تا استهلاك اصل سرمایه و سود آن اقدام کنند.

مجوز برداشت از صندوق توسعه ملی - تبصره ۴

عنوان	ادله قانونی	میلیون دلار	میلیارد ریال
طرحهای آبیاری تحت فشار، کمفشار و سامانههای نوین آبیاری	ماده ۳۵ قانون برنامه ششم توسعه	10,500	300
طرحهای آبرسانی روستایی و توسعه شبکههای آن	10,500	300	
سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران	ماده ۹۳ قانون برنامه ششم توسعه	3,500	100
تقویت بنیه دفاعی (در ردیف های مربوطه در جدول شماره ۷ اعمال گردیده است.)	ماده ۱۰۶ قانون برنامه ششم توسعه	45,500	1,300
مقابله با ریزگردها در کشور و رفع مشکل برق خوزستان	بند (د) س (ماده ۳۸ - قانون برنامه ششم توسعه)	5,250	150
توسعه مکران	ماده ۱۱۱ قانون برنامه ششم توسعه	3,500	100
ساماندهی حمل و نقل عمومی (موتورسیکلت، تاکسی، مینی بوس، اتوبوس، کامیون و کامیونت)	3,500	100	
بهبود محیط زیست، آبخیزداری و ساماندهی پسماندهای کل کشور	بند (ث) ماده ۳۸ قانون برنامه ششم توسعه	70,000	2,000
کمک به ساماندهی بافت های فرسوده و بازسازی مناطق آسیب دیده از زلزله	3,500	100	
حمل و نقل ریلی	12,250	350	
کمک به تسویه بدهی پاداش پایان خدمت بازنشستگان وزارت آموزش و پرورش	35,200	1,006	
جمع	5,806		
	203,200		

- تبصره ۸- ب- در اجرای ماده ۶ قانون هوای پاک مصوب سال ۱۳۹۶ مبنی بر الزام اعمال قانون خودروهای فاقد معاینه فنی از طریق متوقف نمودن و صدور قبض جریمه مطابق با قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی، شهرداری تهران مکلف به اجرای طرح ناحیه کاهش آلودگی هوا (LEZ) می باشد. در این راستا، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است مطابق قانون نسبت به جریمه متخلفین اقدام نماید. مبالغ وصولی جریمه های صادر شده به ردیف درآمد عمومی ۱۶۰۱۸۳ نزد خزانه داری کل واریز می گردد تا از محل اعتبار ردیف ۵۳۰۰۰۰-۴۹ جدول شماره (۹) این قانون در جهت کاهش آلودگی هوا و توسعه و بهره برداری حمل و نقل عمومی به شهرداری تهران اختصاص یابد

- تبصره ۱۰- الف- شرکتهای بیمه های مکلفند مبلغ دوهزار و هفتصد و پنجاه میلیارد (۲,۷۵۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال از اصل حق بیمه شخص ثالث دریافتی را طی جدولی که براساس فروش بیمه (پرتفوی) هر یک از شرکتهای تعیین و به تصویب شورایعالی بیمه میرسد به صورت هفتگی به درآمد عمومی ردیف ۱۶۰۱۱۱ جدول شماره (۵) این قانون نزد خزانهداری کل کشور واریز کنند. وجوه واریزی در اختیار سازمان راهداری و حمل و نقل جادهای کشور، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران و سازمان اورژانس کشور قرار میگیرد تا در امور منجر به کاهش تصادفات مندرج در ردیف های مربوط به این دستگاه ها در جدول شماره (۷) این قانون هزینه شود. بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران موظف به نظارت بر اجرای این تبصره است. وجوه واریزی شرکتهای بیمه موضوع این تبصره به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی محسوب میشود.

اعتبارات فصول

224

مبالغ به میلیون ریال

شماره طبقه بندی	عنوان	هزینه ای					تملك دارایی های سرمایه ای				جمع کل		
		برآورد ۱۳۹۷				عملکرد ۱۳۹۵	مصوب ۱۳۹۶	برآورد ۱۳۹۷					
		جمع	اختصاصی	متفرقه	هزینه عمومی			جمع	اختصاصی	متفرقه		سرمایه ای پیوست ۱	
۱۳۰۳۰۰۰۰۰۰	فصل حمل و نقل	۲,۱۶۹,۱۰۴	۸۲۰,۳۳۳	۳,۸۷۴,۳۶۳	۲,۷۷۱,۱۰۷	۲۶۲,۹۰۰	۲۳۳,۹۳۴	۸۴,۹۰۹,۰۸۱	۹۱,۷۶۳,۱۹۹	۴۵,۳۵۰,۰۰۰	۱۳,۸۹۳,۳۸۲	۵۹,۳۳۳,۳۸۲	۶۴,۱۱۴,۳۸۹
۱۳۰۴۰۰۰۰۰۰۰	فصل صنعت و معدن	۳,۹۷۰,۳۸۷	۲,۱۳۴,۱۹۰	۱,۶۸۴,۶۴۶	۴,۳۳۹,۳۹۷	-	۲,۶۵۴,۶۵۱	۱,۰۷۴,۴۴۲	۱۴,۰۶۲,۶۸۲	۲,۳۸۲,۸۲۷	۷۳۰۹,۳۷۲	۹,۶۹۲,۳۹۹	۱۴,۰۳۱,۵۹۶
۱۳۰۵۰۰۰۰۰۰۰	فصل بازرگانی	۷,۰۶۲,۶۶۰	۴,۷۵۴,۶۴۹	۵,۵۹۳,۹۳۶	۱۵,۸۰۸,۳۸۶	۸,۱۶۹,۲۰۰	۲,۰۴۵,۱۵۰	۳۶۸,۵۳۲	۹۰۴,۱۵۵	۳۲۱,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۷۷۱,۰۰۰	۱۶,۵۷۹,۳۸۶
۱۳۰۶۰۰۰۰۰۰۰	فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۱۰,۳۳۸,۰۷۹	۶,۳۸۵,۱۳۶	۶,۴۰۰,۶۳۵	۱۱,۳۰۲,۲۲۲	۳۷۳,۸۸۲	۴,۵۲۸,۹۱۵	۹,۱۴۸,۷۱۰	۴۴,۵۳۹,۹۱۸	۲۰,۱۵۴,۶۷۱	۳,۵۸۱,۵۳۶	۲۲,۷۳۶,۱۹۷	۲۲,۰۳۹,۶۱۹
۱۳۰۷۰۰۰۰۰۰۰۰	فصل منابع آب	۲,۱۳۲,۴۰۵	۱,۴۰۰,۸۴۰	۲,۱۸۹,۶۳۴	۲,۳۲۹,۵۶۸	-	۱۳۹,۹۳۴	۳۶,۰۵۸,۶۴۲	۵۱,۷۷۶,۱۷۷	۳۰,۸۵۷,۰۰۱	۲۳۵,۳۳۵	۳۱,۰۸۲,۳۳۶	۲۲,۴۱۱,۹۹۴
۱۳۰۸۰۰۰۰۰۰۰۰	فصل روابط کار	۱,۱۱۸,۵۲۰	۸۵۲,۹۰۴	۱,۰۴۱,۰۰۰	۱,۳۱۳,۰۰۰	-	۲۷۲,۰۰۰	-	-	-	-	-	۱,۳۱۳,۰۰۰
۱۳۰۹۰۰۰۰۰۰۰۰	فصل تعاون	۲۷۸,۰۳۰	۲۲۴,۷۵۲	۴۰۳,۰۰۰	۴۹۲,۰۰۰	-	۸۹,۰۰۰	-	-	-	-	-	۴۹۲,۰۰۰
۱۳۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور اقتصادی	۵,۱۱۰,۷۳۳	۶,۲۴۸,۳۸۹	۷,۱۳۶,۳۶۱	۱۱,۱۶۲,۱۷۸	۳,۹۱۵,۱۵۷	۱۱۰,۷۶۰	۹۱۹,۶۰۷	۱,۷۱۶,۶۰۰	۱,۰۷۱,۷۰۰	۳۷,۸۸۰	۱,۰۹۹,۵۸۰	۱۲,۲۶۱,۷۵۸
۱۴۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	امور محیط زیست	۴۵۲,۲۷۱	۶۱۷,۰۲۴	۶۰۴,۳۶۳	۸۹۶,۱۰۳	۴۵,۰۰۰	۲۴۶,۷۴۰	۲۹۱,۶۲۹	۱,۷۴۵,۰۰۰	۱,۸۳۰,۰۰۰	۱۰۴,۰۳۵	۱,۹۳۴,۰۳۵	۲,۸۳۰,۱۲۸
۱۴۰۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰	فصل مدیریت پسماند	۶۷,۶۸۹	۳۳,۰۳۹	۴۵,۶۳۵	۱۵۲,۶۳۵	-	۱۰۸,۰۰۰	-	-	-	-	-	۱۵۲,۶۳۵
۱۴۰۲۰۰۰۰۰۰۰۰۰	فصل کاهش آلودگی	۶۹,۵۷۴	۷۹,۳۶۶	۱۰۲,۶۷۹	۱۲۲,۶۷۹	-	۲۰,۰۰۰	۱۶۵,۱۲۹	۵۶۴,۰۰۰	۶۲۵,۰۰۰	-	۶۲۵,۰۰۰	۷۴۷,۶۷۹
۱۴۰۴۰۰۰۰۰۰۰۰۰	فصل حفاظت از گونه های زیستی	۳۷۲,۱۰۲	۳۵۰,۹۶۴	۳۳۶,۵۵۸	۴۴۵,۳۹۸	-	۱۰۸,۷۴۰	۱۱۱,۵۰۰	۱,۱۰۵,۰۰۰	۱,۱۱۵,۰۰۰	۱۰۴,۰۳۵	۱,۲۱۹,۰۳۵	۱,۶۶۴,۳۳۳
۱۴۰۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰	فصل تحقیق و توسعه در امور محیط زیست	۷۷,۵۵۶	۱۱۹,۰۳۵	۱۱۹,۳۹۱	۱۷۲,۴۹۱	۳۵,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	۷۶,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	-	۹۰,۰۰۰	۲۶۲,۴۹۱
۱۵۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	امور مسکن، عمران شهری و روستایی	۲,۱۷۹,۱۹۹	۷۲۷,۱۰۷	۹۴۰,۷۳۰	۲,۴۹۷,۸۰۲	۴۶۸,۸۰۱	۱,۰۸۸,۲۷۱	۳۱,۱۱۱,۶۶۶	۲۶,۳۲۱,۷۳۸	۲۲,۱۵۵,۳۵۸	۸,۴۰۴,۳۲۱	۳۱,۵۵۹,۹۷۹	۲۴,۰۵۷,۷۸۱
۱۵۰۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰	فصل مسکن	۲۶۲,۸۹۴	۲۲۹,۵۷۸	۲۴۹,۴۱۹	۳۶۲,۷۸۹	۱۵,۳۷۰	-	۴۵,۰۰۰	۱,۷۸۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۱۰۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۵۶۴,۷۸۹

اعتبارات دستگاهها

225

مبالغ به میلیون ریال

جمع کل	تملك دارایی های سرمایه ای						هزینه ای						عنوان	کد دستگاه
	برآورد ۱۳۹۷				مصوب ۱۳۹۶	عملکرد ۱۳۹۵	برآورد ۱۳۹۷				مصوب ۱۳۹۶	عملکرد ۱۳۹۵		
	جمع	اختصاصی	متفرقه	سرمایه ای پیوست ۱			جمع	اختصاصی	متفرقه	هزینه عمومی				
۱,۰۸۴,۷۱۶	۵۰۰,۰۰۰	۴۹۰,۰۰۰	-	۱۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۳	۱۰,۰۰۰	۵۸۴,۷۱۶	۴۷۸,۰۰۰	-	۱۰۶,۷۱۶	۱۲۰,۰۰۰	۲۴۲,۴۹۲	سازمان هواپیمایی کشوری	۸
۱۵,۸۲۳,۰۰۰	۱۵,۸۲۳,۰۰۰	-	۴,۸۷۳,۰۰۰	۱۰,۹۵۰,۰۰۰	۲۳,۰۷۳,۰۰۰	۱۴,۴۷۳,۵۴۹	-	-	-	-	-	-	شرکت سهامی راه آهن جمهوری اسلامی ایران	۱۰
۲۳,۷۴۵,۶۰۰	۲۳,۷۴۵,۶۰۰	-	-	۲۳,۷۴۵,۶۰۰	۴۶,۳۵۸,۷۹۹	۵۷,۸۷۵,۳۳۹	-	-	-	-	-	-	شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربناهای حمل و نقل کشور	۱۱
۲۰,۰۴۰,۴۰۷	۱۶,۸۰۱,۰۳۲	-	۸,۹۵۵,۶۳۲	۷,۸۴۵,۴۰۰	۱۸,۰۳۵,۳۹۷	۸,۷۸۶,۰۴۸	۳,۳۳۹,۳۷۵	-	۳۶۶,۴۴۴	۲,۸۷۲,۹۳۱	۳,۱۳۰,۰۰۰	-	سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای	۱۲
۸,۹۳۰,۶۰۵	۸,۹۳۰,۶۰۵	-	۶,۰۰۰,۰۰۰	۲,۹۳۰,۶۰۵	۱۲,۷۲۷,۰۳۷	۱۱,۱۱۴,۵۸۸	-	-	-	-	-	-	سازمان مجری ساختمانها و تاسیسات دولتی وعمومی، شرکت مادر تخصصی	۱۳
۸۲۱,۰۰۰	۸۲۱,۰۰۰	-	۱۶۰,۰۰۰	۶۶۱,۰۰۰	۱,۳۴۷,۶۰۰	۱,۷۵۵,۸۴۰	-	-	-	-	-	-	شرکت سهامی عمران شهرهای جدید، مادر تخصصی	۱۴
۲,۵۶۰,۰۰۰	۲,۵۶۰,۰۰۰	-	۱,۳۰۰,۰۰۰	۱,۲۶۰,۰۰۰	۲,۰۶۱,۵۲۲	۶۸۲,۹۵۳	-	-	-	-	-	-	شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران	۱۵
۶۲,۰۰۰	۶۲,۰۰۰	-	-	۶۲,۰۰۰	۱۶۴,۷۰۰	۵۱,۵۰۰	-	-	-	-	-	-	شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی(ره)	۱۶
۲۲,۰۰۰	۲۲,۰۰۰	-	-	۲۲,۰۰۰	۱۷,۷۰۰	۶۰,۰۰۰	-	-	-	-	-	-	شرکت فرودگاهها و ناوبری هوایی ایران	۲۱
۲۲۵,۶۰۵,۷۰۱	۶۷۰,۶۰۱	-	۴۵۷,۶۰۰	۲۱۳,۰۰۱	۹۳۵,۰۰۱	۴۰۲,۹۵۰	۳۳۴,۹۳۵,۱۰۰	۴۸۰,۰۰۰	۷۰۷,۳۰۰	۳۳۲,۷۲۷,۸۰۰	۲۴۰,۴۲۲,۸۰۰	۲۳۱,۵۳۵,۰۵۱	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۱۵۴۰۰۰
۱۷,۷۷۷,۹۰۱	۶۷۰,۶۰۱	-	۴۵۷,۶۰۰	۲۱۳,۰۰۱	۹۳۵,۰۰۱	۴۰۲,۹۵۰	۱۷,۰۷۷,۳۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۵۶۱,۳۰۰	۱۶,۲۶۶,۰۰۰	۱۵,۷۶۱,۰۰۰	۱۱,۰۱۶,۷۸۷	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	۱
۳۰۲,۳۴۰,۰۰۰	-	-	-	-	-	-	۳۰۲,۳۴۰,۰۰۰	-	-	۳۰۲,۳۴۰,۰۰۰	۲۱۹,۷۷۴,۸۰۰	۲۱۷,۲۴۱,۶۵۷	صندوق بازنشستگی کشوری	۲

اعتبارات متفرقه

226

جدول شماره ۷-۲- اعتبارات متفرقه انتقال یافته به جداول ۷ و ۱۰ ماده واحد

کد دستگاه	کد برنامه عمرانی	دستگاه اجرایی	موضوع	عملکرد ۹۵		مصوب ۹۶		لایحه ۹۷	
				هزینه	تملك	هزینه	تملك	هزینه	تملك
۱۰۸۴۰۰	۱۲۰۱۰۰۴۰۰۰	سازمان پزشکی قانونی کشور	سازمان پزشکی قانونی - تجهیز مراکز پزشکی قانونی و امور تحقیقاتی و مطالعات پزشکی قانونی و انتشار مجله پزشکی (موضوع قانون تشکیل سازمان پزشکی قانونی) و فوق العاده خاص کارکنان پزشکی قانونی	۵۶۲,۹۵۰	۱۸۵۰۰	۷۵۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۱,۰۵۷,۷۹۰	۱۰,۱۶۰
۱۴۶۵۰۰	-	سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور	سازمان زمین شناسی و اکتشافات معدنی کشور - خدمات کارشناسی	۱,۰۰۰	.	۳۰,۰۰۰	.	۶۴,۰۰۰	.
۱۴۹۲۰۰	-	سازمان فضایی ایران	سازمان فضایی ایران - هزینه فعالیت های فضایی	۸۸,۶۰۰	.	۱۴۰,۰۰۰	.	۱۲۶,۰۰۰	.
۱۰۶۰۰۰	۱۱۰۲۰۱۱۰۰۰	نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران	موضوع حق بیمه شخص ثالث شرکتهای بیمه ای بابت هزینه درامور منجر به کاهش تصادفات (۶۳٪ نیروی انتظامی و ۲۷٪ سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای و ۱۰٪ اورژانس).	۱,۲۵۱,۴۰۰	۵۸۵۰۶۰	۱۰۱۵۰۰۰	۷۳۵۰۰۰	۸۵۵,۰۳۶	۵۵۰,۳۶۸
۲۸۲۴۰۰	۱۳۰۳۰۱۶۰۰۰	سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای	موضوع حق بیمه شخص ثالث شرکتهای بیمه ای بابت هزینه درامور منجر به کاهش تصادفات (۶۳٪ نیروی انتظامی و ۲۷٪ سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای و ۱۰٪ اورژانس).	.	.	۴۳۵۰۰۰	۳۱۵۰۰۰	۳۶۶,۴۴۴	۲۳۵,۸۷۲
۱۲۹۰۶۰	۱۶۰۲۰۰۱۰۰۰	سازمان اورژانس کشور	موضوع حق بیمه شخص ثالث شرکتهای بیمه ای بابت هزینه درامور منجر به کاهش تصادفات (۶۳٪ نیروی انتظامی و ۲۷٪ سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای و ۱۰٪ اورژانس).	۱۳۵,۷۲۰	۸۷,۳۶۰

اعتبارات تملک استانی

227

(مبالغ به میلیون ریال)

جدول شماره ۱۰-۱- اعتبارات تملک داراییهای سرمایه‌ای و قانون استفاده متوازن استانها در سال ۱۳۹۷

جمع کل اعتبارات تملک داراییهای سرمایه‌ای استان‌ها	اعتبارات موضوع قانون استفاده متوازن از امکانات کشور			جمع کل	اعتبارات موضوع ۰.۲۷ درصد مالیات بر ارزش افزوده	اعتبارات ارتقاء شاخص‌های توسعه اقتصادی	الزامات قانونی اعتبارات تملک داراییهای سرمایه‌ای استان‌ها			تملک داراییهای سرمایه‌ای استانی	نام استان	کد استان
	جمع کل	اعتبارات ملی و ویژه موضوع ردیف ۴۷-۵۵۰۰۰۰	اعتبارات استانی موضوع ردیف ۴۷-۵۵۰۰۰۰				درآمد ۳٪ حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی					
							جمع	یک سوم	دو سوم			
۱۱=۷+۱۰	۱۰=۹+۸	۹	۸	۷=۱+۴+۵+۶	۶	۵	۴=۳+۲	۳	۲	۱		
۲۲۸,۱۹۲,۰۰۰	۱۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۳۷,۰۰۰,۰۰۰	۸۸,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۳,۱۹۲,۰۰۰	۸,۶۷۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۵۰,۸۰۰,۰۰۰	۳۳,۸۶۷,۰۰۰	۱۶,۹۳۳,۰۰۰	۳۳,۷۲۲,۰۰۰	کل کشور	
۳,۷۲۶,۰۰۰	۲,۰۶۷,۰۰۰	۶۱۲,۰۰۰	۱,۴۵۵,۰۰۰	۱,۶۵۹,۰۰۰	۱۴۷,۰۰۰	۱۴۹,۰۰۰	۵۰۲,۰۰۰	۵۰۲,۰۰۰	-	۸۶۱,۰۰۰	مرکزی	۱
۷,۲۹۳,۰۰۰	۴,۸۶۵,۰۰۰	۱,۴۴۰,۰۰۰	۳,۴۲۵,۰۰۰	۲,۴۲۸,۰۰۰	۲۸۲,۰۰۰	۳۴۱,۰۰۰	۵۷۸,۰۰۰	۵۷۸,۰۰۰	-	۱,۲۲۷,۰۰۰	گیلان	۲
۸,۶۷۰,۰۰۰	۵,۶۱۲,۰۰۰	۱,۶۶۱,۰۰۰	۳,۹۵۱,۰۰۰	۳,۰۵۸,۰۰۰	۳۴۳,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۵۰۱,۰۰۰	۵۰۱,۰۰۰	-	۱,۸۱۴,۰۰۰	مازندران	۳
۷,۸۹۴,۰۰۰	۴,۶۳۴,۰۰۰	۱,۳۷۲,۰۰۰	۳,۲۶۲,۰۰۰	۳,۲۶۰,۰۰۰	۳۱۲,۰۰۰	۳۳۲,۰۰۰	۸۷۲,۰۰۰	۸۷۲,۰۰۰	-	۱,۷۴۴,۰۰۰	آذربایجان شرقی	۴
۱۰,۱۱۵,۰۰۰	۵,۵۲۴,۰۰۰	۱,۶۳۵,۰۰۰	۳,۸۸۹,۰۰۰	۴,۵۹۱,۰۰۰	۳۵۲,۰۰۰	۳۸۷,۰۰۰	۲,۷۴۸,۰۰۰	۲,۷۴۸,۰۰۰	-	۱,۱۰۴,۰۰۰	آذربایجان غربی	۵
۶,۹۰۱,۰۰۰	۴,۳۶۶,۰۰۰	۱,۲۹۲,۰۰۰	۳,۰۷۴,۰۰۰	۲,۵۳۵,۰۰۰	۲۶۵,۰۰۰	۳۱۳,۰۰۰	۹۹۰,۰۰۰	۹۷۳,۰۰۰	۱۷,۰۰۰	۹۶۷,۰۰۰	کرمانشاه	۶
۲۳,۶۱۳,۰۰۰	۷,۰۶۵,۰۰۰	۲,۰۹۲,۰۰۰	۴,۹۷۳,۰۰۰	۱۶,۵۴۸,۰۰۰	۷۱۶,۰۰۰	۵۰۱,۰۰۰	۱۳,۲۵۰,۰۰۰	۲,۸۱۰,۰۰۰	۱۰,۴۴۰,۰۰۰	۲,۰۸۱,۰۰۰	خوزستان	۷
۱۴,۲۰۳,۰۰۰	۸,۱۰۷,۰۰۰	۲,۴۰۰,۰۰۰	۵,۷۰۷,۰۰۰	۶,۰۹۶,۰۰۰	۵۵۴,۰۰۰	۴۶۸,۰۰۰	۳,۰۶۵,۰۰۰	۲,۷۴۶,۰۰۰	۳۱۹,۰۰۰	۲,۰۰۹,۰۰۰	فارس	۸
۱۲,۷۲۷,۰۰۰	۸,۱۰۹,۰۰۰	۲,۴۰۰,۰۰۰	۵,۷۰۹,۰۰۰	۴,۶۱۸,۰۰۰	۴۶۳,۰۰۰	۴۶۵,۰۰۰	۲,۲۳۷,۰۰۰	۲,۲۳۷,۰۰۰	-	۱,۴۵۳,۰۰۰	کرمان	۹
۱۱,۵۲۴,۰۰۰	۵,۹۸۷,۰۰۰	۱,۷۷۲,۰۰۰	۴,۲۱۵,۰۰۰	۵,۵۳۷,۰۰۰	۴۴۴,۰۰۰	۴۳۱,۰۰۰	۲,۷۵۳,۰۰۰	۲,۷۲۳,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۱,۹۰۹,۰۰۰	خراسان رضوی	۱۰

شماره طبقه بندی قدیم و جدید	عنوان	اهداف کمی طرح	واحد	مقدار	هزینه واحد	عنوان دستگاه	سال شروع	سال اتمام	عملکرد سالهای قبل از برنامه پنجم	عملکرد دوره برنامه پنجم	دوران برنامه ششم			
											مصوب ۱۳۹۶	مصوب ۱۳۹۷	پیش بینی سالهای بعد	
۱۳۰۳۰۱۵۰۲۴	احداث راه آهن شیراز - بوشهر	مطالعه و احداث راه آهن	کلومتر	۳۵۰	۵۰,۳۱۹,۰۲۴	شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور	۱۳۸۶	۱۳۹۸	۷۶,۳۲۹	۳۷۲,۹۹۷	۵۳۲,۳۰۰	۱,۱۸۰,۴۴۸	۲۰,۳۸۱,۳۸۷	۲۲,۶۲۲,۵۶۱
۱۳۰۳۰۱۵۰۲۵ ۴۰۷۰۱۰۱۴	احداث راه آهن غرب کشور و خط آنتنی نهاوند	احداث راه آهن	کلومتر	۶۵۲	۲۴,۱۵۷,۳۸۰	شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور	۱۳۸۰	۱۳۹۹	۱,۸۰۶,۱۷۹	۵,۶۲۲,۱۰۶	۱,۹۱۳,۱۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۱۲,۳۲۷,۱۶۲	۲۲,۲۷۰,۵۲۷
۱۳۰۳۰۱۵۰۲۶	احداث راه آهن قزوین - رشت - انزلی - آستارا	احداث راه آهن	کلومتر	۳۸۸	۱۱,۱۷۸,۳۷۶	شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور	۱۳۸۱	۱۳۹۹	۲,۸۷۶,۳۳۶	۹,۰۴۲,۳۵۸	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۲۵,۲۰۸,۵۱۶	۲۲,۷۲۹,۲۱۰
۱۳۰۳۰۱۵۰۲۷	احداث راه آهن کرمان - زاهدان	احداث راه آهن	کلومتر	۵۳۵	۶,۶۱۸,۴۸۴	شرکت سهامی راه آهن جمهوری اسلامی ایران	۱۳۷۵	۱۳۹۷	۳,۱۰۳,۶۲۲	۴۱۲,۳۵۰	۸۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۰	۳,۶۰۷,۰۷۲
۱۳۰۳۰۱۵۰۲۸	احداث راه آهن گرگان - بجنورد و راه آهن شیروان-مشهد	احداث راه آهن	کلومتر	۵۲۰	۵۹,۹۰۶,۷۷۲	شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور	۱۳۸۹	۱۳۹۹	-	۵۶,۰۷۸	۱۳,۷۰۰	۱۰۶,۳۰۰	۳۰,۹۷۳,۴۴۲	۳۱,۱۵۱,۵۲۲
۱۳۰۳۰۱۵۰۲۹	برقی کردن راه آهن گرمسار - گرگان - ایچچه برون	برقی کردن راه آهن	کلومتر	۳۹۵	۹۹,۴۹۲,۹۳۹	شرکت سهامی راه آهن جمهوری اسلامی ایران	۱۳۹۱	۱۳۹۹	-	۳۹,۹۲۰	۱۵۰,۰۰۰	۲۲۰,۰۰۰	۲۸,۷۸۰,۰۶۰	۲۹,۲۰۰,۰۰۰
۱۳۰۳۰۱۵۰۳۰ ۴۰۷۰۱۰۶۰	احداث راه آهن گل گهر - تبریز - استهبان - قنبا - شیراز و آنتنی داراب و جهرم و داراب- زاده محمود	احداث راه آهن	کلومتر	۶۳۹	۲۴,۴۲۹,۱۱۴	شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور	۱۳۸۹	۱۳۹۹	-	۱,۲۹۲,۳۷۰	۶۱۲,۲۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۱۹,۷۲۱,۵۷۰	۲۲,۰۰۰,۱۳۰
۱۳۰۳۰۱۵۰۳۱	احداث راه آهن مبارکه - سفید دشت - شهرکرد	احداث راه آهن	کلومتر	۹۰	۱,۹۷۷,۳۸۹	شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور	۱۳۹۱	۱۳۹۷	-	۱۱۷,۷۶۵	۳۷۰,۲۰۰	۴۰۰,۰۰۰	۰	۹۸۷,۹۶۵
۱۳۰۳۰۱۵۰۳۲	احداث راه آهن مراغه - ارومیه	احداث راه آهن	کلومتر	۱۸۰	۴۶,۳۷۸,۷۹۴	شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور	۱۳۸۰	۱۳۹۸	۱,۱۹۵,۰۶۲	۲,۵۶۸,۱۸۲	۱,۳۰۰,۰۰۰	۴۰۵,۰۰۰	۲,۸۴۹,۹۲۸	۸,۳۲۸,۱۸۲
۱۳۰۳۰۱۵۰۳۳	احداث قطار حومه ای تهران - ورامین - پیشوا- گرمسار	احداث راه آهن	کلومتر	۱۲۰	۱۳,۵۶۸,۲۸۲	شرکت سهامی راه آهن جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۹	۱۳۹۷	۵۸,۸۰۰	۹۲۹,۳۹۲	۲۲۰,۰۰۰	۲۰۰,۰۰۰	۰	۱,۶۲۸,۱۹۲
۱۳۰۳۰۱۵۰۳۴ ۴۰۷۰۱۰۶۵	احداث قطار حومه ای تهران قم و آنتنی فرودگاه امام خمینی و احداث راه آهن کمریندی قم و انتقال و جمع آوری راه آهن از داخل شهر قم	احداث راه آهن	کلومتر	۱۵۲	۲۶,۶۸۲,۷۵۹	شرکت سهامی راه آهن جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۹	۱۳۹۸	۱۳۰,۰۰۰	۷۳۰,۶۱۸	۱۰,۰۰۰	۱,۰۰۰	۳,۲۱۷,۵۲۷	۴,۱۰۹,۱۳۵
۱۳۰۳۰۱۵۰۳۵	احداث محور جدید راه آهن میانه - تبریز	احداث راه آهن	کلومتر	۲۰۰	۱۳۸,۷۰۶,۲۰۰	شرکت مادر تخصصی ساخت و توسعه زیربنای حمل و نقل کشور	۱۳۷۹	۱۳۹۹	۲,۷۲۸,۱۷۷	۶,۷۹۰,۹۰۵	۳,۱۷۸,۰۰۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱۲,۵۲۲,۱۵۸	۲۷,۷۲۱,۳۰۰
۱۳۰۳۰۱۵۰۳۷	برقی کردن راه آهن تهران - مشهد	برقی کردن راه آهن	کلومتر	۹۷۵	۶۱,۸۳۷,۰۸۵	شرکت سهامی راه آهن جمهوری اسلامی ایران	۱۳۸۷	۱۳۹۹	۷۲,۶۰۹	۱,۹۷۰	۲,۵۰۰,۰۰۰	۸۵۰,۰۰۰	۵۶,۸۶۶,۵۷۹	۶۰,۲۹۱,۱۵۸

نمونه تحلیل وضعیت طرح های تملک دارایی سرمایه ای در بودجه

تحلیلی بر بودجه ۱۳۸۷

خلاصه بودجه کل کشور در سال ۱۳۸۶ (منابع و مصارف)

منابع	مبلغ منابع	مصارف	مبلغ مصارف
درآمدها	۲۷۷۵۰۸۴۲۵	هزینه ها	۳۹۹۳۹۹۶۹۷
واگذاری دارائیهای سرمایه ای	۱۷۵۷۲۵۰۵۰	تملك دارائیهای سرمایه ای	۱۸۴۴۳۷۸۳۶
واگذاری داراییهای مالی	۱۸۶۲۱۸۱۸۲	تملك دارائیهای مالی	۵۵۶۱۴۱۲۴
جمع منابع عمومی دولت	۶۳۹۴۵۱۶۵۷	جمع مصارف عمومی دولت	۶۳۹۴۵۱۶۵۷
درآمدهای اختصاصی دولت	۵۲۳۷۶۰۷۴	از محل درآمد های اختصاصی دولت	۵۲۳۷۶۰۷۴
منابع بودجه عمومی دولت	۶۹۱۸۲۷۷۳۱	مصارف بودجه عمومی دولت	۶۹۱۸۲۷۷۳۱
منابع شرکتهای دولتی، موسسات انتفاعی و وابسته به دولت و بانکها	۱۶۷۷۰۶۵۳۸۹	مصارف شرکتهای دولتی، موسسات انتفاعی و وابسته به دولت و بانکها	۱۶۷۷۰۶۵۳۸۹
جمع	۲۳۶۸۸۹۳۱۲۰	جمع	۲۳۶۸۸۹۳۱۲۰
کسر می شود ارقامی که دوبار منظور شده است	۵۲۰۳۶۵۶۱	کسر می شود ارقامی که دوبار منظور شده است	۵۲۰۳۶۵۶۱
منابع بودجه کل کشور	۲۳۱۶۸۵۶۵۵۹	مصارف بودجه کل کشور	۲۳۱۶۸۵۶۵۵۹

عناوین قانون بودجه

- گرایشهای کلان بودجه سال
- احکام بودجه سال
- منابع و مصارف بودجه
- درآمدها و واگذاری داراییهای سرمایه ای و مالی
- اعتبارات هزینه ای
- اعتبارات تملک داراییهای سرمایه ای
- بودجه استانی
- بودجه شرکت های دولتی، بانکها و موسسات انتفاعی وابسته به دولت

تفاوت‌های لایحه و قانون بودجه – در سال ۱۳۸۷

لایحه بودجه با هدف مختصر کردن متن قانون، تجمیع دستگاه‌های اجرایی دریافت کننده بودجه در قالب ۳۹ دستگاه اجرایی اصلی، کاهش ردیف‌های بودجه، متمرکز کردن بودج هریزی فعالیت‌های پژوهشی و اعتبارات هزینه ای آموزش و پرورش و حذف بودجه

تفصیلی شرکت‌های دولتی تهیه شد . کل منابع (ومصارف) بودجه عمومی دولت ۷۹۲ /۹ هزار میلیارد ریال و منابع (و مصارف) شرکت‌های دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانکها بالغ بر ۲۰۶۸ /۸ هزار میلیارد ریال تعیین گردید.

تفاوت‌های لایحه و قانون بودجه (۲)

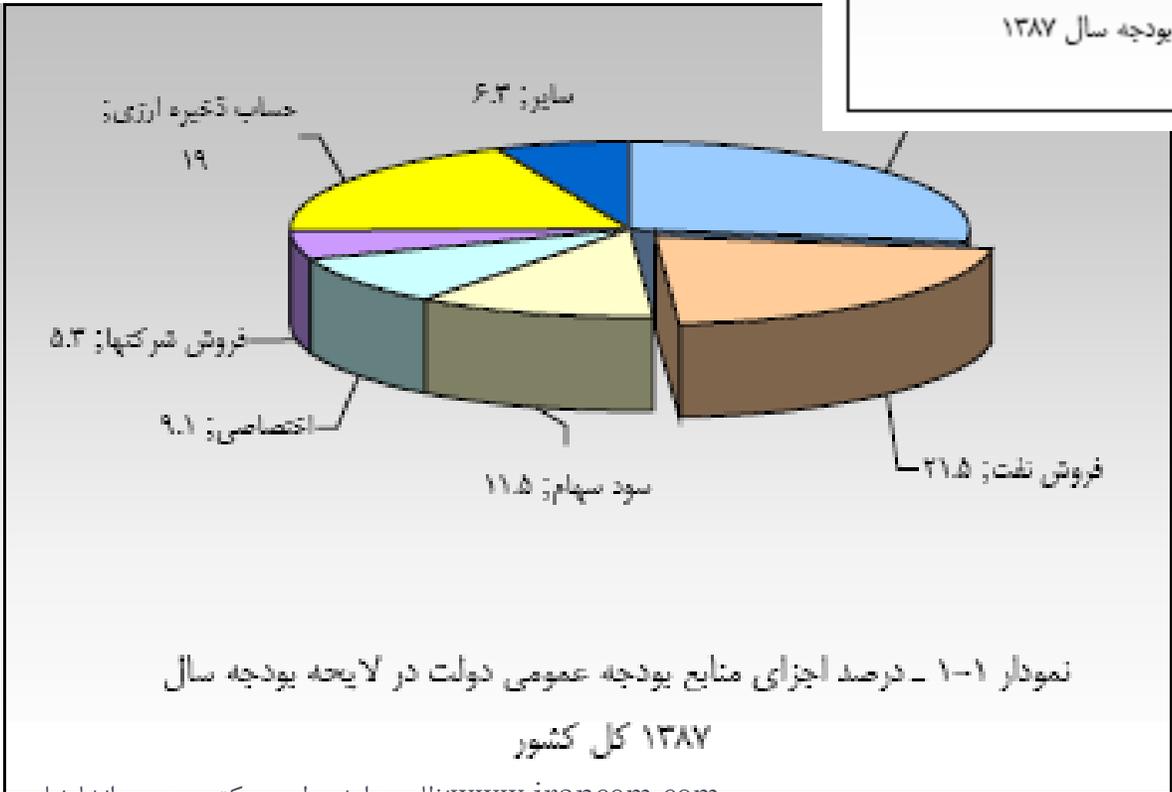
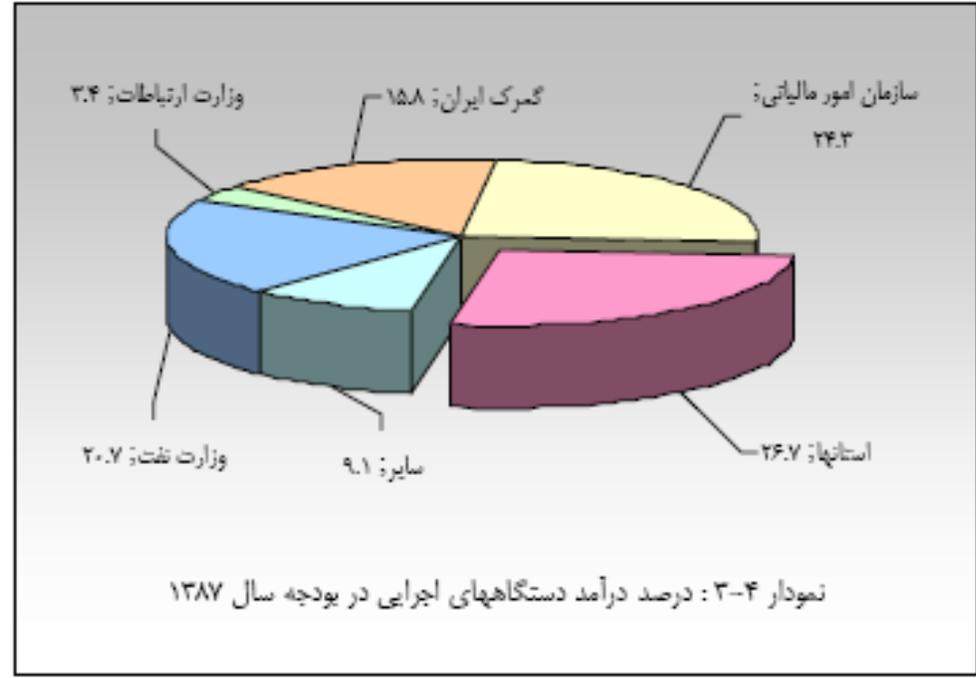
در بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور در مجلس شورای اسلامی، ضمن توسعه متن ماده واحده، تغییراتی در آن ایجاد شد. بدین ترتیب که تعداد دستگاه‌های اجرایی اصلی به ۲۶۲ دستگاه افزایش یافت و جلد سوم از پیوسته‌های قانون بودجه به شرح بودجه شرکتهای دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانکها اختصاص یافت.

کل منابع (ومصارف) بودجه عمومی دولت با ۱۸/۴ درصد افزایش به ۹۳۹/۱ هزار میلیارد ریال و منابع (و مصارف) شرکتهای دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانکها با ۱/۸ درصد کاهش به رقم ۲۰۳۲ هزار میلیارد ریال رسید.

میزان افزایش بودجه عمومی دولت نسبت به سال ۱۳۸۶ برابر ۳۵/۷ درصد و افزایش بودجه شرکتهای دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانکها ۲/۲۱ درصد است.

منابع بودجه ۸۷

منابع بودجه عمومی دولت در قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور مرکب از ۱ / ۲۳ درصد منابع مالیاتی، ۸ / ۳۱ درصد منابع حاصل از فروش نفت و فرآورده های نفتی، ۱۷ درصد از منابع حساب ذخیره ارزی، ۷ / ۹ درصد سود سهام شرکتهای دولتی، ۱ / ۸ درصد منابع درآمدهای اختصاصی دولت، و ۹ / ۴ درصد منابع حاصل از فروش شرکتهای دولتی است. از آنجا که منابع حساب ذخیره ارزی از عواید حاصل از فروش نفت تأمین می شود، میتوان نتیجه گرفت که میزان وابستگی بودجه عمومی دولت به درآمد نفت بالغ بر ۸ / ۴۸ درصد است. چنانچه مالیات و سود سهام ابرازی شرکت ملی نفت ایران نیز به رقم فوق اضافه شود، درصد اشاره شده به ۹ / ۵۸ خواهد رسید.

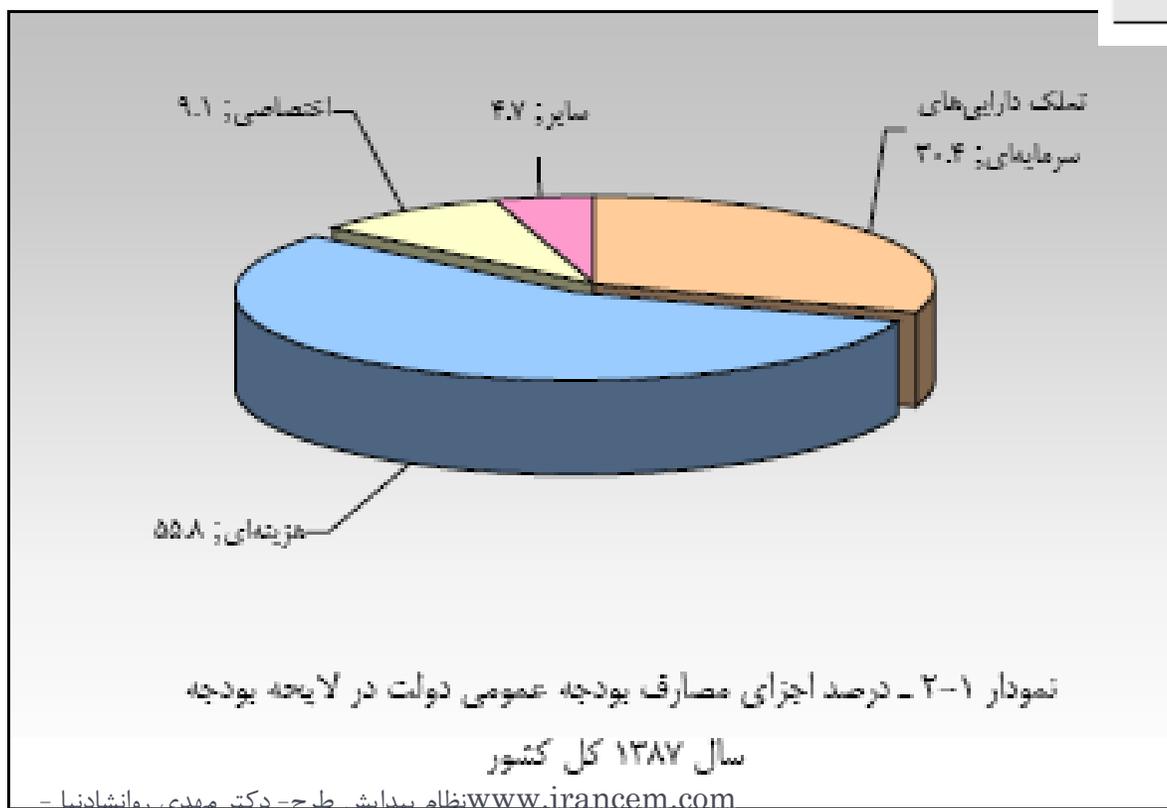
مصارف بودجه ۸۷

از بعد مصارف در قانون بودجه سال ۱۳۸۷ کل کشور، ۲۶ درصد مصارف بودجه عمومی معادل ۶ / ۲۴۴ هزار میلیارد ریال به تملک دارا ییهای سرمایه ای اختصاص یافته که ۶ / ۳۲ درصد از رقم مشابه در سال ۱۳۸۶ بیشتر است. سقف اعتبارات هزینه ای (از جمله ۳ / ۴ درصد یارانه کالاهای اساسی، ۲ / ۳ درصد یارانه واردات بنزین و نفت گاز و ۱۳ درصد یارانه شفاف سازی قیمت انرژی) برابر ۱ / ۵۸۳ هزار میلیارد ریال تعیین شده که ۱ / ۶۲ درصد مصارف بودجه عمومی است و ۴۶ درصد بزرگتر از رقم اعتبارات هزینه ای در سال گذشته

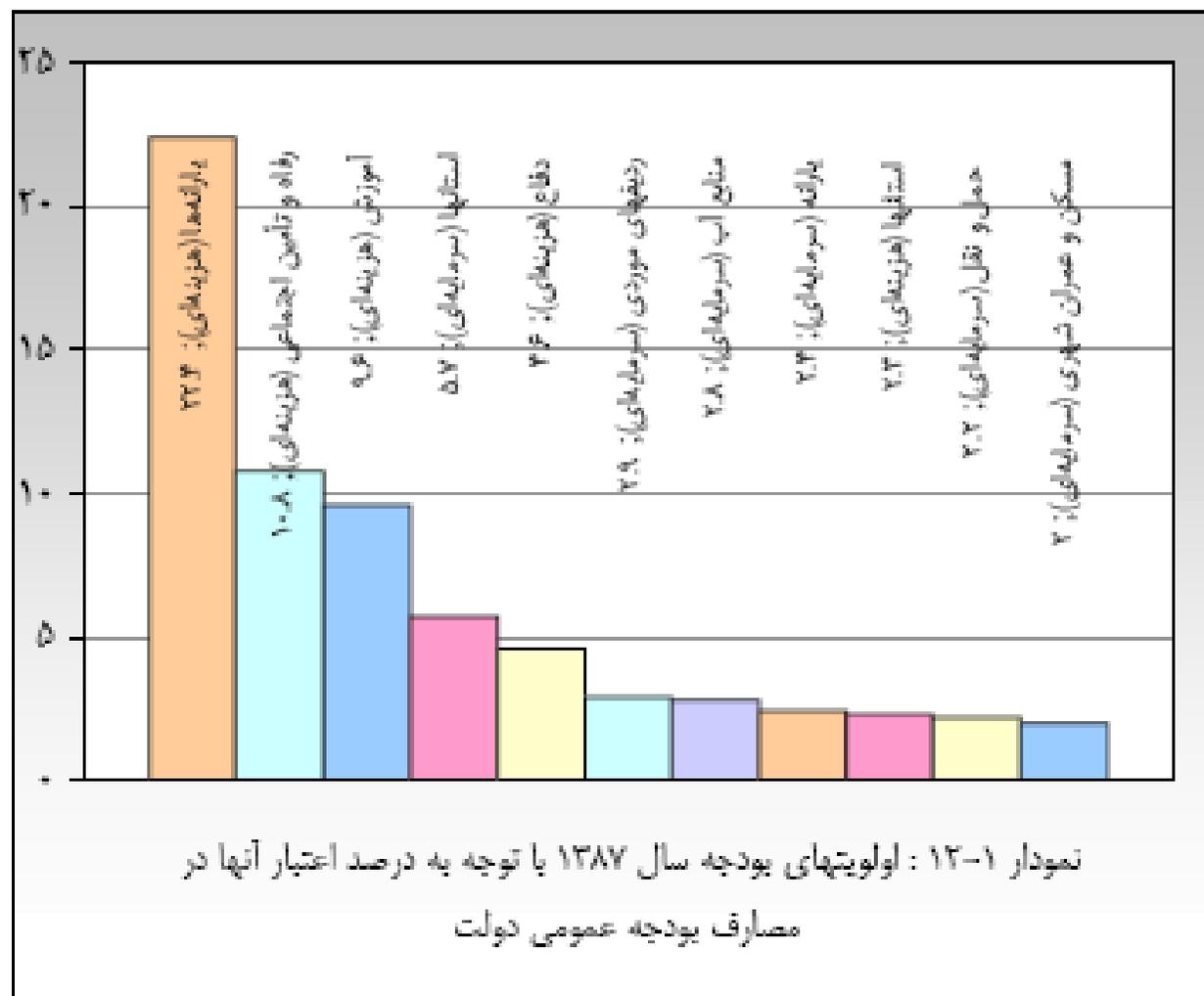
میباشد. گفتنی است که ۱ / ۸ درصد مصارف دولت از محل درآمدهای اختصاصی تأمین میشود

مبالغ به میلیارد ریال

درصد تغییر	قانون بودجه سال ۱۳۸۷	قانون بودجه سال ۱۳۸۶	مصارف بودجه
۱۵/۴۵	۴۶۱۱۲۶	۳۹۹۴۰۰	هزینه‌ها
-	۱۲۲۰۰۰	۰	پارانه شفاف‌سازی قیمت حامل‌های انرژی
۳۲/۶۰	۲۴۴۵۷۴	۱۸۴۴۳۸	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای
-۳۵/۶۵	۳۵۷۸۵	۵۵۶۱۴	تملك دارایی‌های مالی
۳۵/۰۴	۸۶۳۴۸۵	۶۳۹۴۵۲	جمع مصارف عمومی دولت
۴۴/۴۱	۷۵۶۳۷	۵۲۳۷۶	از محل درآمدهای اختصاصی دولت
۳۵/۷۵	۹۳۹۱۲۳	۶۹۱۸۲۸	مصارف بودجه عمومی دولت
۲۱/۱۷	۲۰۳۲۰۲۵	۱۶۷۷۰۶۵	مصارف شرکتهای دولتی، موسسات انتفاعی وابسته به دولت و بانکها

اولویت مصارف بودجه

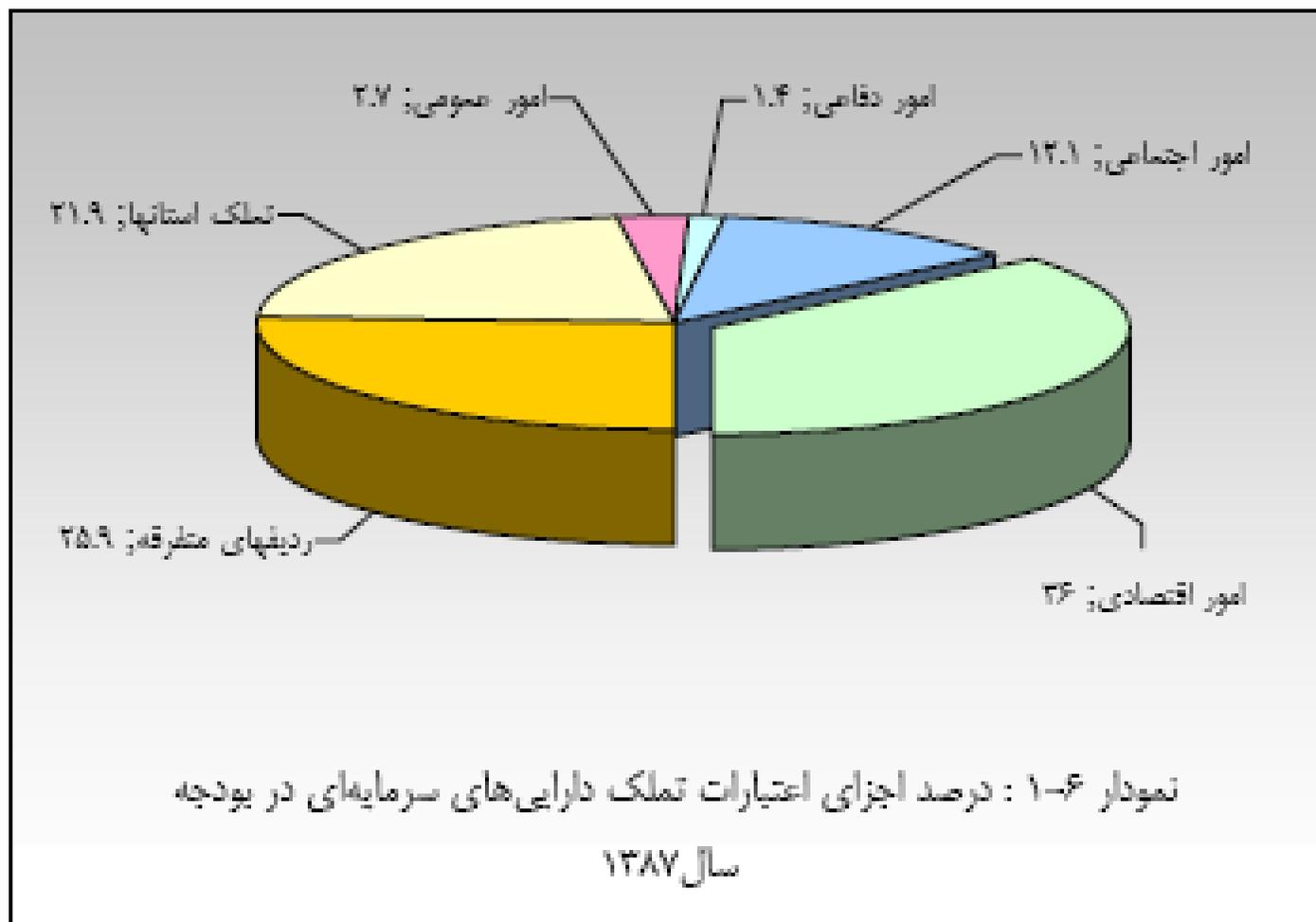

جدول ۵-۷: اعتبار هزینه‌های دستگاه‌های اجرایی امور اجتماعی و فرهنگی در بودجه مصوب سال ۱۳۸۷

و مقایسه آن با بودجه سال ۱۳۸۶

مبالغ به میلیارد ریال

دستگاه اجرایی	قانون بودجه سال ۱۳۸۶	قانون بودجه سال ۱۳۸۷	درصد تغییر
وزارت کار و امور اجتماعی	۱.۳۲۲	۱.۹۸۶	۵۰/۲
وزارت علوم و تحقیقات و فناوری	۲.۲۹۴	۲.۶۷۶	۱۶/۷
دانشگاه‌های وزارت علوم و تحقیقات و فناوری	۷.۶۵۴	۹.۶۶۸	۲۶/۳
سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری	۵۳۰	۵۵۴	۴/۶
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۳.۴۶۴	۴.۱۲۲	۱۹/۰
وزارت آموزش و پرورش	۴.۶۰۸	۷۴.۲۹۸	۱۵۱۲/۴
سازمان تربیت بدنی	۶۵۰	۶۶۷	۲/۶
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۱۵.۳۵۸	۱۸.۶۶۰	۲۱/۵
دانشگاه‌های علوم پزشکی	۱۵.۳۸۳	۲۰.۸۵۷	۳۵/۶
بنیاد شهید و امور ایثارگران	۲.۹۱۴	۲۲.۲۴۷	۶۶۳/۵
وزارت رفاه و تامین اجتماعی	۲۵.۱۸۶	۳۴.۶۵۴	۳۷/۶
سازمان صنا و سیمای جمهوری اسلامی ایران	۳.۴۶۲	۴.۰۶۵	۱۷/۴
سایر دستگاه‌های اجرایی امور اجتماعی و فرهنگی	۱.۵۲۳	۲.۶۹۸	۷۷/۲
جمع دستگاه‌های اجرایی ملی امور اجتماعی و فرهنگی	۸۲.۲۲۷	۱۱۷.۱۵۲	۴۳/۷

جدول ۶-۸: اعتبار عمرانی فصول مختلف امور اقتصادی در بودجه سالهای ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷

مبالغ به میلیارد ریال

فصول امور اقتصادی	قانون بودجه سال ۱۳۸۶	قانون بودجه سال ۱۳۸۷	درصد تغییر
فصل کشاورزی و منابع طبیعی	۴.۷۰۹	۵.۵۲۶	۱۷/۴
فصل منابع آب	۱۹.۵۵۷	۲۶.۱۲۷	۳۳/۶
فصل صنعت و معدن	۳.۱۷۵	۳.۵۸۱	۱۲/۸
فصل محیط زیست	۴۲۸	۴۶۶	۸/۸
فصل بازرگانی و تعاون	۶۲۲	۶۸۱	۹/۵
فصل انرژی	۱۰.۰۸۸	۱۱.۵۴۹	۱۴/۵
فصل حمل و نقل	۱۶.۵۸۹	۲۰.۶۳۰	۲۴/۴
فصل ارتباطات و فناوری اطلاعات	۲۸۰	۲۸۰	۰
فصل مسکن و عمران شهری و روستایی و عشایری	۱۰.۵۹۸	۱۹.۲۳۵	۸۱/۵
جمع کل امور اقتصادی	۶۶.۰۴۶	۸۸.۰۷۵	۳۳/۴

جدول ۶-۹: اعتبار عمرانی دستگاه‌های اجرایی امور اقتصادی در بودجه مصوب سال ۱۳۸۷ و مقایسه آن با بودجه سال ۱۳۸۶

مبالغ به میلیارد ریال

دستگاه اجرایی	قانون بودجه سال ۱۳۸۶	قانون بودجه سال ۱۳۸۷	درصد تغییر
وزارت مسکن و شهرسازی	۲.۴۲۳	۴.۴۲۲	۸۲/۵
سازمان محیط زیست	۴۳۴	۴۶۶	۷/۴
وزارت نفت	۸۵۴	۱.۱۴۸	۳۴/۴
وزارت نیرو	۳۰.۵۳۵	۳۷.۲۲۷	۲۱/۹
سازمان انرژی اتمی	۲.۱۶۳	۳.۴۳۷	۵۸/۹
وزارت صنایع و معادن	۲.۱۶۷	۲.۵۰۴	۱۵/۵
وزارت بازرگانی	۳۹۲	۴۳۰	۹/۷
وزارت راه و ترابری	۱۶.۶۳۵	۲۰.۶۷۱	۲۴/۳
وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	۳۷۲	۳۲۶	-۱۲/۴
وزارت تعاون	۷	۷	۰/۸
وزارت جهاد کشاورزی	۶.۵۰۴	۸.۰۷۸	۲۴/۲
جمع کل دستگاه‌های اجرایی ملی امور اقتصادی	۶۲.۴۸۶	۷۸.۷۱۵	۲۶/۰

بودجه استانی

جدول ۲-۷: اجزای مصارف بودجه استانی در سال ۱۳۸۷ و مقایسه آن با سال ۱۳۸۶

مبالغ به میلیارد ریال

درصد تغییر	قانون بودجه سال ۱۳۸۷	قانون بودجه سال ۱۳۸۶	مصارف بودجه استانی
-۷۵/۵	۲۲,۰۴۳	۸۹,۹۸۲	هزینه عمومی
۲۳/۲	۵۳,۵۵۰	۴۳,۴۸۱	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای
۵۰/۲	۲,۰۵۳	۱,۳۶۷	هزینه اختصاصی
-۴۲/۴	۷۷,۶۴۶	۱۳۴,۸۳۰	جمع کل مصارف بودجه استانی

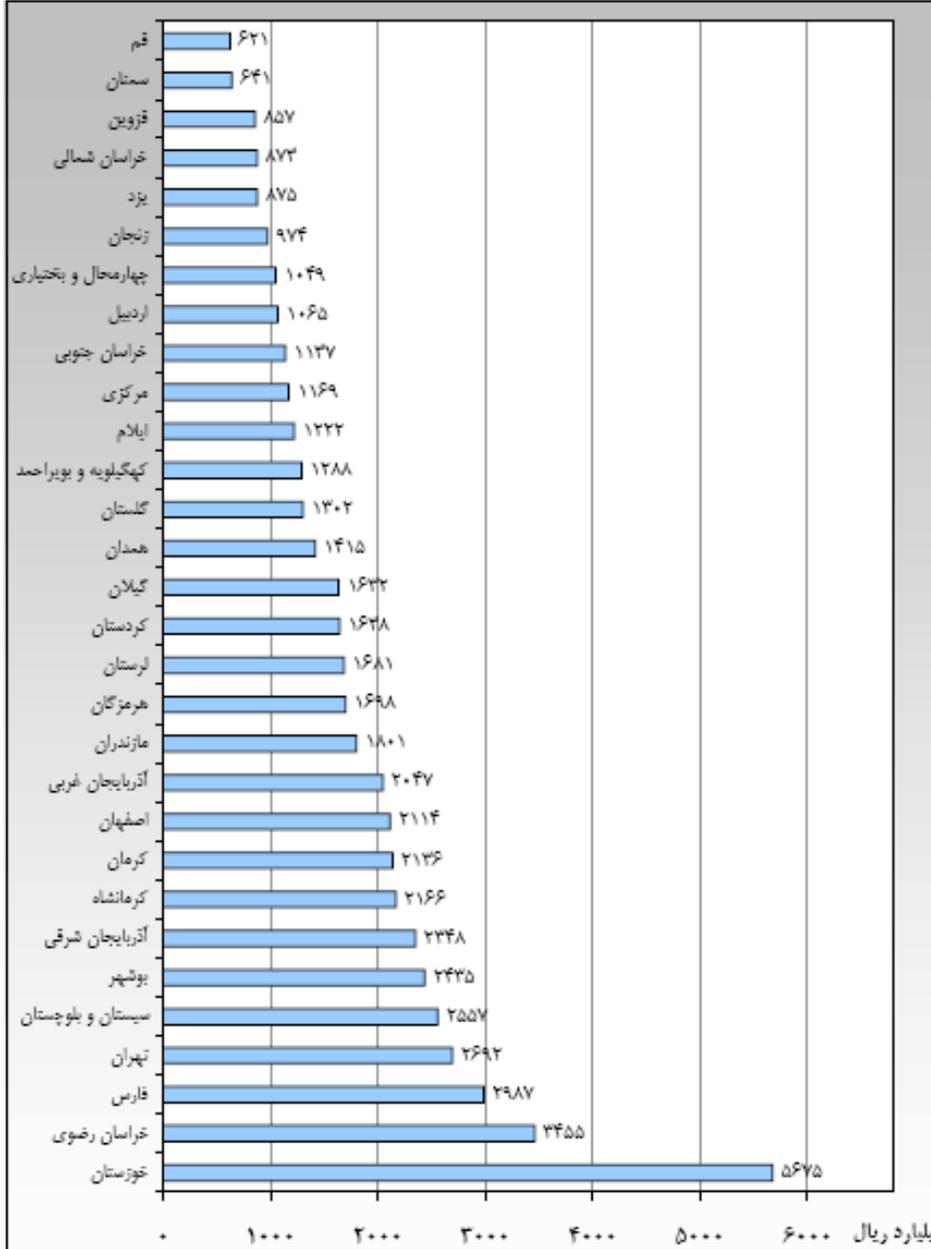
بودجه بعضی از استانها

به طور متوسط نسبت به سال ۱۳۸۶ حدود ۴۲/۴ درصد از بودجه دریافتی استانها کاسته شده، که توزیع آن بین استانها از (۱۹- ۱۷) درصد تا (۸/۶۰-) درصد متغیر است.

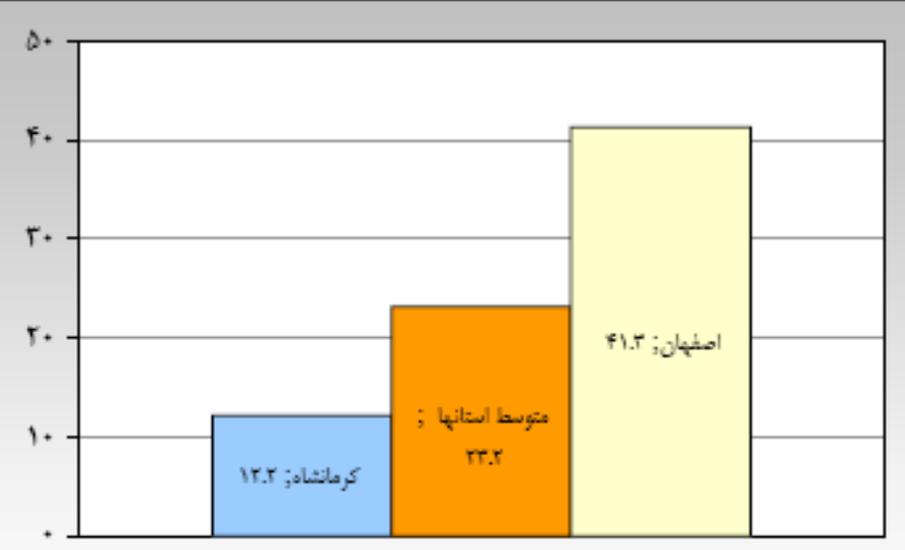
جدول ۴-۷: بودجه دریافتی استانها در بودجه مصوب سال ۱۳۸۷ و مقایسه آن با بودجه سال ۱۳۸۶

مبالغ به میلیارد ریال

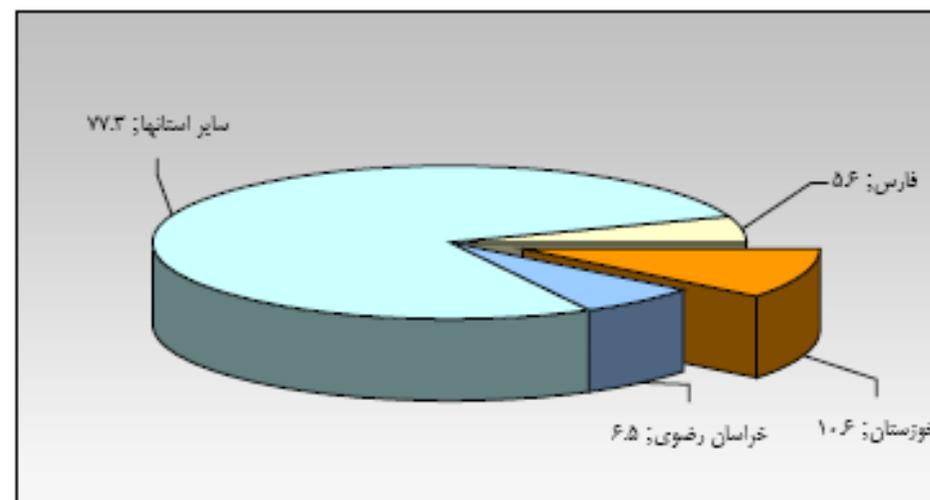
استان	قانون بودجه سال ۱۳۸۶	قانون بودجه سال ۱۳۸۷	درصد تغییر	درصد از کل
مرکزی	۲.۷۸۱	۱.۶۶۶	-۴۰/۱	۲/۱
گیلان	۴.۸۳۹	۲.۶۸۳	-۴۴/۶	۳/۵
مازندران	۵.۸۳۹	۲.۹۱۹	-۵۰/۰	۳/۸
آذربایجان شرقی	۶.۰۹۵	۳.۳۵۲	-۴۵/۰	۴/۳
آذربایجان غربی	۵.۱۶۰	۲.۹۵۸	-۴۲/۷	۳/۸
کرمانشاه	۴.۹۱۳	۲.۹۴۱	-۴۰/۲	۳/۸
خوزستان	۱۰.۲۰۴	۷.۲۰۳	-۲۹/۴	۹/۳
فارس	۸.۵۲۸	۴.۴۴۸	-۴۷/۸	۵/۷
کرمان	۵.۲۲۴	۲.۰۵۰	-۴۱/۶	۳/۹
خراسان رضوی	۱۰.۲۱۲	۴.۹۴۰	-۵۱/۶	۶/۴
اصفهان	۷.۵۴۴	۳.۴۳۹	-۵۴/۴	۴/۴

نمودار ۷-۱۷: توزیع اعتبار تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانها در بودجه مصوب سال ۱۳۸۷

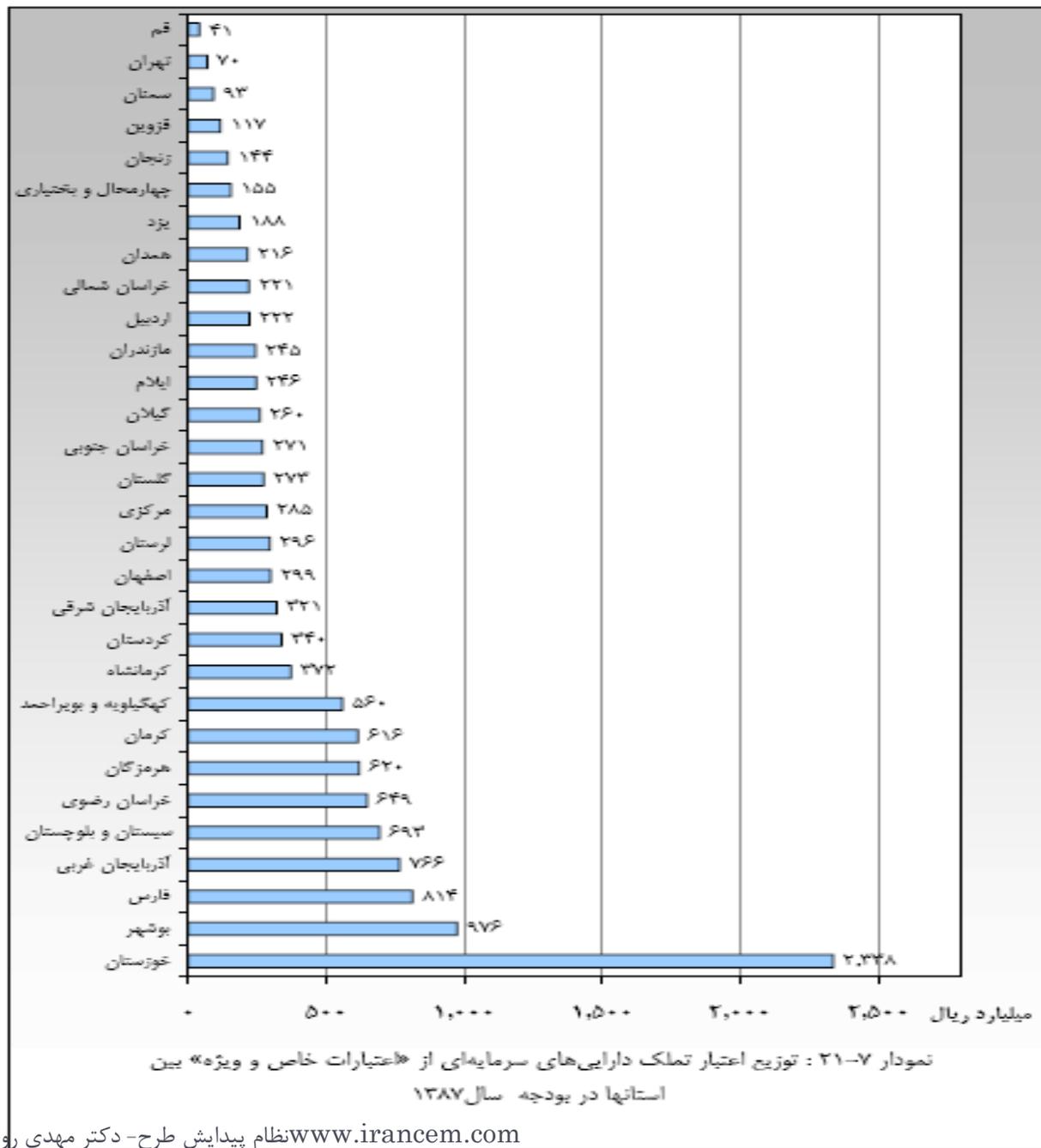
نمودار ۷-۱۸: درصد رشد بودجه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانها در سال ۱۳۸۷ نسبت به سال قبل

نمودار ۷-۱۹: درصد سهم بودجه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استانها در

اعتبارات خاص و ویژه

در سال ۱۳۸۵ مجلس شورای اسلامی با تصویب ماده واحده ای به دولت اجازه داد تا همه ساله تا پایان برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، دو درصد از درآمد حاصل از صادرات نفت خام و گاز طبیعی را به استانهای نفت خیز و گازخیز و شهرستانها و بخشهای محروم کشور (به نسبت یک سوم و دوسوم) جهت اجرای برنامه های عمرانی اختصاص دهد.

(میلیون ریال)

برآورد اعتبارات دستگاههای اجرایی بر حسب برنامه و اهداف کمی در سال ۱۳۸۷

شماره دستگاه / برنامه	شماره دستگاه اجرایی	شرح دستگاه و برنامه	هدف کمی			جمع هزینه			جمع تملک دارائیهای سرمایه ای	جمع کل
			واحد	مقدار	هزینه واحد	ازمحل منابع عمومی	ازمحل منابع اختصاصی	جمع کل		
۱۰۵۲۲		تعامل و انتشار علم و فناوری	شاخص تعامل علم و فناوری	۱۰	۲۰۰	۲۰۰	۰	۰	۲۰۰	
۲۲		دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی شهید بهشتی - بهداشت و درمان		-	-	۴۰۸,۹۹۳	۶۱۵,۸۳۷	۱,۰۲۴,۸۳۰	۱۲۷,۰۰۰	۱,۱۵۱,۸۳۰
۲۰۳۰۱		برنامه خدمات دارویی	قلم	۲۰۰	۲۹۸/۵۰۰	-	۵۹,۷۰۰	۵۹,۷۰۰	-	۵۹,۷۰۰
۲۰۳۰۳		برنامه خدمات درمانی	بیمار	۱,۱۳۰,۱۲۷	-/۵۵۹	۱۸۸,۳۹۶	۴۴۲,۳۴۵	۶۳۱,۷۴۱	۱۲۷,۰۰۰	۷۵۸,۷۴۱
۲۰۳۱۴		برنامه فوریتهای پزشکی پیش بیمارستانی	ماموریت	۸,۷۲۴	۱/۷۶۰	۱۵,۳۵۴	-	۱۵,۳۵۴	-	۱۵,۳۵۴
۲۰۳۱۵		برنامه خدمات سلامت شهری	نفر	۷,۱۲۲,۶۹۰	-/۰۱۸	۹۵,۴۳۲	۳۲,۷۷۶	۱۲۸,۲۰۸	-	۱۲۸,۲۰۸
۲۰۳۱۶		برنامه خدمات سلامت روستاییان	نفر	۱,۱۸۶,۵۶۲	-/۱۲۸	۷۱,۸۶۴	۸۰,۰۱۶	۱۵۱,۸۸۰	-	۱۵۱,۸۸۰
۲۰۳۲۷		برنامه واگذاری خدمات سلامت به بخش غیر دولتی	بیمار	۳,۵۷۸	۱/۶۶۲	۵,۹۴۷	-	۵,۹۴۷	-	۵,۹۴۷
۲۰۴۷۹		برنامه هزینه های مربوط به بازتستگان دولت		-	-	۳۲,۰۰۰	-	۳۲,۰۰۰	-	۳۲,۰۰۰
۲۲		دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی قزوین - بهداشت و درمان		-	-	۲۰۹,۳۶۶	۲۵۲,۶۷۲	۴۶۲,۰۳۸	۱۱۶,۰۰۰	۵۷۸,۰۳۸
۲۰۳۰۱		برنامه خدمات دارویی	قلم	۲۰۰	۱۱۷/۲۵۰	-	۲۲,۴۵۰	۲۲,۴۵۰	-	۲۲,۴۵۰
۲۰۳۰۳		برنامه خدمات درمانی	بیمار	۳۰۵,۰۶۰	-/۸۳۸	۸۲,۷۸۶	۱۷۱,۸۵۴	۲۵۵,۶۴۰	۱۱۶,۰۰۰	۳۷۱,۶۴۰
۲۰۳۱۴		برنامه فوریتهای پزشکی پیش بیمارستانی	ماموریت	۹,۹۹۵	۱/۵۱۶	۱۵,۱۵۲	-	۱۵,۱۵۲	-	۱۵,۱۵۲
۲۰۳۱۵		برنامه خدمات سلامت شهری	نفر	۸۹۶,۱۷۶	-/۰۶۶	۱۰,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	-	۳۰,۰۰۰

نمونه ای از ردیفهای بودجه استانی ۸۸

فهرست طرح های استانی مصوب قانون در سال ۱۳۸۸

(ارقام به میلیون ریال)

استان فارس

ردیف	شماره طبقه بندی	عنوان	سال شروع	سال خاتمه	اهداف کمی طرح	واحد	مقدار	اعتبار کل طرح
					تعادل بخشی آبیاری زیرزمینی	میلیون مترمکعب در سال	۱۰۶	
۶۰	۴۰۲۰۲۰۲۶	تکمیل و تجهیز شبکه های اندازه گیری آبیاری سطحی و زیرزمینی در محدوده حرکت سهامی آب منطقه ای فارس	۱۳۴۱	۱۳۸۹	تکمیل و تجهیز شبکه های سنجش آبیاری سطحی و زیر	پروژه	۱	۱۳۷,۰۰۰
۶۱	۴۰۲۰۲۱۰۰	مرمت و بازسازی تاسیسات آبی در دست بهره برداری	۱۳۸۸		مرمت و بازسازی سدها و شبکه ها	پروژه	۳	۱۱,۰۰۰
۶۲	۴۰۹۰۱۳۷۷	ایجاد تاسیسات فاضلاب شهر مرودشت	۱۳۶۶	۱۳۸۹	افزایش جمعیت تحت پوشش تاسیسات فاضلاب	هزار نفر	۳۴	۱۱۹,۵۱۴
۶۳	۴۰۹۰۱۳۷۸	ایجاد تاسیسات فاضلاب شهر اقلید	۱۳۶۱	۱۳۸۹	افزایش جمعیت تحت پوشش تاسیسات فاضلاب	هزار نفر	۱۴	۱۰۷,۶۹۰
۶۴	۴۰۹۰۱۳۷۹	ایجاد تاسیسات فاضلاب شهر استهبان	۱۳۷۸	۱۳۸۹	افزایش جمعیت تحت پوشش تاسیسات فاضلاب	هزار نفر	۱۲	۱۰۴,۶۷۵
۶۵	۴۰۹۰۱۳۸۰	ایجاد تاسیسات فاضلاب شهر نورآباد	۱۳۷۳	۱۳۸۹	افزایش جمعیت تحت پوشش تاسیسات فاضلاب	هزار نفر	۱۴	۱۱۲,۹۸۱
۶۶	۴۰۹۰۱۳۸۱	ایجاد تاسیسات فاضلاب شهر کازرون	۱۳۷۳	۱۳۸۹	افزایش جمعیت تحت پوشش تاسیسات فاضلاب	هزار نفر	۳۰	۱۱۱,۱۳۸
۶۷	۴۰۹۰۱۳۸۲	ایجاد تاسیسات فاضلاب شهر جهرم	۱۳۷۳	۱۳۸۸	افزایش جمعیت تحت پوشش تاسیسات فاضلاب	هزار نفر	۳۷	۱۳۰,۰۹۹
۶۸	۴۰۹۰۱۴۳۰	ایجاد تاسیسات فاضلاب شهر سیدان	۱۳۸۷	۱۳۹۲	افزایش جمعیت تحت پوشش تاسیسات فاضلاب	هزار نفر	۱۲	۴۵,۰۰۰
۶۹	۴۰۹۰۱۴۳۱	ایجاد تاسیسات فاضلاب شهر فسا	۱۳۸۷	۱۳۹۲	افزایش جمعیت تحت پوشش تاسیسات فاضلاب	هزار نفر	۱۴۵	۲۲۰,۰۰۰
		جمع کل استان فارس						۱۲,۹۷۹,۰۷۲
		تعداد کل طرح استان فارس						۶۹

نمونه ای از ردیفهای بودجه ملی ۸۸

250

اعتبار طرحهای تملک دارائیهای سرمایه ای در سال ۱۳۸۸

(ارقام به میلیون ریال)

شماره طبقه بندی	عنوان	اهداف کمی طرح	واحد	مقدار	هزینه واحد	عنوان دستگاه	سال شروع	سال اتمام	جمع عملکرد سالهای قبل	عملکرد ۱۳۸۴	عملکرد ۱۳۸۵	پرداختی ۱۳۸۶	مصوب ۱۳۸۷	برآورد ۱۳۸۸	برآورد سالهای بعد	جمع کل
۳۰۵۰۸۰۵۱	احداث (توسعه) مجموعه بزرگ ورزشی تامن الگه (ع) مشهد	احداث فضای ورزشی سربوشیده	متر مربع	۵۲,۹۰۰	۱۲/۹۴۰	شرکت سهامی توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور	۱۳۸۷	۱۳۹۰	۱۲۲,۰۰۰	۵,۰۰۰	۶۲۳,۵۲۶	۷۵۰,۵۲۶
		احداث فضای ورزشی روباز	متر مربع	۶۶,۰۰۰	۱											
۳۰۵۰۸۰۵۲	احداث (توسعه) مجموعه بزرگ ورزشی یادگار امام (ره) تبریز	احداث فضای ورزشی سربوشیده	متر مربع	۳۹,۸۰۰	۱۴/۷۷۰	شرکت سهامی توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور	۱۳۸۷	۱۳۹۰	۱۲۲,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۴۶۰,۳۶۶	۶۰۷,۳۶۶
		احداث فضای ورزشی روباز	متر مربع	۱۶۰۰	۱/۲۲۰											
۳۰۵۰۸۰۵۳	احداث (توسعه) مجموعه بزرگ ورزشی پارس شیراز	احداث فضای ورزشی سربوشیده	متر مربع	۶۴,۲۰۰	۱۱/۴۱۰	شرکت سهامی توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور	۱۳۸۷	۱۳۹۰	۱۲۲,۰۰۰	۱۱۱,۶۹۹	۵۱۴,۸۲۳	۷۴۸,۵۲۲
		احداث فضای ورزشی روباز	متر مربع	۱۶۰۰	۱											
۳۰۵۰۸۰۵۴	احداث (توسعه) مجموعه بزرگ ورزشی نقش جهان اصفهان	احداث فضای ورزشی سربوشیده	متر مربع	۴۱,۸۰۰	۱۷/۱۲۰	شرکت سهامی توسعه و نگهداری اماکن ورزشی کشور	۱۳۸۷	۱۳۹۰	۱۲۲,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۶۳۹,۶۱۶	۷۸۶,۶۱۶
		احداث فضای ورزشی روباز	متر مربع	۶۶,۰۰۰	۱											
۳۰۵۱۰۰۰۰	برنامه ساختمانها و تجهیزات								۶۱,۰۱۲	۲۱,۰۳۳	۲۲,۷۸۱	۳۸,۹۹۱	۸۱,۸۵۸	۹۳,۵۶۲	.	۳۱۹,۲۳۷
۳۰۵۱۰۰۰۲	تعمیر و تامین تجهیزات و ماشین آلات	تامین تجهیزات و ماشین آلات	بروز	۱	۵۲,۸۰۶	سازمان تربیت بدنی ایران	۱۳۸۱		۶,۰۶۲	۱,۷۵۰	۱,۶۹۷	۱,۶۹۷	۲۰,۰۰۰	۲۱,۶۰۰	.	۵۲,۸۰۶

نمونه ای از ردیفهای برنامه ملی ۸۸

(میلیون ریال)

برآورد اعتبارات دستگاههای اجرایی بر حسب برنامه و اهداف کمی در سال ۱۳۸۷

شماره دستگاه اجرایی	شماره دستگاه / برنامه	شرح دستگاه و برنامه	هدف کمی			جمع هزینه			جمع تملک دارائیهای سرمایه ای	جمع کل
			واحد	مقدار	هزینه واحد	از محل منابع عمومی	از محل منابع اختصاصی	جمع کل		
	۴۰۴۰۶	برنامه حفاظت از زیست بومها و گونه های خشکی	تعداد کاهش نسبت گونه های در معرض خطر	۸	۵,۵۷۸/۱۲۵	۴۴,۶۲۵	۴۴,۶۲۵	۰	۴۴,۶۲۵	
	۴۰۴۰۷	برنامه ارتقای فرهنگ و اخلاق محیط زیستی	نفر / ساعت	۳,۷۲۲,۹۲۸	۰/۰۱۴	۵۲,۱۳۵	۵۲,۱۳۵	۰	۵۲,۱۳۵	
	۴۰۴۰۸	برنامه مدیریت آلاینده ها و پسماندها	مورد	۱۱	۱,۴۴۲/۶۳۶	۱۵,۸۸۰	۱۵,۸۸۰	۰	۲۰۲,۴۸۰	
	۴۰۴۰۹	برنامه حفاظت و بهره برداری از زیست بومها و گونه های آبهای داخلی و دریایی	تعداد	۸	۸۷۴/۷۵۰	۶,۹۹۸	۶,۹۹۸	۰	۶,۹۹۸	
	۴۰۴۱۱	برنامه ساختمانها و تجهیزات							۴۷,۴۰۰	
۱۴۲۰۰۰	۱	وزارت نفت				۱۶۶	۱۶۶	۰	۱۲,۲۰۵	
	۴۰۶۱۹	برنامه راهبری امور نفت و گاز	نفر- ماه	۱۰	۱۶/۶۰۰	۱۶۶	۱۶۶	۰	۱۲,۲۰۵	
	۲	شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده های نفتی ایران							۳۱۰۰۰	
	۴۰۶۲۴	برنامه مقاوم سازی ساختمانها							۳۱۰۰۰	
	۳	شرکت ملی گاز ایران - مادر تخصصی							۳۸۲,۲۵۸	
	۴۰۶۱۸	برنامه راهبری امور بهینه سازی انرژی							۱۶,۲۵۸	
	۴۰۶۲۲	برنامه تاسیسات گاز							۳۶۶۰۰۰	
	۴	شرکت مادر تخصصی ملی صنایع پتروشیمی							۷۲۲,۳۰۸	

آسیب شناسی نظام پیدایش طرح در کشور و ارائه پیشنهاد

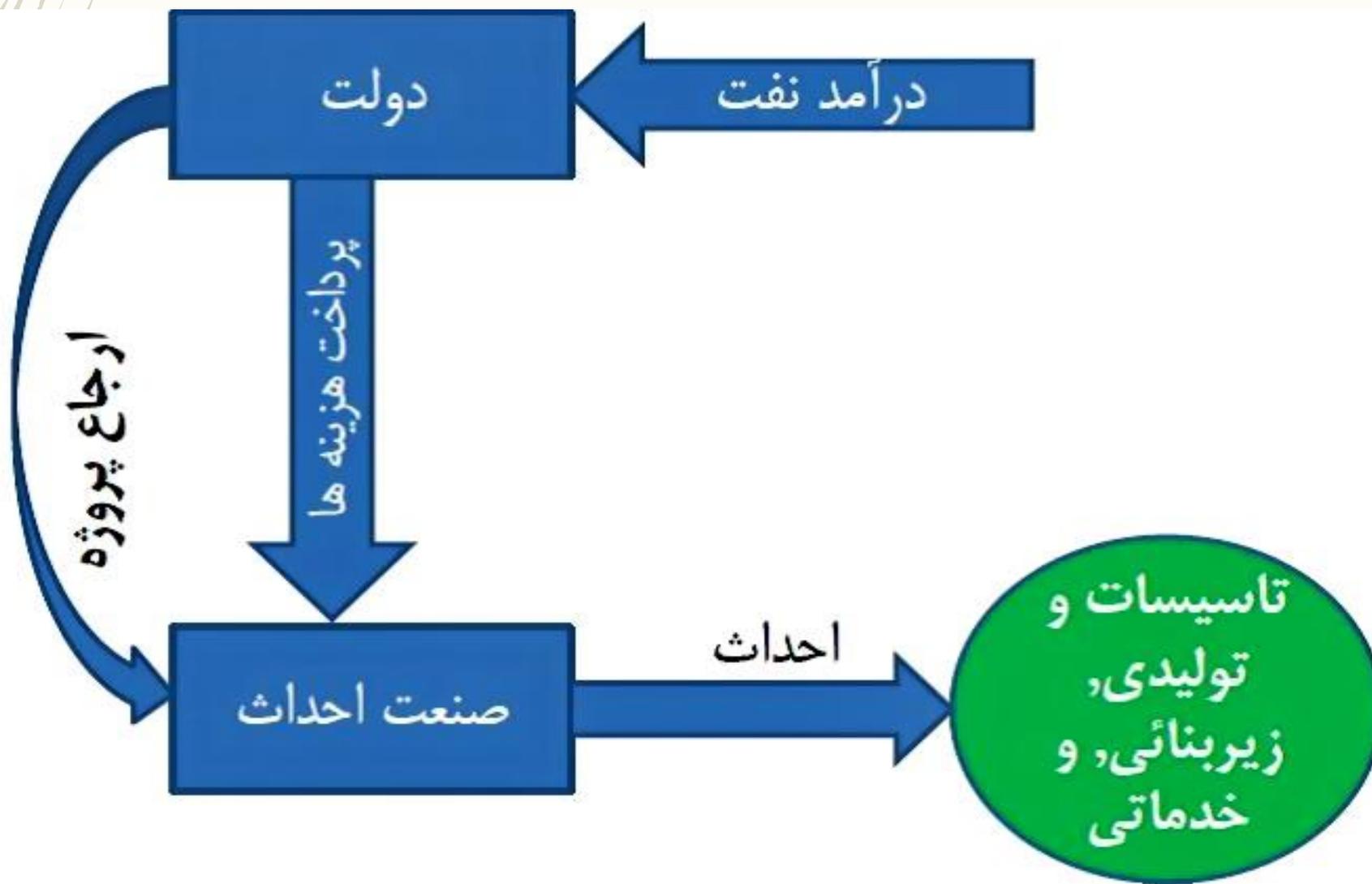
مقایسه شاخص‌های قوانین بودجه سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲

ردیف	موضوع	قانون 1389	قانون 1390	قانون 1391	لایحه 1392
1	اعتبار طرح‌های عمرانی (هزار میلیارد ریال)	317	349	397	372
2	سهم اعتبار طرح‌های عمرانی (درصد)	25	20	24	19
3	سهم اعتبارات طرح‌های ملی از کل اعتبارات طرح‌های عمرانی (درصد)	48	49	58	52
4	سهم اعتبارات طرح‌های استانی از کل اعتبارات طرح‌های عمرانی (درصد)	18	17	19	26
5	سهم اعتبارات طرح‌های متفرقه از کل اعتبارات طرح‌های عمرانی (درصد)	34	34	23	22
6	طرح‌های عمرانی که به موقع اتمام یافته‌اند (درصد)	20	13	10	-
7	طرح‌های عمرانی که به موقع اتمام نیافته‌اند (درصد)	80	87	90	-
8	هزینه تحمیل شده به بودجه عمومی از بابت عدم اتمام به موقع طرح‌های عمرانی در سال قبل (هزار میلیارد ریال)	43	69	45	36
9	هزینه تحمیل شده به کشور از بابت عدم اتمام به موقع طرح‌های عمرانی در سال‌های آتی (هزار میلیارد ریال)	0	183	86	20
10	طرح‌های جدید (تعداد)	77	191	399	12
11	اعتبار طرح‌های جدید در بودجه (هزار میلیارد ریال)	6	10	27	1,3
12	اعتبار طرح‌های جدید در سال‌های آتی (هزار میلیارد ریال)	51	56	170	14

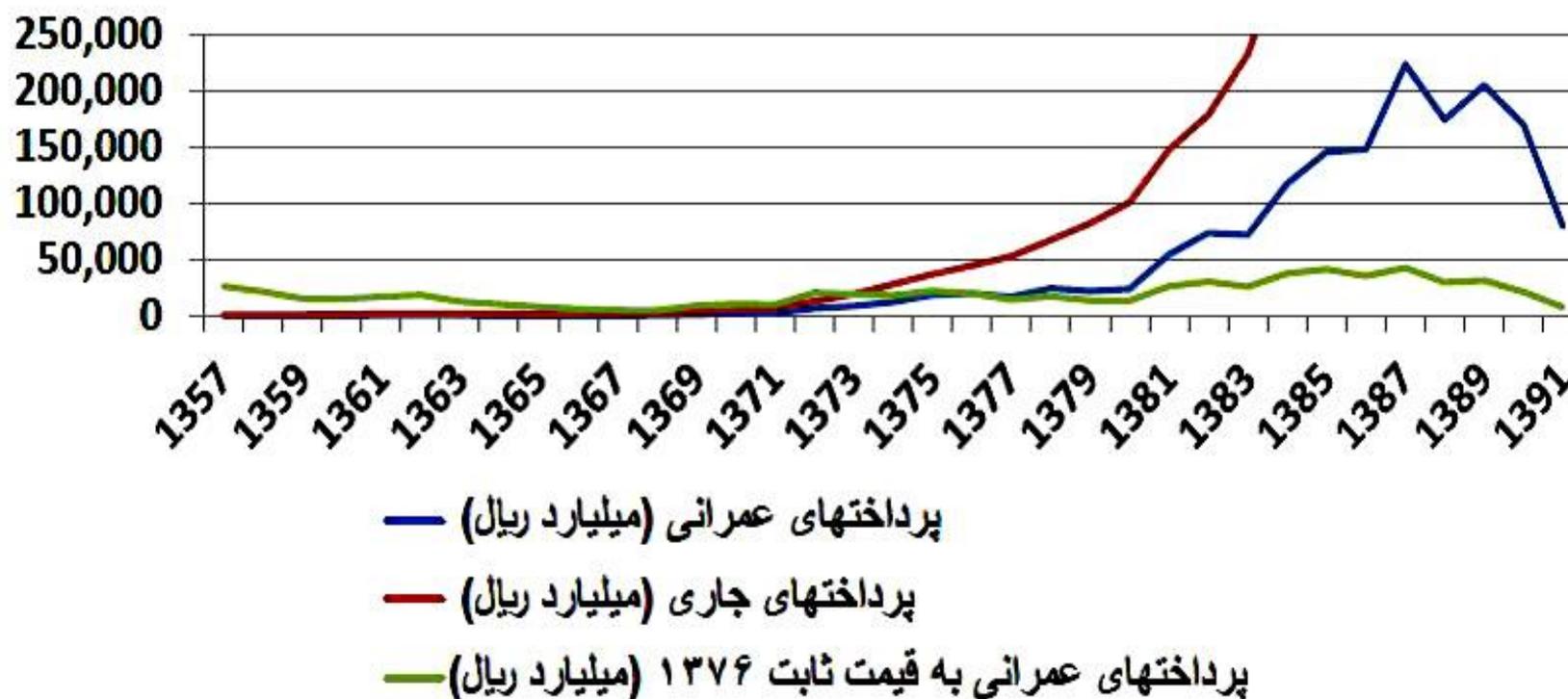
تعداد و میانگین مدت اجرای پروژه‌های در دست بهره‌برداری (برنامه چهارم)

میانگین مدت اجرا (سال)	تعداد پروژه‌های بازدید شده	دستگاه اجرایی
9.2	162	کل دستگاه‌ها
6.1	25	دادگستری جمهوری اسلامی ایران
1	1	شورای عالی انقلاب فرهنگی
3.8	2	نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران
5.9	5	وزارت آموزش و پرورش
3.3	2	وزارت امور اقتصادی و دارایی
9.9	14	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
15.2	10	وزارت جهاد کشاورزی
12.2	9	وزارت راه و ترابری
13.0	1	وزارت صنایع و معادن
11.6	43	وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
8	1	وزارت کشور
12.2	17	وزارت مسکن و شهرسازی
9.1	32	وزارت نیرو

روش مرسوم تأمین مالی طرح های عمرانی کشور

روند پرداخت های دولت در سالهای گذشته

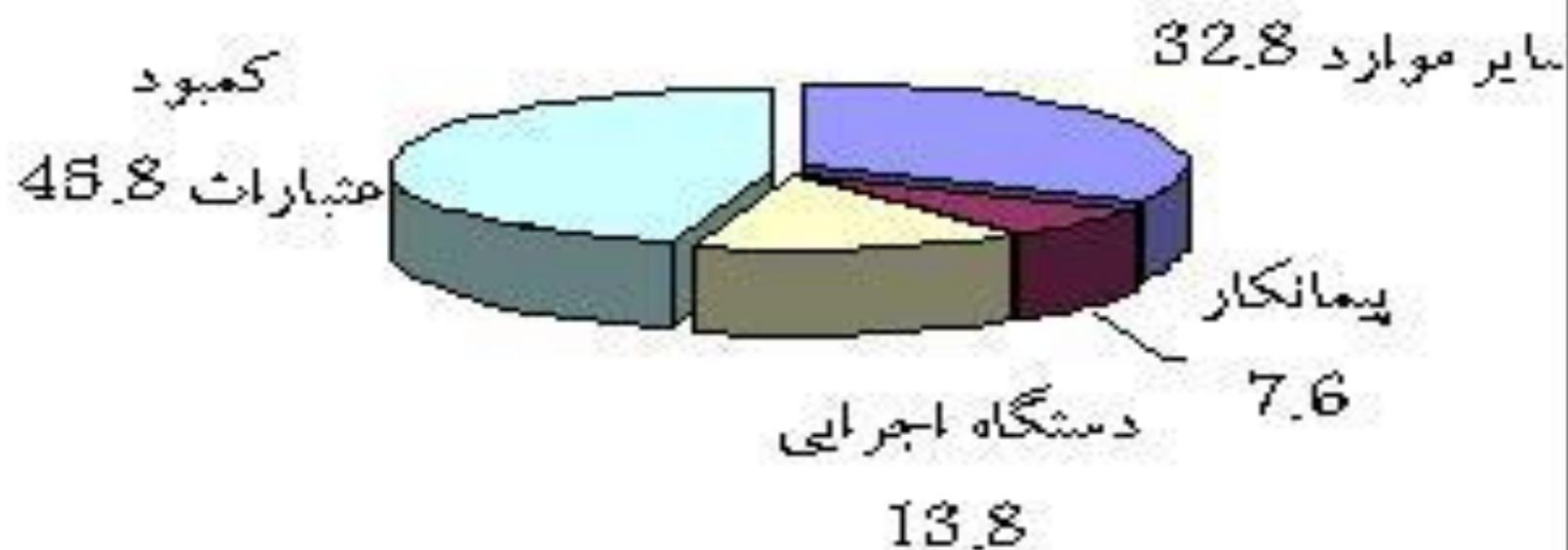

مدل توازن بودجه و تعداد طرح‌ها

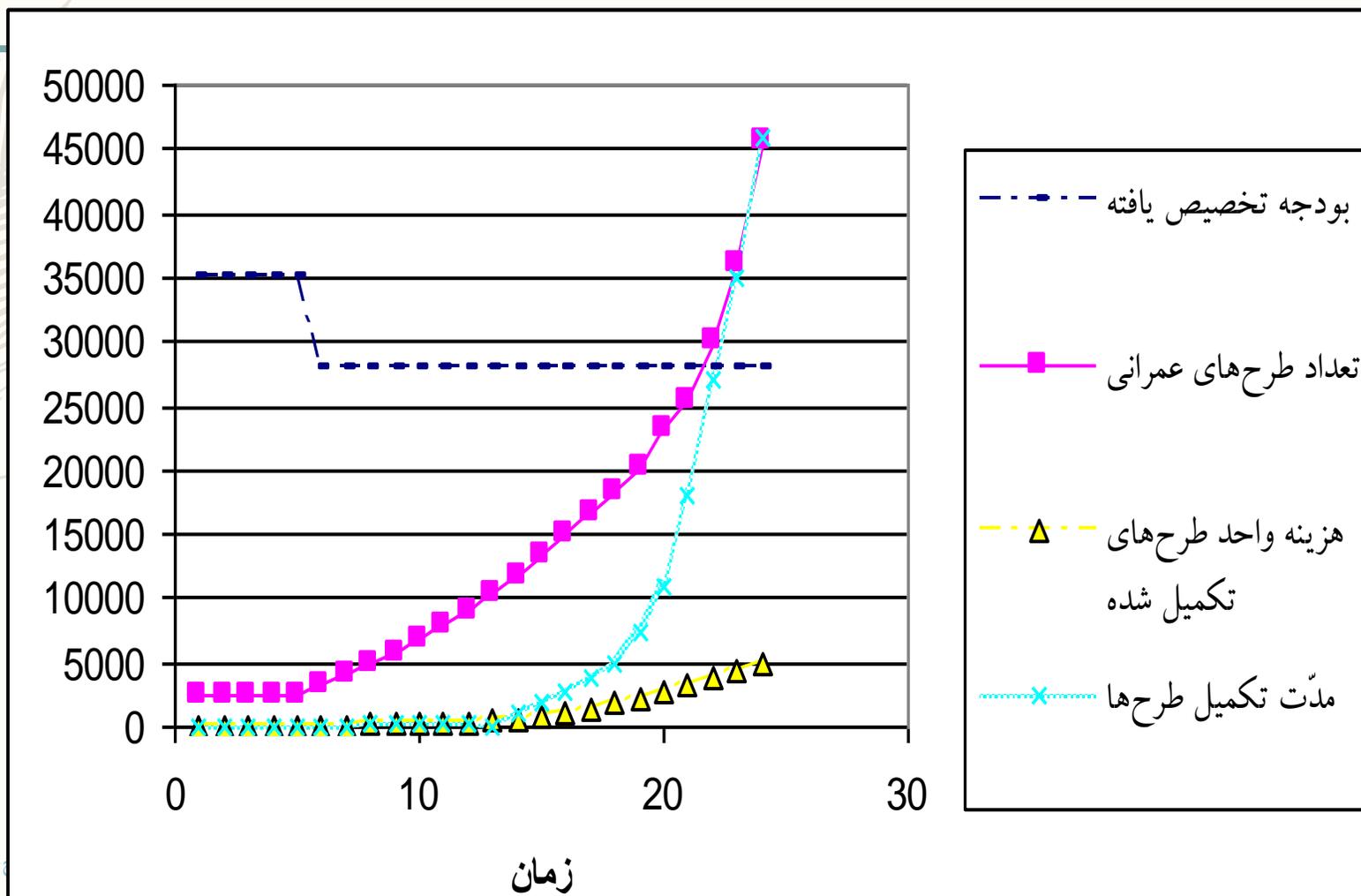
$DB = 35$	- کل بودجه عمرانی سالانه
$P = 100$	- تعداد طرح‌های در دست ساخت
$D = 4$	- مدت زمان اجرای هر طرح (سال)
$S = 25$	- تعداد طرح‌هایی که در هر سال شروع می‌شود
$UBC = 0.1$	- هزینه پایه واحد طرح‌های عمرانی در هر سال
$UPC = 1$	- هزینه پیشبرد لازم برای تکمیل واحد طرح
$ABC = 10$	- تجمع هزینه‌های پایه طرح‌های در دست ساخت
$APC = 25$	- تجمع هزینه‌های پیشبرد طرح‌های در دست ساخت

پس از ۵ سال توازن بودجه و تعداد طرح، سطح تخصیص بودجه به ۸۰ درصد مبلغ کنونی کاهش می‌یابد.

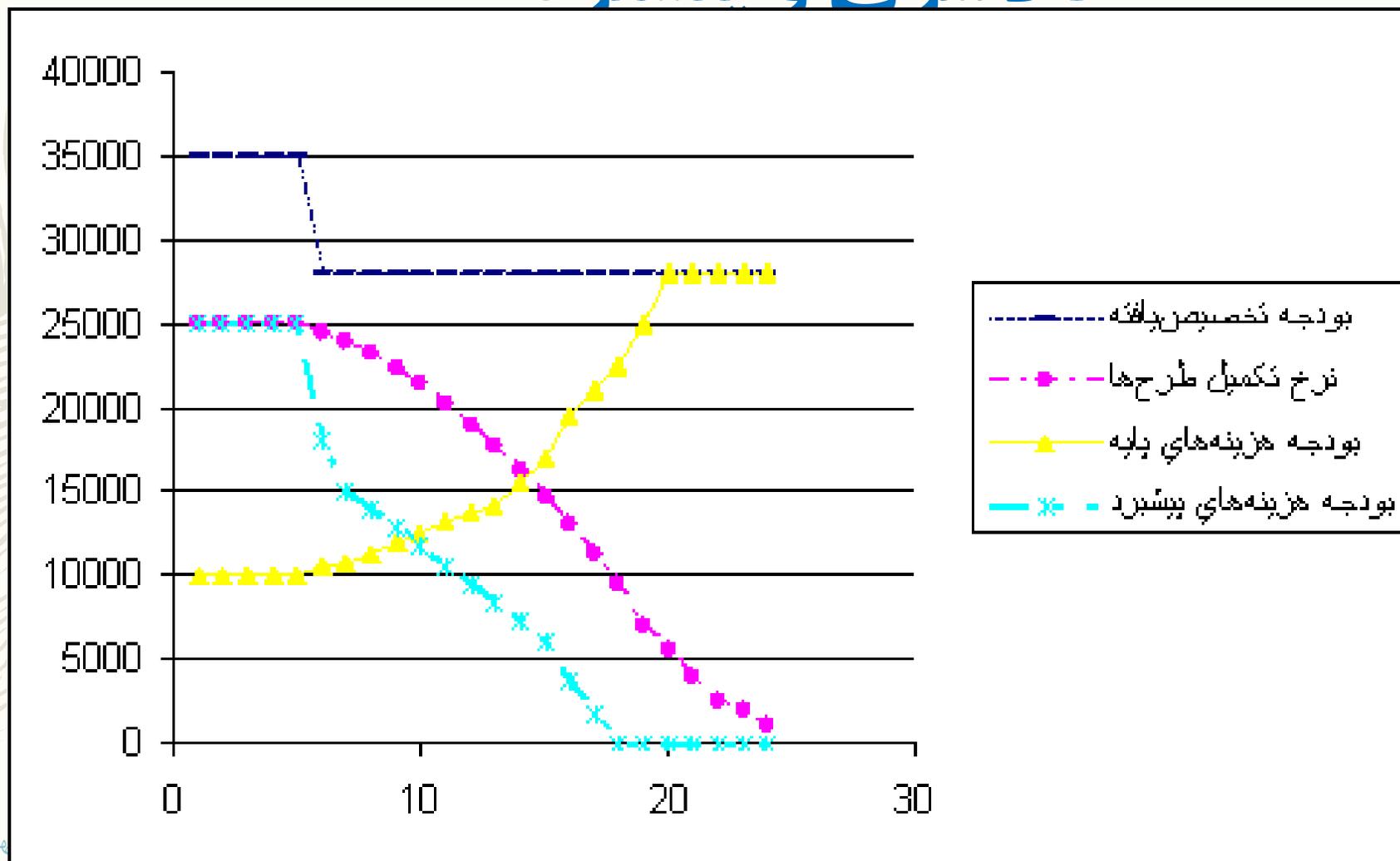
دلایل تأخیر در اجرای پروژه‌های عمرانی

تأثیر تخصیص پایین بودجه بر هزینه واحد طرح‌ها، تعداد تکمیل آنها

تأثیر وضعیت تخصیص بودجه بر هزینه‌های بالاسری و بشرد

آثار و پیامدهای طولانی شدن اجرای طرح‌های عمرانی

- بروز آثار تورمی در اقتصاد کشور
- افزایش هزینه تمام شده طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی (تعدیل، تورم، دعاوی و پیشنهادات قیمت بالاتر پیمانکاران)
- تغییرات مداوم هزینه و زمان خاتمه طرح
- از دست رفتن توجه اقتصادی بسیاری از طرح‌ها
- از دست رفتن بخشی از عمر مفید بهره برداری
- تأثیر بر انگیزه و بهره‌وری نیروهای انسانی متخصص کشور
- کاهش کیفی خدمات پیمانکاران
- ایجاد اشتغال ناپایدار و کاهش سرمایه‌گذاری مولد

راه حل چیست؟

۱) اولویت بندی طرح ها (فرابخشی و درون بخشی)

۲) تنوع روش های تأمین مالی (بازنگری و تحول در دیدگاهها)

۳) افزایش بهره وری: بهینه سازی پروژه، طرح و برنامه ها و اصلاح نظام فنی اجرایی

۲- تعریف ساختارهای پدیدآوری طرح و اجرای پروژه ها

فرایندهای نظام فنی اجرایی

۱- پیدایش طرح ها (اسناد بالادستی و سیاست های آمایش سرزمین، نظام تعریف طرح)

۲- تعریف ساختارهای پدیدآوری طرح و اجرای پروژه ها (روش های تأمین مالی، ساختار اجرای پروژه و نظامات پرداخت (مثل فهارس بها و حق الزحمه))

۳- تعیین، عوامل اجرای طرح (مقررات تشخیص صلاحیت نظام ارزیابی کیفی و انتخاب عوامل در دوره عمر طرح (قانون برگزاری مناقصات و آیین نامه های فنی))

۴- اجرای طرح و اعمال قراردادها (ضوابط فنی، راهنماهای عملیاتی، مشخصات و معیارها و دستورالعمل های فنی، ضوابط مدیریت پروژه و سازماندهی مورد نیاز و اعمال قراردادها (شرایط عمومی، خصوصی، تضمین ها، بیمه و الحاقات قراردادی)

۵- نظام بهره برداری طرح ها

۶- نظام ارزشیابی طرح های عمرانی و عوامل اجرای آن

مراحل پدیدآوری طرح ها

- **مرحله پیدایش:** مجموعه اقدامات لازم برای رسیدن به بهترین راه حل تبدیل تقاضا به طرحها و پروژههای سرمایه گذاری و تعیین عنوان طرح یا پروژه به منظور ایفای الزامات مقرر در سند ملی آمایش سرزمین و اسناد ملی توسعه بخشی، توسعه استانی و ویژه است.
- **مرحله مطالعات توجیهی:** گردآوری اطلاعات و آمار، بررسی و تحلیل نیازها، بررسیهای فنی و ارایه راه‌حلهای مختلف برای تأمین نیاز و تبدیل آن به طرح یا پروژه، تعیین گزینه‌های مطلوب طرح یا پروژه (در صورت موجه بودن)، تعیین گزینه برتر با توجه به سودآوری اقتصادی و ملاحظات اجتماعی، زیست محیطی و ایمنی است.
- **مرحله طراحی پایه:** بخشی از فرآیند طراحی است که بر مبنای سیمای کلی طرح یا پروژه (مشخص شده در مرحله مطالعات توجیهی) و با بررسی کامل و میدانی و انتخاب دانش فنی مناسب در صورت نیاز و انجام محاسبات مهندسی، مشخصات اجزای اصلی طرح یا پروژه تعیین می‌شود.
- **مرحله طراحی تفصیلی:** بخشی از فرآیند طراحی است که بر اساس نتایج طراحی پایه و انجام محاسبات مهندسی، مشخصات و جزئیات اجرایی طرح یا پروژه در بخشهای مختلف طراحی شده و مدارک لازم برای عملیات اجرایی و نصب و راه‌اندازی مبتنی بر مهندسی ارزش تهیه می‌شود.
- **مرحله اجرا:** انجام فعالیتهای مربوط به تأمین کالا، عملیات اجرایی (ساختمان و نصب) و سازماندهی برای بهره‌برداری است.
- **مرحله راه‌اندازی، تحویل و شروع بهره‌برداری:** فعالیتهای پس از تکمیل عملیات اجرا (ساختمان و نصب) از قبیل اخذ مجوزها، آزمایشها، بازرسیها، کنترلها و به طور کلی انجام کارهای لازم برای قراردادن طرح یا پروژه در شرایط عملیاتی، به منظور شروع بهره‌برداری و صدور گواهی تحویل است.

اسناد مدیریت، پدید آوری و بهره‌برداری طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری

الف - مدیریت. ب - معیارهای فنی، مالی و اقتصادی،
ایمنی و زیست محیطی. پ - امور قراردادی. ت - امور
قیمتها. ث - امور تأمین کنندگان. ج - ارزیابی طرحها و
پروژه‌های سرمایه‌گذاری.

الزامات تهیه اسناد مدیریت، پدیدآوری و بهره‌برداری طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری:

- ۱- رعایت جنبه‌های کیفیت، هزینه، زمان، ایمنی، زیست محیطی و پدافند غیرعامل به منظور تحقق بیشترین فایده ملی.
- ۲- رعایت فرآیندهای نیازسنجی، پیشنهاد، انتخاب، تهیه، بررسی، تأیید، تصویب، ابلاغ، آموزش و تجدیدنظر در تهیه اسناد.
- ۳- استفاده از روشها و اسناد معتبر بین‌المللی در فرآیندهای تهیه اسناد، با در نظر گرفتن مقررات و شرایط کشور.
- ۴- مشارکت دستگاههای اجرایی و تشکلهای صنفی و تخصصی در تهیه اسناد، با تقسیم و تعیین وظایف هر یک از آنان.
- ۵- توسعه ظرفیت تولید اسناد در سطح تهیه‌کنندگان آن برای تمام عناوین شش‌گانه اسناد، به منظور پاسخگویی به نیازهای نظام فنی و اجرایی کشور.
- ۶- نظام‌مند کردن اولویت بندی تهیه اسناد.
- ۷- مطالعه، تحقیق و شناسایی روشهای اجرایی نوین و پیشرفته و استفاده از آنها در تهیه اسناد مربوط.
- ۸- رعایت اصول کاهش خطرپذیری ناشی از حوادث طبیعی و پیش‌بینی نشده به ویژه زلزله، سیل و رانش زمین و نظایر آن.
- ۹- بازنگری مستمر اسناد به منظور تأمین پویایی و روزآمدی آنها.
- ۱۰- رعایت مفاد مواد مربوط فصول مختلف برنامه‌های توسعه کشور، آمایش و طرحهای توسعه و عمران.
- ۱۱- اطلاع‌رسانی اسناد رسته عمومی و اختصاصی از طریق پایگاه اطلاعاتی نظام فنی و اجرایی کشور.

الزامات پدیدآوری طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری: 268

۱- اتخاذ رویکرد فرآیندی در پدیدآوری طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری. ۲- در انجام فرآیندهای مربوط به پدیدآوری طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری، فعالیت‌های اصلی، ماتریس مسئولیت عوامل ذینفع هر فعالیت، دروندادها، ابزار و فنون، بروندادها و روش و معیارهای پایش و اندازه‌گیری هر فرآیند، مشخص می‌گردند. ۳- ملحوظ داشتن انجام فعالیت‌های مربوط به مراحل پیدایش، مطالعات توجیهی طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری در قالب ردیف‌های اعتباری تعریف شده. ۴- انجام مطالعات توجیه فنی، اقتصادی و اجتماعی طرحها یا پروژه‌ها، در چارچوب مرحله پیدایش طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری بخش مربوط و بر اساس روشهای معتبر، به منظور اطمینان از توجیه‌پذیری اقتصادی طرح یا پروژه، پایدار بودن طرح یا پروژه، رعایت طرحهای توسعه و عمران، ملاحظات زیست محیطی و ایمنی، تأمین منابع مالی و سایر جوانب مربوط و انتخاب گزینه برتر به نحوی که بیشترین فایده ملی را برای کشور داشته باشد. ۵- شناسایی روشهای مختلف تأمین منابع مالی طرحها یا پروژه‌ها، تهیه ضوابط و ترویج استفاده از منابع مالی غیردولتی (مؤسسات مالی غیردولتی) برای پدیدآوری طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری. ۶- شروع مرحله طراحی پایه پس از انجام، تأیید و تصویب مطالعات توجیهی طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری (با توجه به یادآوری ذکر شده در مرحله مطالعات توجیهی). ۷- تدوین روشهای مناسب پدیدآوری به منظور بالابردن کیفیت، بهینه نمودن هزینه و زمان در اجرای طرحها و پروژه‌ها، با بهره‌گیری از روشهای پیشرفته جهانی و تطبیق آنها با شرایط داخلی. ۸- انتخاب روش اجرای مناسب برای پدیدآوری طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری با توجه به نوع، اندازه و پیچیدگی طرح یا پروژه

الزامات پدیدآوری طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری (ادامه):

۹- استفاده از بروندهای مطالعات توجیهی، مطالعات پایه و مطالعات تفصیلی از جمله: برنامه زمانی اجرای طرح یا پروژه. - برآورد مقادیر و هزینه‌ها. - تقویم اعتبار به تفکیک سالهای مختلف اجرای طرح یا پروژه. - جریان نقدینگی سالانه. به عنوان درونداد تنظیم و مبادله موافقتنامه طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری و الحاقیه‌های بعدی آنها. ۱۰- وجود مجوزهای لازم برای ساخت از مراجع مربوط و مشخص بودن وضعیت مالکیت زمین و برنامه استملاک اراضی در شروع مرحله اجرا. ۱۱- ارجاع کار با هدف انتخاب مناسبترین تأمین کننده کالا و خدمات و با رعایت اصول رقابت، بیطرفی و نظم و اخلاق حرفه‌ای و اطلاع‌رسانی سریع و شفاف. ۱۲- توجه به پاسخگو بودن عوامل ذینفع در روشها و معیارهای پایش و اندازه‌گیری هر فرآیند. ۱۳- نظام‌مند کردن حمایت از ابتکارات، خلاقیتها و نوآوریها در پدیدآوری طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری. ۱۴- نظام‌مند کردن چارچوب حل و فصل سریع اختلافهای قراردادی برای پیشگیری از اتلاف هزینه و زمان در پدیدآوری طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری. ۱۵- تأکید بر واگذاری کارها تا حد امکان به صورت یکجا در قالب یک پیمان و اجتناب از تفکیک آنها به منظور انتقال مسئولیت مدیریت اجرا به پیمانکاران و حفظ هماهنگی در اجرا و سرعت بخشیدن به اجرای کار. ۱۶- ایجاد شرایط لازم برای مشارکت مسئولانه بخش خصوصی در پدیدآوری و مدیریت بهره‌برداری طرحها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری. ۱۷- ارزیابی اثربخشی فعالیتهای پدیدآوری طرحها و پروژه‌ها. ۱۸-

مستندسازی فعالیتهای پدیدآوری طرحها و پروژه‌ها.

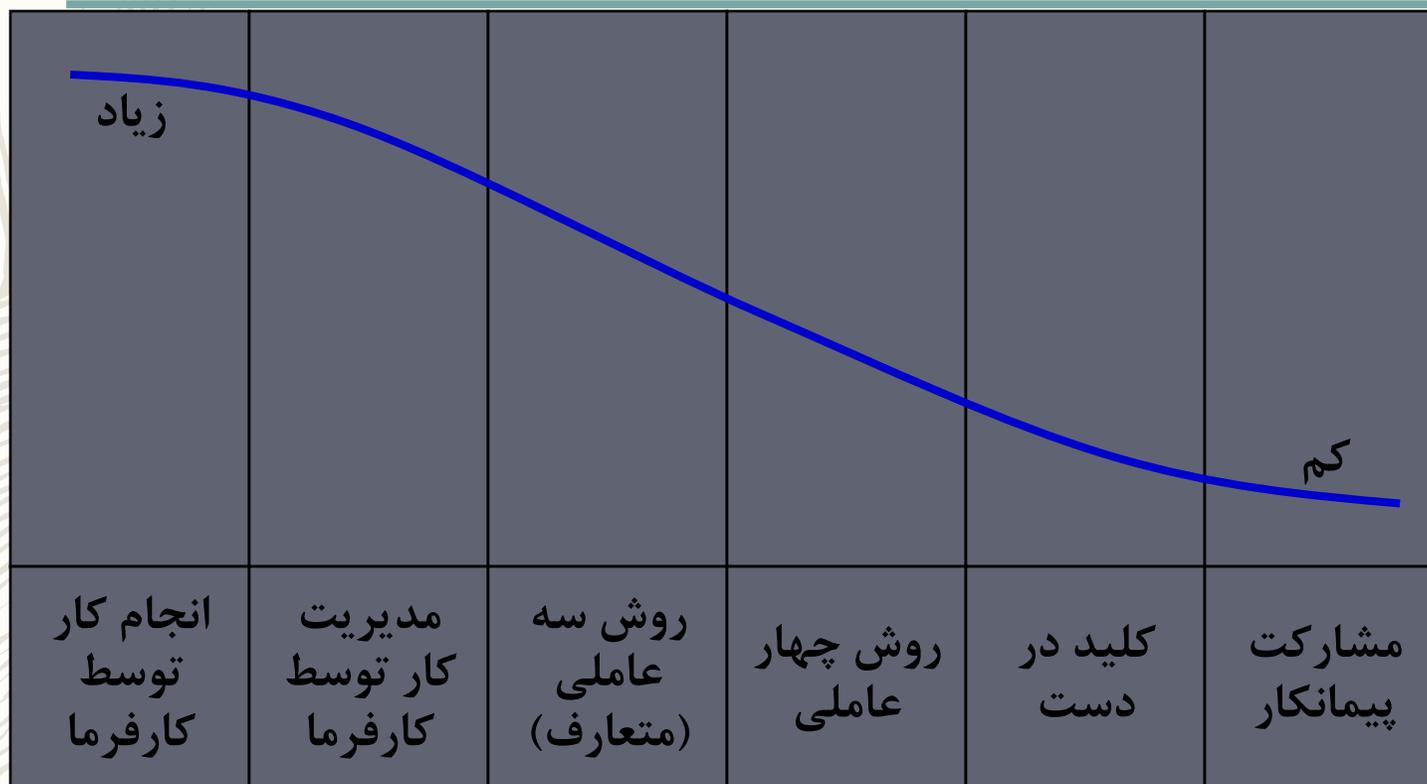
ساختار اجرایی پروژه ها (Project Delivery Systems)

- (۱) روش‌های تأمین مالی پروژه
- (۲) سیستم اجرایی پروژه‌ها
- (۳) روش‌های پرداخت در پروژه

سیستم های اجرای پروژه

-
- سیستم خود اجرا (تک عاملی)
 - سیستم طرح وساخت (دو عاملی)
 - سیستم متعارف (سه عاملی)
 - سیستم مدیریت ساخت حرفه ای (چهار عاملی یا مدیریت طرح)
 - سیستم مدیریت پیمان
 - سیستم های قراردادی یک پارچه یا خرید خدمتی (بسته قراردادی، دگر اجرای کامل)
 - سایر سیستم ها (fast tracking, Turn Key, ...)

وظایف و مسؤولیت های کارفرما در انواع روشهای اجرا

زیاد					کم
انجام کار توسط کارفرما	مدیریت کار توسط کارفرما	روش سه عاملی (متعارف)	روش چهار عاملی	کلید در دست	مشارکت پیمانکار

تقسیم بندی قراردادهای بر اساس نحوه پرداخت

-
- قراردادهای قیمت ثابت (Fixed Price)
 - قراردادهای قیمت کلی ، سرجمعی یا یک قلم Lump- Sum Contacts
 - قراردادهای قیمت واحد یا فهرست بهایی Unit-Price Contracts
 - قراردادهای اضافه بر هزینه (Cost plus)
 - قراردادهای هزینه بعلاوه درصد ثابت cost plus fixed percentage
 - قراردادهای هزینه بعلاوه حق الزحمه ثابت cost plus fixed fee
 - قراردادهای هزینه بعلاوه درصد متغیر cost plus variable percentage
 - قراردادهای بر آورد مطلوب یا هزینه هدف target estimate
 - قراردادهای با حداکثر هزینه تامین شده guaranteed maximum price

۳- تعیین عوامل اجرای طرح

فرایندهای نظام فنی اجرایی

۱- پیدایش طرح ها (اسناد بالادستی و سیاست های آمایش سرزمین، نظام تعریف طرح)

۲- تعریف ساختارهای پدیدآوری طرح و اجرای پروژه ها (روش های تأمین مالی، ساختار اجرای پروژه و نظامات پرداخت (مثل فهارس بها و حق الزحمه))

۳- تعیین عوامل اجرای طرح (مقررات تشخیص صلاحیت، نظام ارزیابی کیفی و انتخاب عوامل در دوره عمر طرح (قانون برگزاری مناقصات و آیین نامه های فنی))

۴- اجرای طرح و اعمال قراردادهای (ضوابط فنی، راهنماهای عملیاتی، مشخصات و معیارها و دستورالعمل های فنی، ضوابط مدیریت پروژه و سازماندهی مورد نیاز و اعمال قراردادهای (شرایط عمومی، خصوصی، تضمین ها، بیمه و الحاقات قراردادی)

۵- نظام بهره برداری طرح ها

۶- نظام ارزشیابی طرح های عمرانی و عوامل اجرای آن

تشخیص صلاحیت عوامل اجرای طرح ها

- تشخیص صلاحیت مشاوران
- تشخیص صلاحیت پیمانکاران
- تشخیص صلاحیت طرح و اجرا

○ قانون مناقصات

○ ارجاع کار در روش طرح و ساخت

○ روش های جدید ارجاع کار

۳- اجرای طرح و اعمال قراردادها

فرایندهای نظام فنی اجرایی

۱- پیدایش طرح ها (اسناد بالادستی و سیاست های آمایش سرزمین، نظام تعریف طرح)

۲- تعریف ساختارهای پدیدآوری طرح و اجرای پروژه ها (روش های تأمین مالی، ساختار اجرای پروژه و نظامات پرداخت (مثل فهارس بها و حق الزحمه))

۳- تعیین عوامل اجرای طرح (مقررات تشخیص صلاحیت، نظام ارزیابی کیفی و انتخاب عوامل در دوره عمر طرح (قانون برگزاری مناقصات و آیین نامه های فنی))

۴- اجرای طرح و اعمال قراردادهای (ضوابط فنی، راهنماهای عملیاتی، مشخصات و معیارها و دستورالعمل های فنی، ضوابط مدیریت پروژه و سازماندهی مورد نیاز و اعمال قراردادهای (شرایط عمومی، خصوصی، تضمین ها، بیمه و الحاقات قراردادی)

۵- نظام بهره برداری طرح ها

۶- نظام ارزشیابی طرح های عمرانی و عوامل اجرای آن

-
- پدیده های حقوقی (اعمال (عقود-ایقاع) - وقایع)
 - عقود
 - اصول کلی حاکم بر قراردادها
 - قراردادهای اداری-غیر اداری
 - پیمان چیست؟
 - ویژگیهای پیمان
 - شرایط پیمان

رتبه ایران در کیفیت زیرساخت ها

281

رتبه	کشور	امتیاز کیفیت زیرساخت ها
۵ کشور اول دنیا		
۱	سوئیس	۶.۸
۲	هنگ کنگ	۶.۷
۳	سنگاپور	۶.۶
۴	فرانسه	۶.۶
۵	ایسلند	۶.۶
سایر کشورهای منتخب		
۱۱	امارات متحده عربی	۶.۲
۱۲	کره جنوبی	۶
۱۳	کانادا	۶
۲۱	عمان	۵.۸
۲۲	اسپانیا	۵.۸
۲۳	امریکا	۵.۸
۲۶	بحرین	۵.۶
۲۷	مالزی	۵.۵
۲۹	عربستان سعودی	۵.۵
۳۵	اردن	۵.۲
۳۹	قطر	۵.۱
۴۰	ترکیه	۵.۱
۴۵	کویت	۴.۹
۶۳	اذربایجان	۴.۴
۶۸	مصر	۴.۳
-	میانگین دنیا	۴.۳
۷۲	چین	۴.۱
رتبه ایران		
۷۵	ایران	۴
آخرین کشور در رتبه بندی		
۱۳۹	بوسنی هرزگوین	۲

نظام بهره برداری طرح ها

فرایندهای نظام فنی اجرایی

- ۱- پیدایش طرح ها (اسناد بالادستی و سیاست های آمایش سرزمین، نظام تعریف طرح)
- ۲- تعریف ساختارهای پدیدآوری طرح و اجرای پروژه ها (روش های تأمین مالی، ساختار اجرای پروژه و نظامات پرداخت (مثل فهارس بها و حق الزحمه))
- ۳- تعیین عوامل اجرای طرح (مقررات تشخیص صلاحیت، نظام ارزیابی کیفی و انتخاب عوامل در دوره عمر طرح (قانون برگزاری مناقصات و آیین نامه های فنی))
- ۴- اجرای طرح و اعمال قراردادهای (ضوابط فنی، راهنماهای عملیاتی، مشخصات و معیارها و دستورالعمل های فنی، ضوابط مدیریت پروژه و سازماندهی مورد نیاز و اعمال قراردادهای (شرایط عمومی، خصوصی، تضمین ها، بیمه و الحاقات قراردادی)
- ۵- نظام بهره برداری طرح ها
- ۶- نظام ارزشیابی طرح های عمرانی و عوامل اجرای آن

۱- وجود ۲۸۵۰ پروژه با نقایص فنی در حال ساخت در سال ۱۳۷۸

۲- برآورد زیان ۱۶۵۰۰ میلیارد ریالی ناشی از فقدان توجیه طرح‌ها در سال ۱۳۷۸ و زیان ۴۶۰۰ میلیارد ریالی ناشی از تأخیر پروژه‌ها

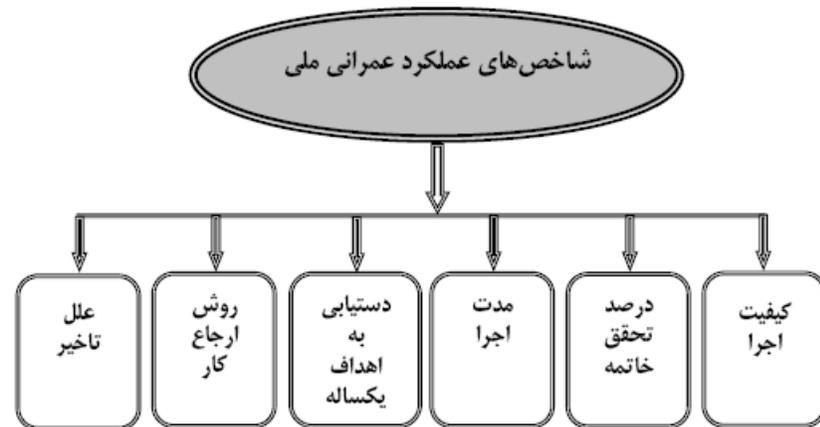
۳- میانگین ۴۳ درصدی ظرفیت بهره‌برداری در ۴۸ درصد از پروژه‌های ملی (در سال ۱۳۷۸)

۴- میانگین وزنی ۱۱.۷ سال به عنوان متوسط مدت اجرای پروژه‌های خاتمه یافته (در نیمه اول سال ۱۳۸۲)

نظام ارزشیابی

فرایندهای نظام فنی اجرایی

- ۱- پیدایش طرح ها (اسناد بالادستی و سیاست های آمایش سرزمین، نظام تعریف طرح)
- ۲- تعریف ساختارهای پدیدآوری طرح و اجرای پروژه ها (روش های تأمین مالی، ساختار اجرای پروژه و نظامات پرداخت (مثل فهارس بها و حق الزحمه))
- ۳- تعیین عوامل اجرای طرح (مقررات تشخیص صلاحیت، نظام ارزیابی کیفی و انتخاب عوامل در دوره عمر طرح (قانون برگزاری مناقصات و آیین نامه های فنی))
- ۴- اجرای طرح و اعمال قراردادها (ضوابط فنی، راهنماهای عملیاتی، مشخصات و معیارها و دستورالعمل های فنی، ضوابط مدیریت پروژه و سازماندهی مورد نیاز و اعمال قراردادها (شرایط عمومی، خصوصی، تضمین ها، بیمه و الحاقات قراردادی)
- ۵- نظام بهره برداری طرح ها
- ۶- نظام ارزشیابی طرح های عمرانی و عوامل اجرای آن

- کارگران دارای کارت مهارت فنی
- میزان مهارت تمامی کارگران
- نیروهای متخصص دستگاه اجرایی
- نیروهای متخصص مشاور ناظر
- نیروهای متخصص پیمانکار
- تجهیز کارگاه و به‌کارگیری ماشین‌آلات متناسب با پروژه
- طبقه‌بندی مدارک کارگاهی و مستندسازی
- کیفیت مصالح خریداری شده
- شرایط نگهداری مصالح در محل کارگاه
- آزمایش‌های کنترل کیفی در مراحل اجرا
- میزان رعایت استانداردها، دستورالعمل‌ها و مشخصات فنی

گزارش نظارتی پروژه‌های عمرانی ملی سال ۱۳۸۴

جدول ۱- میانگین هندسی اهمیت شاخص‌ها و وزن آنها

وزن شاخص‌ها	علل تاخیر	روش ارجاع کار	مدت اجرا	اهداف دستیابی به یکساله	کیفیت اجرا	درصد تحقق خاتمه	شاخص‌ها
۰/۱۵۷	۲/۱۴	۲/۰۲۲	۰/۹۶	۰/۷۲۸	۰/۳۷۳	۱	درصد تحقق خاتمه
۰/۳۶	۳/۶۴	۴/۸۳	۲/۱۷۸	۲/۵۸۵	۱	۲/۶۸۳	کیفیت اجرا
۰/۱۶	۱/۶۴۴	۲/۸۰۶	۰/۸۳۶	۱	۰/۳۸۷	۱/۳۷۴	دستیابی به اهداف یکساله
۰/۱۷	۱/۷۳	۲/۹۸۸	۱	۱/۱۹۶	۰/۴۶	۱/۰۴۱	مدت اجرا
۰/۰۵۸	۰/۵۲۱	۱	۰/۳۳۵	۰/۳۵۶	۰/۲۰۷	۰/۳۳	روش ارجاع کار
۰/۰۹۵	۱	۱/۹۱۷	۰/۵۷۸	۰/۶۰۸	۰/۲۷۴	۰/۴۶۷	علل تاخیر

گزارش نظارتی پروژه‌های عمرانی ملی سال ۱۳۸۴-۲

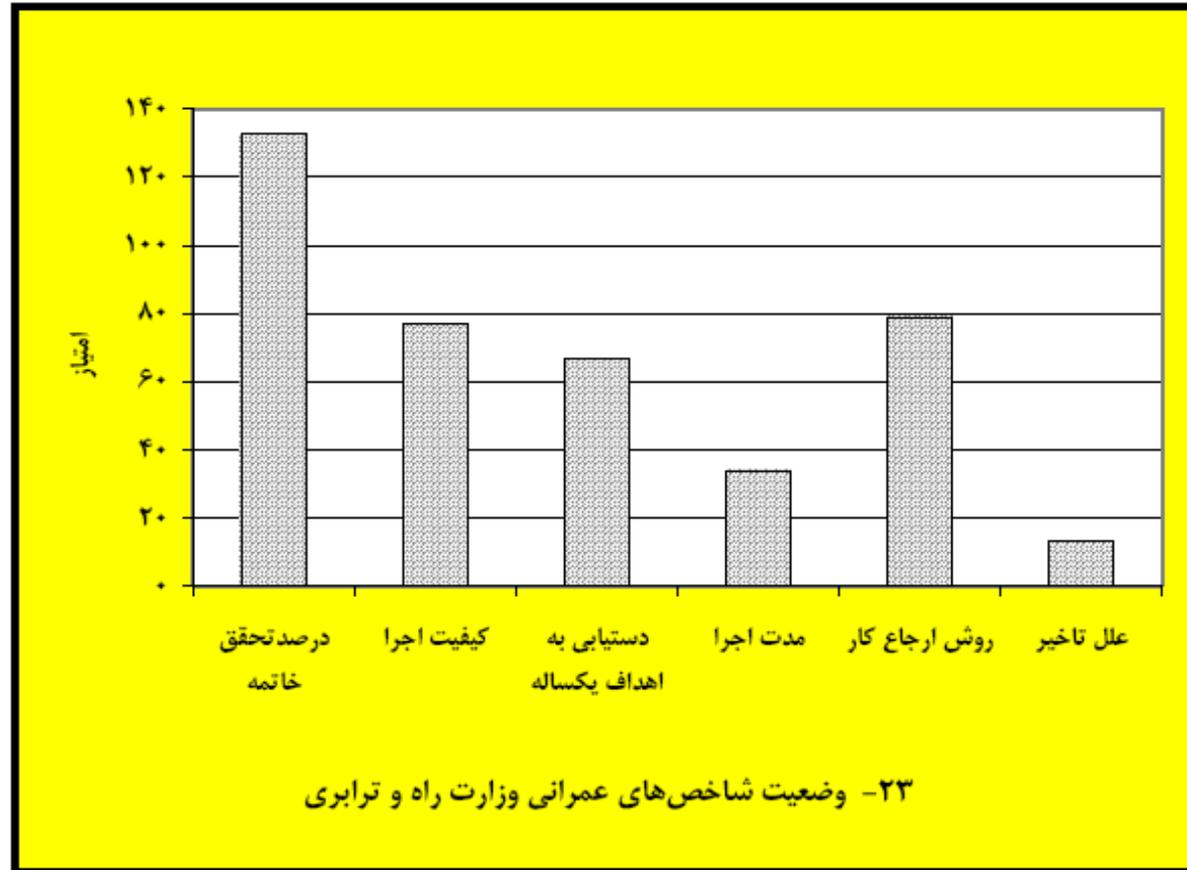
جدول ۳- نتایج ارزشیابی عملکرد دستگاه‌های اجرایی عمده

امتیاز	علل تاخیر	روش ارجاع کار	مدت اجرا	دستیابی به اهداف یکساله	کیفیت اجرا	درصد تحقق خاتمه	دستگاه اجرایی
۷۴،۳	۸۲،۲	۵۰،۹	۴۱،۹	۸۱،۵	۷۶،۸	۱۰۰،۰	ارتباطات و فناوری اطلاعات
۷۲،۸	۴،۲	۷۴،۰	۷۲،۰	۷۷،۴	۸۲،۴	۸۸،۲	نفت
۶۵،۶	۱۳،۲	۷۸،۷	۳۳،۹	۶۶،۷	۷۶،۹	۱۳۳،۳*	راه و ترابری
۶۴،۳	۲۶،۴	۷۸،۲	۳۶،۱	۷۴،۴	۸۰،۵	۶۵،۰	نیرو
۶۰،۸	۳۵،۹	۵۹،۲	۳۹،۱	۵۸،۲	۷۴،۱	۷۲،۴	مسکن و شهرسازی
۵۸،۵	۶۱،۱	۳۸،۰	۵۵،۳	۵۹،۰	۷۵،۱	۲۸،۹	علوم، تحقیقات و فناوری
۵۵،۱	۳۵،۳	۷۴،۶	۳۴،۴	۶۶،۷	۷۶،۵	۲۱،۴	صنایع و معادن
۵۴،۸	۲۵،۲	۷۴،۹	۳۵،۲	۶۴،۶	۷۱،۶	۳۷،۸	جهاد کشاورزی

گزارش نظارتی پروژه‌های عمرانی ملی سال ۱۳۸۴-۳

گزارش نظارتی پروژه‌های عمرانی ملی سال ۱۳۸۴-۴

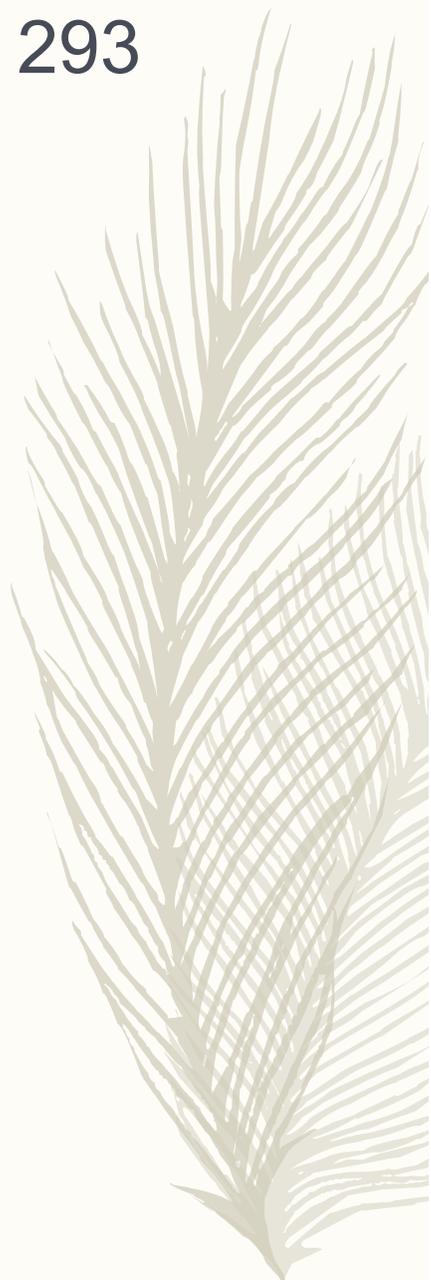

گزارش نظارتی پروژهای عمرانی ملی سال ۱۳۸۴-۵

(ارقام به میلیون ریال)

سال	اعتبار مصوب	اعتبار تخصیص داده شده	درصد تخصیص	پرداختی خزانه	درصد پرداختی به تخصیص
۱۳۸۳	۶۶.۲۶۹.۹۴۰	۴۵.۳۲۳.۰۷۹	۶۸/۳	۴۳.۰۶۵.۷۲۲	۹۵/۶
۱۳۸۴	۱۰۱.۶۱۷.۸۵۰	۸۳.۶۶۴.۹۷۴	۸۲/۳	۸۰.۵۵۲.۵۴۴	۹۶/۳

استان	کارگران دارای کارت مهارت فنی	میزان مهارت کلیه کارگران	نیروهای متخصص دستگاه اجرایی	نیروهای متخصص مشاور ناظر	نیروهای متخصص پیمانکار
کل کشور	۴۶	۷۲	۸۰	۷۳	۷۶
مرکزی	۹	۷۷	۷۴	۷۲	۸۳
گیلان	۶۱	۸۰	۸۵	۸۸	۸۷
مازندران	۴۶	۷۷	۸۸	۸۰	۸۳
آذربایجان شرقی	۵۴	۷۹	۸۳	۸۱	۸۳
آذربایجان غربی	۵۲	۷۷	۸۱	۸۴	۸۱
کرمانشاه	۴۳	۷۳	۸۴	۷۱	۸۰
خوزستان	۶۹	۷۳	۷۵	۷۲	۷۲
فارس	۲۵	۷۴	۷۹	۷۸	۷۵
کرمان	۴۰	۶۶	۸۰	۶۰	۷۲
خراسان رضوی	۲۶	۶۸	۶۹	۶۶	۶۹
اصفهان	۳۰	۶۴	۷۱	۶۹	۶۵
هرمزگان	۲۳	۴۲	۷۵	۶۳	۸۱
سیستان و بلوچستان	۷۴	۷۴	۸۸	۸۶	۸۳
کردستان	۳۷	۸۵	۸۸	۶۱	۸۲
همدان	۱۴	۷۵	۷۸	۷۸	۷۷
لرستان	۴۷	۶۲	۸۰	۷۳	۷۰
ایلام	۴۸	۶۷	۷۶	۷۱	۶۷
زنجان	۵۱	۷۷	۸۸	۷۹	۸۱
چهارمحال و بختیاری	۸۴	۸۵	۸۷	۸۵	۸۶
کهگیلویه و بویراحمد	۴۰	۴۴	۶۲	۶۱	۵۰
سمنان	۷۴	۷۸	۸۰	۸۲	۸۱
یزد	۴۲	۷۹	۷۷	۷۶	۷۹
بوشهر	۳۴	۷۵	۷۵	۷۷	۷۸
تهران	۷۴	۸۳	۸۴	۸۳	۸۳
اردبیل	۲۷	۶۷	۸۳	۵۰	۷۰
قم	۴۳	۶۴	۷۷	۴۲	۶۷
قزوین	۲۷	۵۰	۶۴	۴۶	۵۳
گلستان	۱	۷۶	۷۹	۶۰	۷۶
خراسان جنوبی	۳۵	۴۰	۶۶	۶۰	۵۲
خراسان شمالی	۷۱	۷۱	۸۵	۸۰	۷۵

کتاب حقوق مهندسی ساختمان (حقوق خصوصی)

295

سپاس از توجهتان مهدی روانشادنیا

www.ravanshadnia.ir

www.irancem.com